

DE
CONTEMPTV
RERV FOR-
TVITARVM

Libri tres.

GVLIELMO BVDÆO
Parisiensi, Consiliario
Regio, &c. Auctore.



Lugduni Batavorum,
Apud Andr. Cloucquium.

c15 15 cxxiv.

4
8
23



14068

G
C
D R
ban
cent
in ij
tis a
cinn
rum
hebe
feran
Ritu

GVLIELMI BVDÆI

Parisiensis.

DE

CONTEMPTV.
RERV FOR-
tuitarum

LIBRI TRES,

Ad

DRACONEM BVDÆVM

Fratrem, Praefectum Scrinijs

Regis sanctioribus.

LIBER PRIMVS.



OGITANTI mihi
Draco frater quodnam
industriæ meæ docu-
mentum nomini tuo
dicarem (tibi enim de-
bere me nonnihil ex
ea ratione existima-
bam, quam maxime in ære meo &
censu esse duco) cum in hoc ocio vel
in ijs ferijs potius mihi magnopere cul-
tis argumentum quærerem styli recon-
cinnandi, quem non neglectu litera-
rum, sed studiorum intempestiuitate
hebescere jamdiu marcescereque sen-
seram, annis jam aliquot curriculo in-
stituto exemptis, redditæ tuæ literæ
scriben.

scribendi materiam, non illa quidem
uberem & copiosam mihi, sed veluti
thema dederunt in *Fortunam* decla-
mitandi, nec ut imaginem mihi litis
fingerem ex rhetorum officinis dedu-
ctam in iudicium hominum lecturo-
rum, sed solutam legibus artis, & pro-
piorē simplicitati philosophicæ. Nam
cum his in literis obiter fortunę memi-
nissēs, (ut assoler interdum cum vitæ
molestias queribunde commemora-
mus) id tute mihi fecissē de industria
visus es, pro tuaque in me benevolen-
tia, nimirum ut in loco (quod ajunt)
prurienti me scalperes, quem scilicet
aliquādo ex eorum esse numero anim-
advertissēs, quos Græci appellant
μνηστικοί. Itaque nec gravate
nec cunctanter faciendum mihi esse
duxi; ut quasi apud aucta tibi testatum
relinquerem, qui meus esset sensus de
rebus fortuitis. Verebar enim ne tu
aut sententiam, aut opinionem esse
crederes pertinacem, quod temere in-
terdum me jactare memini de fortu-
na. Et nosti quā ubere materiam
habeam invehendi in illam stolidam
& protervam rerum humanarum arbi-
triam, nec tecum, quem illa nunquam
magnopere pepulit aut commovit, sed
cum alio quopiam cui vehementius
illa incommodavit, incumbendi in ac-
cusationem temeritatis ejus, numenq;
falso

falsò creditum detestandi. Neque vero te praterit bona ex parte, quam infestis illa me telis adversorum casuum labefactare, quam acuto crebroque mucrone iniquitatis sauciare insisterit, quam diu te statu graduque deicerit constantia atque tranquillitatis, quoad postremo animo jam confirmatum, atque intra philosophia praesidia vel tutum vel securum, velut in gratiam mecum reditura pellexerit per speciem rerum novarum, in locumque protraxerit iniquissimum, unde ne intellecta quidem fraude, tumultuosisque ejus insidijs absterritus, in praesidium redire meum potui, antequam pernas pependi stationis derelictae. Hosce vero tu ludos spectabas ex umbraculis vitae civilis & compositae, ita ut nihil oculos tuos falleret, aut certe tuas aureis. Quo tempore tibi amicisque meis ad res novas me sollicitantibus, ac velut ignavum, maleque de me liberisque meis meritum increpantibus, illa omnia quae speciem haud dubie luculentam praebant, fortunae ludificationes esse praedixi, cum exitum habituras quem vos postea vidistis. Siquidem certo quodam ac pertinaci augurio conatus illos meos seseque proferenteis spiritus redundante identidem veritus sum ipse, quasi que commonestus ab aliquo

non malevolente numine, quo minus perlectanti fortunæ crederem me, auræque blandienti vela statim panderem, simul ne vestris adhortantium me & confirmantium spon-
sionibus plus tribuerem quam meo iudicio, quod memetipsum sperare non sinebat. Meministi quidem certe cum tu iuratisimique amici mei grande aliquid portendi mihi haud vanis de causis conijceretis, me nunquam agnoscere fatidica vestra adhortamenta ad eam spem voluisse. Nec tamen ob id postulo, ut tu meam vel constantiam, vel rerum futurarum præsentionem protinus ob id probes, nisi mihi, tibi, aliisque constet iudicii mei ratio in præteritum & in posterum, quantum quidem in me situm erit, & in homine. Et spero Providentiam, quasque persentisco consilium propositumque meum approbaturam. Id quod porro ipse ex re ipsa cognoscet, si me expectatio mea, certaque & meditata ratio non fefellerit. Quam ita me subduxisse ad peragendum extremum vitæ actum confido, ut quod esse videbatur fortunæ iniquitatis, quæ me semper irritumfecit conatum meorum & inceptorum, id Providentiæ altum quoddam consilium tute sis existimaturus in posterum. Certe utcunque sit
futu-

futurum ad extremum, res hæcenus (ut interpretor) haud mihi male vertit. O crassam ignorantia nebulâ in æstimâdis rerum eventis, & ego rerum expectandarum, aversandarumque male cõsultus, querebar iniuriam fati, quasi scilicet consulta mea recte atq; ordine constituta, abruptis atque inexorabilibus decretis factorum discuterentur, conniverẽq; adeo ipsam summam rerum arbitram providetiam interim existimabam, summissim etiam interdum sic cum ea quasi exposulabam, ac si mihi ipsa in hoc seculo noller bene ac commodè consultum, idq; tum maxime, cum ipsa de me commodissime (ut spero) atque etiam indulgentissime consuluerat. Equidem draco & si vereor ne præpropere quidpiam pronuntiasse videar de rebus futuris adhucque ancipitibus, apud te tamen & fratrem & amicum summe mihi familiarem non verebor dicere, quasque gloriari, tantum me Marliana philosophatiuncula paucorum mensium profecisse quam tibi prædixeram, ut nunc primum videar mihi vivere, non item ante quum tantum eram in vita, animamque ducebam. Eat igitur jam fortuna, & se suamque illam mirificam venditet potentiam inter istos, quibus literarum ipsis ignaros esse contigit, & expectes philosophia. Ego ne ut rursus

§ GVL. BYD. DE CONTEMPT.

cum genio meo belligerare insistam,
atque oblectari Minervæ, ut offici-
nam illam fortunæ, illam constantiæ
labem adeundam mihi jam esse pu-
tem & consecrandam? illum iterum
scopulum tranquillitatis atque inno-
centiæ periclitandum? Non faciam,
nisi si genium præstitem mihi datum,
auctorem ac ducem ejusce consilij
habeam. Tamen si visendum id spe-
ctaculum esse non negem, ijs etiam
qui citra personam ac prætextam in-
stituerunt curriculum suæ vitæ, ijs
quoque qui intra umbracula scholæ
philosophicæ. Quo magis scilicet di-
scant ipsi intemescere vitam beatam
à fortunata, adulteratamque felicitate,
& imaginariam à iusta, germana,
& sincera. Tantum abest ipse ut
penitendum esse ducam aut pudendum,
quod id mihi non semel inspi-
cere convenarum conciliabulum li-
cuit, ocioseque lustrare. Sed nullus
locus aque lubricus, cum aliqui ni-
hil ferè sit in vita tam stabile, in quo
humanum vestigium non fallatur &
lapsetur, terra utique fallaci usquequa-
que & cælo tantum certo. Atqui ego
me non tam mea prudentia quam for-
tunæ malignitate, hominumque for-
tasse opera non mei amantissimorum,
ne æquitatis quidem (ut opinor) hoc
asserutum puro, ut in loco discrimi-

nis pleno, quasiq̃ue in conventu pesti-
 lenti fuerim, ita ut noxam nullam
 contagij contraxerim, ut vastam er-
 roris colluvionem ingressus, in luto
 non hæserim, quo multi etiam acres
 mortales & prudentes hausti sunt.
 Vnde si mihi pronus liberq̃ue ultro
 citro comæatus fuisset, fortunæq̃ue
 aspiratio voto meo amicorumq̃ue
 competiisset, pedes ipse utique nun-
 quam expeditissem. Tametsi tu mihi
 in primis conscius es, (nullius alio-
 quin consilij merito non particeps)
 quàm certus semper hujus propositi
 fuerim, quàm fixo consilio ac con-
 firmato auspiciis, progrediens, ac de-
 cedens eo munere defunctus sim, quod
 mihi hilari serenaq̃ue fronte munifi-
 centissimi principis, latisq̃ue & faustis
 multorum ominibus injunctum erat,
 nihil minus aut expectanti, aut postu-
 lanti. Tum etiam aula salutem ut di-
 cerem, primo quoque tempore fecisse
 cupidissime, amicis reclamantibus,
 qui ut satis causarius missionem flagi-
 tare, vereri se dicebant, si tamen
 missionem flagitare est ultro se & pri-
 ma occasione sacramento solvere.
 Quorum auctoritati in ea re me non
 cessisse, propinquorum nonnulli te-
 cum mihi succentiuere, antequam sci-
 licet certioribus argumentis eventuq̃ue
 consilium illis meum, tibiq̃ue (ut opi-

nor) approbavi. Necdum enim com-
miseram, ut illiberali auctoramento
imperiosæ illi curiæ, animorûmque
auctoratrici obstringerem fidem Phi-
lologiæ meæ, quam liberaliter semper
habui, omnique nexu solutam. Quare
libertate consultâ unâ cum honestate,
quid obstat quo minus exauctorare me
impune potuerim & inculpate? Hoc
certe non inficiabere, te aliôsque longe
me fortasse prudentiores, consilio meo
intellecto, pedibus statim ivisse in
sententiam meam. Cujus consulti de-
cretique mei, & facti denique adeo
me non pœnitet (quod tamen ipsum
tantum abest ut frequenti senatu ami-
corum factum sit, ut hujus sententiæ
Princeps Philologia illa mea fuerit,
cujus prærogativam, ejusque germa-
næ Philosophiæ auctoritatem, volun-
tas & arbitrium summo studio secu-
ta sunt.) Verum ut dicere cœperam,
adeo mihi factum id meum non excu-
sandum videtur, aut silentio dissimu-
lationeque premendum, ut non mo-
do rationem ejus sperem mihi con-
staturam in posterum, sed etiam
hujus ut officij fructum quandam mi-
hi spondeam & uberem & copiosum:
ad quem percipiendum Attico ipse
usus sum & Romano instrumen-
to, nam utroque Marlianum hoc
meum instruere jam cepi. Nec vero

me nunc ulla res magis cupidum lucis
 facit, valetudinisque paulò firmioris
 appetentem, quàm ejus temporis ex-
 pectatio, cum mihi libero & feriato
 uti frui liceat ingenij proventu, quod
 mihi mediocre sanè ac tenui dote
 instructum quum natura dedisset, mul-
 tos jam annos summo labore, omni-
 que animi contentione colui ac sub-
 egi, multipliciterque versavi. Qua-
 rum rerum fructu senectutem jam ap-
 petentem fraudassem, liberorùmque
 meorum hæreditatem, illam quidem
 haud ita multum alioquin opimam,
 nisi homines quidam vel mei, vel
 literarum parum amici mente mala
 dissimulata effecissent, ut respicerem
 ipse me, oculosque curiosos alior-
 sum detorquerem. Quorum ut ipso-
 rum oculis morem gererem, haud
 invitus equidem feci, ut ex eorum
 statione faceßens, in mea mox sta-
 tiva redire properarem, intervallo
 haud ita longo, à quibus infenso
 jam numine Palladis emanitare me
 senseram. Ad ea autem mihi justum
 esse postliminium ideo confidebam,
 quòd nulla unquam illic hominum
 comitate, nulla prehensione, nul-
 la rerum novarum specie atque festi-
 vitate usque adeo captus sum, ut
 ea deferere præsidia meditarer, in qui-
 bus consensescere statueram animamque
 profusa;

profundere. Nunc eo mihi primordia hujus consilij propositique evaserunt, ut ijs telis in fortunam usus sim, quibus illa me sternere ac conficere adorta est. ejus etiam copias haud ægre proculcaturus, quas bona pars hominum, aut certe pars maxima cum stupore suspicit. Quorum enim telorum ictibus improvisis percussus primum eram, & penè labefactus, eo ipsa tela statim atq; subsistere corpi, & in pedes erigi ac confirmari, vitalibus haudquaquam hæsisse intellexi, aut alte descendisse, summa tantum innocue strinxisse præcordiorum sensi, tumultuiq; magis animum quàm vulnere consauciasse. Nec tamen illud non memini, ne gloriatur accinctus ut distinctus, quod facit auctor inquit. Quare vector ne proposito meo nondum planè exorso, mihi ita gratulari videar, atque si omnes meas rationes de-textas absolutasque haberem, bellique quod mihi Fortuna indixit jamdiu & commisit, ob id securus esse, quod uno aut altero rerum adversarum cōflictu decretum iri sperem, vel quod egregiam quandam fortitudinem ad extremum in eo exhibiturum me confidam, quid non tam humanæ virtutis, quàm arrogantis est, & Stoicæ vanitatis. Tibi autem Frater quem-

admo-

admo-
proc-
telles-
men-
mita-
tum-
deje-
nifi-
man-
& a-
mag-
cujus-
istan-
tragi-
men-
lente-
apu-
fecit-
mita-
firm-
ægr-
nire-
bas-
ita-
fisi-
tern-
etia-
rim-
præ-
gul-
ade-
rare-
sup-

admodum negotium hoc succedat aut procedat non satis ex literis tuis intellexi, quarum non hoc erat argumentum. Hoc scio, nisi ex æquanimi-
tatis gradu quem jamdiu occupa-
tum constanter infedisti, levi molestia
dejectus es, eventuque incommodo:
nisi rationem istam longo usu confir-
matam, novus hic tibi casus excussit,
& abstulit, quod fieri vix potuit, non
magnopere consolatione mea te, aut
cujusquam egere. Novi æquitatem
istam animi, memini te aliàs fortunæ
tragulis alijs atque alijs ictum, nec ta-
men unquam vel afflictum, vel turbu-
lenter concussum. Quodque nunc
apud me fortunæ injuriam questus es,
fecisti id tu quidem nimirum æquani-
mitatem mihi magis labantem ut con-
firmares communitate sortis, quàm ut
ægritudinem animi tui levares, ac le-
nires commemoratione doloris. Scie-
bas me annos jam plus quatuordecim
ita valetudine conflatum, vel con-
flicari potius, prope mensibus ut al-
ternis animum desponderim, aliquot
etiam annis in diem in noctemque vixe-
rim, dolore noxaque noctu grassante
præcipue, insomnisque interdum ju-
gulum appetente tumultuose, sæpe
adeo, ut postridie incolumem me mi-
rarer, & nunc etiam mirer, nec inter
superstites me magis & mortaleis,
quàm

quàm inter manes mortuòsque cense-
 ferem. Cujus inuæletudinis tempus
 etsi mihi multum hilaritatis è fronte,
 alacritatis ex animo, festiuitatis in
 occurſu, urbanitatis & comitatis in
 conuictu exemit & deterſit, gliscen-
 tem etiam in dies literarum amorem
 vitæ alioquin abjectæ retinaculum,
 diſcendique contentionem retudit &
 infregit, tamen non uſquequaque
 iners mihi atque calamitoſum id fuit,
 neque omnes tot annorum dies ideo
 atris calculis numerandos cenſui,
 etiam ſi vix centeſimus quiſque mi-
 hi purus ab eo morbo fuit, ut ſepe
 teſtatus ſum ſtupentibus medicis, qui-
 bus nunquam (ut opinor) fidem feci
 tanti mali, cujus exemplum non me-
 minerunt. Nam præterquam quod
 ſcripta mea qualia ſunt ea cunque,
 intra id tempus ferè inſtituta, orſa, &
 edita ſunt, etiam hanc vitam tam ob-
 noxiam pro nihilo ducendam eſſe di-
 dici, experimentòque cognovi, ut
 cujus dies & noctes, earumque mo-
 menta ſingula ad functionem cedunt
 extremi tumultuoſique fati, quod
 omnes averſamur. Id quod etſi phi-
 loſophia docet, quæ mortis eſt ipſa
 commendatio, eventaque & exempla
 quotidiana oculis ſubiſciunt, multum
 tamen altius, multumque ſtabilius in
 animis humanis perſidunt documenta

monimentaque quæ tam præsentis
 repenteisq; subinde cient tumultus. Sic
 autem sunt res humanæ, eaque est vis
 & ratio casuum & eventuum, ut pro
 hominum opinione & ratiocinatio-
 ne ad quos eæ res pertinent, com-
 mode vel incommode cessisse vide-
 antur. Ut enim rationem ejus quod
 acciderit inieris, ita id fere in utran-
 que partem valebit. Quo fit, ut si
 quis dono quodam divino, atque
 etiam uberrimæ cujusdam virtutis
 largitione, hoc assecutus esset, vitæ
 ut degendæ rationem scite subduce-
 re, ac colligere posset exacte, in eum
 utique nullum fortuna jus haberet.
 Ita quàm late patere videmus, & in
 omnia penè fortunæ ditionem, qua
 sacra, qua prophana, non jure ea na-
 turæ, sed hominum errore moribus-
 que constituta est. Cum verò hu-
 juscemodi virtutis ac prudentiæ ra-
 ra jam sint exempla, & penè inusita-
 ta, secunda fors utique primæ vi-
 cem obtinet, felicissimæque sortis
 esse cœpit ita ratiocinari, ut pluri-
 mos calculos, aut notas plurimas
 numerorum in dextra & candi-
 da parte abaci collocemus, si ta-
 men rationem ob id subducimus,
 ut ex ea summam fati colligamus.
 At hoc cum recte atque ordine facere
 philosophia doceat & profiteatur,
 ammirum

nimirum eam nos colere omnifariam
atque observare debemus. Nam quod
tutius tandem suffugium humanæ in-
firmitati esse potest, quàm si in id se
contulerit præsidium, intra quod mis-
silia fortunæ non nisi cassâ decidunt
& languida? Quod majus hominis al-
tiusque fastigium, quàm sub illa cœli
rapida vertigine constitutum, casibus
tamen aut temerarijs, aut ab ortu, oc-
casu, situ, contuitu siderum manan-
tibus, non ita esse obnoxium, quin sui
semper juris animus, sui sit arbitrij ac
judicij ad confugiendam sibi confor-
mandamque fortunam? Age nunc
contra. Ecquid humilior, abjectior,
submissior, ecquid denique indignior
hominis sacramento, quàm hominem
obnoxius quidem incunabulis ortum,
sed à deo statim natalibus restitutum
initiatione lustrica, jus deinde à for-
tuna petere temeraria atque impotenti
arbitra, ordinis, discriminis, delectus
hominum rerumque nescia? Tum pœ-
nam premiumque; (quæ duo sunt præ-
cipua mundi administrandi instru-
menta) non ex juris præscripto, non
de æqui bonique sententia, sed fortis
suffragio, sed temeritatis alea distri-
buente? Porro autem cum multa in-
digne moribus hominum erroreque
publico recepta sint & confirmata,
tum longe illud videtur indignissimū,
quod

quod Providentiæ sæpè attribuimus id, quod temeritas casuum aleaque ediderunt, cum interim diversissima sint natura providentia ac temeritas. Atque earum rerum cæcas esse causas nunc autumant ferè Theologi, intra caliginem multam judiciorum Dei conditas. Quasi vero functiones providentiæ circa ista terrena concretaque consumantur magna ex parte, divinumque sit opus ima sursum non dico permiscere (id enim non dubie Dei est providentiæ, quæ hac ratione condidit id quod universum dicitur, apteque coagmentavit) sed ita confundere, ut iursum deorsum sit ordine rerum inverso, & præpostera digestionem partium, ut nec pes, nec caput compareat suo loco, jusque distributivum præpostere sit constitutum. Itane vero ut etiam extorres sint Aristides, & esuriant? Socrates & Phociones supplicijs extinguantur capitibus? Sylla omnium propè hominum sævitiam improbitatemque supergressus, cognomentum Felicis non Dictator, non privatus, non post mortem tetram amittat? ut hodie tam sit quisque ferè copiosissimus atque existimatus, quàm est ab eruditione morumque probitate alienissimus? ut ij fata mundi regant, summamque rerum sapissime moderentur, & pro arbitratu

bitrata suo versent, qui nec artes
 eiviles noverunt, nec hominum vi-
 rorumque delectum? denique ut do-
 ctinæ elegantis & decoræ professio,
 morum constitutio, reipublicæ cha-
 ritas, nullo loco sint, nullo nu-
 mero, hætenus quidem certe, ut
 ad gerendos honores, commodâ-
 que accipienda, prophana, sacra,
 religiosa valeant? Postremo ut mun-
 dus qui græce nomen habet ab or-
 natu & ordine, & rerum distinctio-
 ne, certis, ratis, concinnis ordini-
 bus descripta, tanta jam indignita-
 re, licentia, deformitate, in deco-
 ra ordinum perversione nomen il-
 lud suum decorum amiserit & augu-
 stum, nec jam mundus, sed orbis in-
 ers sit & inconditus, duntaxat
 quod ad centrum ejus pertinet? Nam
 proh divum hominumque fidem,
 quid tam præposterum esse, tam
 cum providentia dissidere potest,
 quam quod decus vitæ, ornamen-
 tum regnorum, columen Rerumpub.
 scientia & facundia Herculeo no-
 do complexæ, moribus consentaneis
 conditæ & expolitæ, ingenia excel-
 lentia, numeris compluribus excu-
 lta & locupletata naturæ & doctri-
 næ, pro cujusque seculi regionisquo
 captu, inter inertes, plebeos, in orbem-
 que coactos serè jacent per conniven-

tiam publicam ac principum, & fortasse per factionem paucorum, ne in classibus quidem ultimis locum habent, nisi tot tantæque virtutis naturæque insignia turpiter, obnoxie, supparasitabunde fascibus submiserint protervæ insolescentisque potentiae? In quibus omnibus id demum mea sententia opus est providentiæ luculentum ac mirificum, quod in tanta, tam foeda, tam turbulenta caligine errorum, tamen religio, pietas, justitia, æquitas, atque innocentia permixtæ & veluti obrutæ, suam dignitatem, suumque splendorem obtinent sententia populari, tanto etiam illustriorem, quanto lumen intensius fulget in tenebris quam densissimis. Quis est enim adeo perditus, ita facinorosus, quem sanctitatis atque innocentiae nomen, non aliqua veneratione ac religione ita obstringat, ut malæ mentis impetum inhibeat aut infringat? Quicquid autem scelerum, flagitiorum, indignitatum, piaculorum quotidie existit noxa passim bacchante, quicquid anceps ac contingens rerum exitus edit, quicquid substantiarum cœlestium sphaerarumque defluxus exprimit, quod necessitatis instar habere distitatur ob vehementiam effectus, id ad Providen-

videntiam referendum cenſeo, dun-
taxat ut conditricem, omniumque re-
rum cauſam remotiſſimam & prima-
riam. Quippe quæ creatis à ſe rebus
ſuiſque opincijs à principio vires æ-
ternas atque effectus quibuſque ſuis
& peculiare indidit, mirificos ſanè,
ſed haud ſcio an indeprehenſos inge-
nijs humanis. Quemadmodum (niſi
fallor) Providentiæ divinæ opus eſſe
perhibetur, quicquid bene ſecusve ad-
mittitur ab unoquoque noſtrum, aut
in ſe aut in alterum, quanquam alia
ſint cauſæ complures intermedia &
admotæ, quibus in iſtis liberum arbi-
trium vice ſua ſungitur, ad quarum
effectiões Providentiæ plerumque pa-
tientiam miro quodam modo atque
indeprehenſo accommodat, atq; con-
niventiā divinis utique modulis at-
temperatam, non item aſſatam & aſ-
ſentium. Tameſi in magnis rerum
temporumque inclinationibus, in ex-
piandis ſceleribus publicis aliqua in-
igni clade, in privatis etiam interdum
piaculis conſpicue vindicandis, in tu-
endis denique aut tollendis univerſita-
tibus, deſtinatam Dei providentiā
rerumque propriam experimur, tan-
tumque non cernimus oculis ac ſenſu
percipimus, cum ita viſum eſt & libi-
tum Deo optimo maximo, à cujus
haud dubie juſtitia & clementia tan-
tarum

tarum rerum causæ cæcis quibusdam ductibus, & in alto Providentiæ abditis proficiscuntur & manant. Hoc prisca animadvertentes viri ingeniosissimi, vere quidem ipsi pietatis imprudentes, sed tamen numen illud unum summumque olfactantes, Deam quandam nomine Adrastiam divinitate religionèque donarunt. Quo figmento intelligi voluerunt animadversionem divinam, in eos vindicantem, qui superbe, arroganter, insolenter, tyrannice, scelerata, perfide, proterve in vita versabantur nomen ex eo sortitam, quod nullus animadversionem ejus vitare effugerèque possit. Eandem etiam Nemelim cognomento vocarunt, eo nomine divinam iram significantes, tanquam invidia instinctam ac pereitam in eorum eversionem, qui rerum successu insolescentes, & fortunæ indulgentia corrupti, impotenter efferuntur, eo usque fastu atque insolentia erumpente, ut humanæ ipsi conditionis non meminerint tot casibus obnoxii. Mihi vero videtur Providentiæ functione quadam uberiore velutique cura præcipua animis humanis incumbere, in iisque immorari, ut simplicibus substantijs, suaptèq; natura abtractis, & ad similitudinem Dei conditis, ad intelligentiam, licet consociati sint corpori & illigati.

Quod si porrò conditionem hominis spectemus, ex quo natura nostra cum divina consociari cepit, cum scilicet caligine ignorantiae discussa veritas ipsa lese protulit, viamque nobis sapientiae tradidit & praeivit, inveniemus (ut opinor) hominem mortalem eundem & immortalem natum, ita in mundo statutum esse à Deo & editum, quasi athletam in arena, ea lege & conditione nascendi in medium prodeuntem, ut prout fors exierit, aut occasio tulerit, aut temporis, ordinis, aliave quavis ratio qualitasque postularit, itémque ut aequitas agonothesiarum iudiciumque, aut rursus iniquitas imprudentiae fuerit, in hoc aut illud ipse certamen aut plura, in durum aut facilem oblectatorem incursum sit, & facile aut aggre labore persundurus, non eodem ille quidem exitu, nec pari honore ignominae, premio appliciōe, sed pro modo exhausti certaminis exantlatique laboris, ijs qui recte & graviter, aut detrectati & aversati, ijs qui molliter & incompolite defuncti certamine fuerint. Hujus porrò certaminis & arenae huiusmodi opifex est Providentia, architectique rationem obtinens, Agonothesis etiam summa, relique totius moderatrix. Hoc enim sibi thea-

trum instruxit Deus, in quo tanquam delectum copiarum suarum factitaret. Verum munus id Deus non tam suo dictu, quam auspicijs administrat suis & imperio. Itaque legatos suos & perfectos primum habuit acres homines ex familia sua delectos, quasque è sinu prolatos Providentiæ, quos huic muneri provinciatim destinaverat, quibus etiam leges ponendas, constituendosque ritus atque tuendos mandaverat. Summa autem administrandi hujus muneris, fungendique certaminis cum in præmiorum pœnarumque distributionibus, duobus quasi cardinibus regendæ hujus universitatis vertatur, disciplinam eam esse voluit summam & præcipuam de elegijs divinis, eorumque traducibus descriptam & consecratam, quæ Pontificia jura uno nomine vocantur, juris civilis ac prisce quoad ejus fieri potest æmula. Ab his fontibus æquitas distributiva auctoritatem suam majestatemque & adepta est olim, & diu conservavit. Sed ut sunt res humanæ natura comparatæ, & in deterius proclivæ, potissimam hujus functionis partem fortuna vendicavit sibi, & retinuit principum hominum culpa, qui quod virtuti debebatur, muneris

ipsi fecerunt & liberalitatis. Ex eo ve-
 luti fonte iniquitatis, tanta indecen-
 tiæ dedecoris, sceditatis, indignitatis-
 que colluvio orbem nostrum inunda-
 vit in sacris & prophanis, ut jam vir-
 tus non plaudenda, non palmaris in
 theatro, sed dejecta & exacta explosa-
 que esse videatur. Hæc culpa, hic er-
 ror, hoc caput, quo ex capite malo-
 rum omnium Ilias, errorumque (ut ita
 dicam) Odyssæa emanavere, incre-
 mentumque sensum habuere & pro-
 gressum quem videmus. Indidemque
 error ille ortus est, ut temeritas for-
 tunc & propudium (ut planè loquar)
 administrationis summæ rerum, au-
 thoritatem sibi mutuetur è cælo, qua-
 si affinis providentiæ. Accedit huic
 culpæ vel arrept potius veterator ille
 stygius, errorum nostrorum archite-
 ctus & adornator, rerum quamlibet
 compositarum interturbator, quam-
 vis fixarum legum labefactor, qui
 quod ipse in ordine cœlesti decorèq;
 acquiescere nequiret, è sublimi detur-
 batus est, in Tartarumque dejectus.
 Hic fortunæ olim divinitatem, nunc
 (quod demum potuit) auctoritatem
 ita asserere instituit, ut fortunæ largi-
 tio providentiæ benignitas esse creda-
 tur, & pro augusta illa venerandaque
 providentiâ (si divis placet) Pseudo-
 pronciam laudemus, auctorem eorum
 que

quæ temere, perperam, & conscelera-
te fiunt. Iam vero, quum divinis elo-
gijs testatum habemus & persuasum,
experientia insuper cognitum & per-
spectum, vitam humanam partim plu-
gilici certaminis instar esse, partim
justæ militiæ similem, eosque longius
à discrimine abesse, extremâque & hor-
renda internecone, qui in castris la-
bore ac calamitate cinctis æra merent
in mœrore, ne ipsa quidem ante per-
solvenda, quàm extrema peracta sint
stipendia, militesque C H R I S T I sigil-
latim missionem obtinuerint, quàm
vix fas est ipsam flagitare. Quid est
tandem quod queri jure possimus? An
quia nos Providentia, tentoria aut
stationem habere, opusque ibi facere
aut præstituit olim, aut finit nunc, ubi
ægre & cum tumultu munera obeun-
tur? At id fit imperio & auspicio sum-
mi ducis & servatoris, qui ex eo im-
perator est consalutatus, quòd signum
mœroris in locum illum editum ar-
duumque multo cum sudore pertulit,
unde Tessèram salutarem petimus ve-
nerabundè ab ærumna nomen haben-
tem. Nempe in ijs Stativis cùm ipse
non nescius esses, multa jam me æsti-
va hybernâque egisse non satis æquo
placidòque animo (identidem enim
me quasi oneri ingemiscientem memi-
nisti ac vidisti) quo me nunc redigo-

res ad aequitatem animi, de industria fecisti, ut te mihi literis velut manipulare adjungeres, in contuberniūque adoptares. Quæ tuæ literæ cum in negotio subacerbo animi quandam suavitatem respiciant inter querelas retentam, mihi ipse non succensere non possum in hac conscientia. O me miserum, qui multis jam stipendijs id assequi nequeo, quod in rerum minus secundarum tyrocinio olim tu adeptus (ut memini,) etiam nunc retines ut sentio. Nam cum natura inferiores animi vires mihi dederit, quàm ut despiceret impetus adversarum rerum queam, nec fortuna facessere mihi negotia desinat, (tædia enim ejus infesta pertuli propè jam ex quo certo memini cum adolescentulus essem, crebra, varia, ornamentisque meis incommoda,) in locum quandam sanè editum ipse ut conscendam necesse est, quem in locum minus certos ictus ac liberos habeant ejus pila, simul unde propior sit receptus ad præsidium philosophiæ. In quo ego si quando castellum aut propugnaculum nactus fuero, Deo bene juvante securitate jam succinctus, in numen istud tetrum fortunæ probra ad satietatem ingeram. Sed redeundum ad rem. Age estne ut fortunæ

quies

quietis meæ studiosæ semper interpel-
latrix, animum (ut opinor) exosa in-
ternis bonis quæ dicuntur, longe plus
tribuentem quàm externis & fortu-
næ, ita nunc mecum redeat in gra-
tiam, ut quod hinc est intercapedi-
nis ad fatum meum ultimum, liceat
mihi curis, angoribus, ægrotatio-
nibus, atque ægritudinibus vacuo
quasi diem unum festum agere, vaca-
tionem tædiorum mœrorumque præ-
stantem, num debeam protinus hanc
conditionem arripere & amplecti, ut
felicem me facturam haud dubie &
beatum. Equidem non arbitror au-
ctorem te mihi & suasorem futurum,
ut qui probe noris indulgentem ho-
mini fortunam atque obsecundantem,
sæpius maleficam fuisse damnosamq;
quàm adversam & infestam. Neque
nunc ista ad normam inspiratæ philo-
sophiæ exigo oraculisve proditæ,
cujus tu in primis dogmata ventris
& amplectere. Loquor ipse ad ca-
ptum communis prudentiæ, cujus ex-
pertes quoque literarum compotes
sunt & capaces. Nam nostrorum
philosophorum qui ex secta germa-
næ sapientiæ astruunt sua decreta, ut
quisque maxima cum auctoritate
summòque scholæ piæ assensu de jure
divino responsitavit, ita ominosum
esse maxime fortunæ tortu-
natorum.

natorumque nomen ferè censuit & infautum. Constâtque inter auctores salutaris doctrinæ consultissimos, tam diversam esse appellationem istam à via mortalitatis ad immortalitatem ferente, quàm delitiæ Sybariticæ, vitæque numeris omnibus voluptatis hilaris atque festa, à vita remota est ætinnosa atque cruciabili. Ac hujus ipsius vitæ insignia pro sacro amuleto & gestamine alexicaco, optimus quisque hodie & prudentissimus libens exosculatur, gestat & complectitur. Quem enim regum, principum, primorum, eorumque omnino in quorum atrijs fortuna vim suam sanè mirificam venditat & ostentat, ac prope modum numen nomini suo asserit, non pigeat pudeatque sanctius quippiam magisque suaviandum ducere quàm CHRISTI Servatoris gestamina, quibus os oculosque lustrare solent, exuvias scilicet ipsius sapientiæ cujus præceptis, interdicitis, consultis, exemplis & institutis, reipub. summa qua sacra, qua prophana, instituta est & confirmata? Nec est ulla pars reipub. ut omnia perenseas, in qua hujus doctrinæ non acris sit memoria consignata & consecrata, etiam si mores rursus in licentiam vetustam revoluti sunt, eorum utique incuriam qui habenas rerum tenent, noxa stygia

exci-

R
exci
sionu
immo
terris
augu
deni
ipsa
diam
noxa
liatrix
nitent
cupidi
rum e
amena
quod
etitet
nemo
tate d
ipsi d
elle e
quora
pius a
que
sacra
instau
terum
duam
algen
præm
in fide
confer
esse p
aut co

excipiente omnium illa quidem occa-
 sionum aucupe solertissima. Proh divi
 immortales, nonne hoc si foret in
 terris rideret Democritus? quæ nos
 angusta, sanctifica, hominẽmque tan-
 dem beantia ducimus & fatemur, hæc
 ipsa velut averſanda fugimus & repu-
 diamus. Verum illa errorum satrix
 noxa, exitiabiliũmque rerum concili-
 atrix, fortunæ divinitatem lege præ-
 nitentia merentis abrogatam, scitis
 cupiditatis ambitionisque relatis ite-
 rum eſſe juſſit. Itaque furoris atque
 amentia inſtar eſt ſi rectæ æſtmetur,
 quod cum quiſque præ ſe ferat & di-
 citet ſe in verba Servatoris adaetum,
 nemo etiam aquæ & ignis communi-
 tate dignum eſſe cenſeat qui non huic
 ipſi duci ſe auctoratum atque in fide
 eſſe ejusdem profiteatur, univerſique
 quotannis cum rariffime, plerique læ-
 pius ad tentorium ejus ſacroſanctũm-
 que auguſtale convenient, ſolẽmne
 ſacramentum myſtica dape cœleſtiq̃ue
 inſtauraturi, vix interim unum & al-
 terum invenias, qui viam illam ar-
 duam inire velit, ſudanti demum &
 ægenti permeabilem, quam ipſe nobis
 præmonſtrator prævit. Atqui ijs qui
 in fidem fortunæ ſe ſuasque fortunas
 conferunt, nihil quicquam negocij
 eſſe poteſt cum CHRISTO in hac via,
 aut commercij, ut ne aſſeculis quidem
 illis

illis IESV Christi fuit olim cum fortuna, ne esse quidem hodie quicquam debet nobis, si illorum nobis instituta cordi sunt, eorumque sanctitatem bona fide colimus. Siquidem cum IESVS ipse CHRIS TVS paupertatem, inopiam, calamitatem, cruciatum, afflictationem, merorem, vitam lamentabilem, immortalitatis viam ingredientibus pro viatico statuerit, quarum rerum avertendarum causa fortuna invocatur, quid cause est tandem quin si fortunati esse velimus, celestium numerum augere nequeamus? Qua fronte igitur nitimur fidem nostram Servatori nostro probare, si vota nostra ac desideria cum religione ejus institutisque discrepant? si ea vite instituta sequimur ac persequimur equis (ut ajunt) velisque, quæ è diametro opposita sunt eorum disciplinæ, quos ut divos colimus ac suspicimus? Hoc illud est profecto, illa quæ in fide posita sunt, eaque persuasionem quam Orthodoxam vocamus, remissius ac lentius humanos sensus moveat, quam ea quæ oculis atque auribus aliisque sensorijs partibus percipimus. Quod si rerum intelligibilium spectra sensus nostros tam valide pellerent, quam rerum visu, gustu, tactu, aliisque perceptarum & comprehendibilium, e-

quem

quem
præp
retur
raria
atern
pluril
curan
sola
vero
hum
fructi
di &
tis in
ut ac
rei po
unda
exter
(nisi
quod
ne pr
partes
atque
confi
exper
noris
vero
enecke
as, qu
norib
exhal
ac ro
presen
te, e

quem esse putas judicij tam infelicitis ac
præposteri, quin vecordiam esse fate-
retur ac prohteretur bona hæc tempo-
raria, caduca, fluxa & imaginaria,
æternis, fixis, solidis, veris, & exem-
plaribus denique permutare? illorúm-
curam antiquiorem ducere & habere,
sola representatione adductus? Nisi
vero perinde interest existimationis
humanæ utrum aliquid in præsentí
fruitione pòsitum sit, an in spe potiun-
di & longa expectatione. Nonne mul-
tis in rebus natura comparatum est,
ut acius incumbamus animo in spem
rei potiundæ, quàm in re ipsa poti-
unda & fruenda acquiescimus? Ut
cætera nunc argumenta rei desint, satis
(nisi fallor) ad iudicium esse potest,
quòd ferè homines animi magnitudi-
ne præditos videmus bonam ætatis
partem in arduis rebus persequendis
atque intractibilibus conflictari &
confici, illud demum operæpretium
expetentes, ut beatius atque ho-
norificentius consensescere luceat, imò
vero ad senectutem usque supremam
enectos cura & solitudine vide-
as, quo beati, id est locupletes aut ho-
noribus præditi fessam jam animam
exhalent. Nonnullos etiam ætate
ac robore florentes videas æquis ac
præsentibus animis mortem oppete-
re, ea demum gratia, ut sepulchris
o. la

ossa sua tegantur elogio cohonestatis.
 Tanta vis est immortalitatis, quæ
 igniculos ciet in animis nostris ad cæ-
 lestia suscipienda, si non errabundos
 oculos aliorum detorqueremus. Mihi
 quidem hæc & alia huiusmodi æsti-
 manti, arbitrari interdum evenit, ni-
 hil ante CHRISTI adventum in-
 vestigabilius veritate, ab ejus vero de-
 cernone nihil fugacius fuisse, quippe
 quam tot ingeniosissimorum homi-
 num conventus, tot scholæ certatim
 inquirentes, ac per omnia naturæ ve-
 stigia indagantes, cum argumentosos
 disputationum labyrinthos nequic-
 quam implicuissent, nihil aliud quam
 pro veritate vestigata laborem, fatiga-
 tionem, errationem ancipitem poste-
 ris reliquere. Deinde cum ipsa veritas
 in medium prodisset sub velamento
 personæ, disciplina quidem illa sua ef-
 fectus mirificos edidit ad discuten-
 dam caliginem ignorantie, quam te-
 nebrarum præses Horcus orbi terra-
 rum circumfuderat. Hanc cælestem
 disciplinam veritas è terris decedens
 partim manibus traditam, partim con-
 signatam reliquit, testatamque dein-
 ceptis locupletissimis testimonijs. Cujus
 disciplina venerandis atque augustis
 ambagibus in æternum consecrata,
 cum tot extent commentarij, tot in-
 terpretum enarrationes, quibus ex ipsis
 velut

velut quibusdam conspicijjs veritatem ipsam, eandemque sapientiam tanquam in sacrario conditam cernere nobis licet si animadvertere velimus, (ersi enim in abstruso est veritas, nec cuique obvia, post integumentum tamen eloquij sacrosancti ac mystici unda jacet ipsa, transpiciendamque se præbet ac penè intuendam propius, accuratis quidem oculis, non item curiosis.) Fit tamen, nescio quo modo, nec sine diro stupore ut tantæ rei tam visendæ spectrum animo nostro satis adhærescat, quamlibet impressissè meditatione videamur. Nam simul ut ab ejus contemplatione digredimur ad actiones solitas & functiones vitæ, rerum utique mirabilium spectandarumque simulacra è principatu mentis exolescunt, non aliter atque fugacia vestigia, leviterque impressa. Quin & eò evasit oblivio, socordia, stupor, ut homines rerum secularium atque interituram prudentes, in rebus ipsi sensilibus & concretis philosophentur cataleptice, in rebus æternis soloque mentis incubitu perceptis, consideratorem illum Arcesilam non respuant auctorem, in assensu summe illiberalem. Tali autem jacto in animi principatu fundamento, qui fiet tandem, ut ea cohareant stabiliter, quæ superextrui necesse

necesse est ad finem adipiscendum bo-
 norum? Nihil vero perinde valebit ad
 despiciendam fortunæ potentiam &
 factum, quàm si toto pectore incu-
 bueris ad eam cogitationem, quæ
 nulli non est in promptu, fore scilicet
 tandem cum omnium rerum quæ in
 commercium hominum cadunt, ea-
 dem sit indicatio, nec pluris sit cen-
 ties sestertium, quàm mille æris pos-
 sedisse. Tandem dixi? ceu vere in
 conflagrationem illam olim futu-
 ram te reijciam. Breui, mox, pro-
 pediem, jamjam hoc erit, nec minus
 paucis mensibus quàm annis paucis,
 nec minus cras quam perendie. Quid
 brevius esse potest momenta etiam
 singula cedunt, nec minus viro, quàm
 adolescenti, seni, quàm juveni, valen-
 ti, quàm infirmo, stanti quàm de-
 cumbenti, in pacato, quam in hosti-
 co, salubri, quàm pestilenti. Oriendi
 profecto & occidendi conditio om-
 nneis homines æquat. Censûs & clas-
 ses & ordines vitæ tantum comites,
 in morte destituunt. At intra id spa-
 rium fortunæ imperium clauditur, &
 vita controverfos cum morte fines
 habet. Terminos enim fixos nullos esse
 finit nascendi conditio misere obno-
 xia. Quodnam igitur illud est tan-
 rum, tam exoptandum, tantopere
 persequendum, omni ope, omni con-
 tentione

tentione quarendum, quod fortunatos scilicet homines facit & beatos? Heu dementia, fortunatos istos fortunarum suarum non poenitet? Imò vero nos ipsos hebetudinis & stultitiæ non pudet, quorum mentis aciem splendor ille inanis & vitreus honorum bonorumque præstringit, quibus fortuna congiaria sua farcit? Si tu ista magnopere suspicis, eorumque compotes ob id felices putas, non jubeo te in ævum cogitationem producere, (quamquam id vehementer ad rem pertinet) dieculam modo expecta, & præsto vel tibi vel illis erit fatum, cum quo extrema sensa subibunt, longe ab ijs diversa atque abhorrentia quæ mentem nunc nostram & versant & divexant. Dieculam dixi quasi decennium aut altero tanto majus spatium (quod raro indulgeri ingenti fortunæ solet) cum interim inexorabilis Atropos, dispensatrix intervallorum, in annuam fortasse aut bimani diem ævum nobis porroget, cum certo certius sit unumquemque mortaliū simul ut in lucem editus est, ex edicto mortalitatis perpetuo atque æterno, non magis in perendinum diem quam in crastinum vadimonio esse obstrictum. Vt autem in conflagra-

tione orbis (quam etiam prisce poë-
 tæ suspicati sunt) cum compage so-
 luta secula tot mundi suprema coë-
 gerit hora, rerum omnium indicatu-
 ra ad assem reducetur, atque etiam
 ad quadrantem, nec quicquam in-
 ter opulentiam intererit & inopiam,
 honorem & ignominiam, fortunam
 & infortunium, sic in morte cu-
 jusque qui quidem sensum habeat
 immortalitatis animi, necesse est uti-
 que, ut novis subeuntibus & inu-
 sitatis recordationibus, vetustæ illæ
 obsoletæque facessant, nisi si stupor
 dirus est in quorundam mentibus
 (quod in nobis abominor) siden-
 tesque adeo & inustæ sunt cogita-
 tiones rerum mox relinquendarum,
 ut mortem illi quidem obeant pe-
 cuniam. Proinde decedentibus pri-
 stinis sensibus, voluptatem, hilari-
 tatem, jucunditatem, divitiarum,
 prædiorum, proventuum, hono-
 rum gestorum recordationem atque
 meditationem (quæ sola mensura est
 divitiarum) consentaneum est &
 verisimile decedere. Ita deinde mi-
 serum animum de rerum fortuitarum
 migrare possessione, quam manuum,
 pedum, omniumque sepsuum mini-
 sterio quæsitam retinebat mordicus &
 perdit & exitiabiliter fortasse. Qua-
 re causam haud dices (ut opinor) quin
 despica-

spicabilis nec prædicanda harum sit rerum possessio, quas ne longissimi quidem temporis usu suas ita quisquam possit facere, ut non precarias facultates habeat, idémque veluti fiducia cum fortuna contracta beatus demum sit & copiosus. Iam vero præter casus fortuitos quantum vini maiorem improbioremque, cui etiam fortunæ subjectæ sunt, quantum inquam demere pretio & æstimationi censes huiusmodi rerum quæ arbitrariæ sunt fortunæ, quæque veluti mercede licetur libertatem improba plagaria ingenuarum mentium sese ipsi mancipantium? Tamen alioquin in harum facultatum æstimatione, non tam copia exuberans & redundans, quam utendi fruendique scientia referi & commoditas, benignitasque possessoris aut malignitas, qui si sibi ipse uni possidet, non humano more sed canino possidet, si nec sibi nec alijs, ut plerique prædiximus, non possessor est iustus, sed draco Hesperidum, & custos hæreditatis quæ hæredi asservatur intacta, sin alias perperam utitur, felix esse quo nam pacto potest eo bono, quod in malum tandem versurum est? At rarissima sunt exempla inculpate possidentium & utentium, ita vides quid sequatur. Vadenam autem tanta ista æstimatio,

unde tam acre desiderium rerum fortuitarum? Nempe ab errore atque hebetudine sensuum. Quis enim accurate intuens & perpendens, non perspicit opes, honores, divitias (quo veluti pabulo inani & imaginario cupiditas humana explere ingluviem suam nequit, ac diram illam famem sedare habendi & fruendi) non suapte natura bona esse & commoda, sed bonorum tantum simulacra, ludibriaque sensuum? Quorum ipsorum hallucinatio quum assensorem sibi animi mentisque principatum ascivit, hominem itatim alligat culpa atque errore capitali. Nam quibus in rebus Deus & natura inspectionem & arbitratum rationis esse voluerunt, auctore ipse cupiditate adensus aut stolidos aut stupidos iudicium reiecit. Ita ex cordatis excordes fiunt homines, tum scilicet quum huiusmodi illicijs cordis ac mentis humanæ corrupti, iudicium praposterum faciunt, honoratissimo utique loco ponentes ac censentes ea sepe, quæ infimi ordinis sunt constitutione naturæ. Quum autem in opinione hominum sursum deorsum sit (ut ajunt) & rursus prorsum, vix est utique ut in eorum auctonibus & consultis quicquam recte atque ordine statuatur. Quo modo igitur nos

EMARISTI sacris initiati, præmonstratorem

stratorem ipsum sapientiæ, salutariſque viæ ducem ſequimur? Nemo eſt enim qui non id habeat in votis, niſi mente captus eſt, idque ſperare ſe dicat. Nempe ut præpoſiti viatores, qui averſi & impediti ſarcinis eo ſe perventuros haud ægre ſperant quo adverſi & expediti cum labore ac fatigatione evadunt. Proinde præcipuam atque antiquiſſimam ipſi potius earum rerum curam habeamus, quæ jure optimo & poſſidentur, & ad uſum habentur, optimoque jure eas eſſe res cenſeamus, quæ nec ſunt ipſæ fortunæ nec principum veſtigales, nec cujuſquam omnino potentatus infra ſuperos, cujuſmodi ſunt dos & instrumentum animæ, quæ à Deo ſupernis que poteſtatibus conferuntur, quæque res aliæ hoc instrumento, cultu & ſubactione animi, multiplicique (ut ita dicam) ſpiritualis ſoli verſatione quaeruntur. Quandoquidem hæc propria & noſtra ſunt, ſi tamen quicquam ſuum hominis eſſe poteſt, cum interim quæ poſſidemus omnia, quo jure cunq; tituloque ea poſſideamus, à Deo perfectæ ſint, ſi jus à capite (ut dicitur) arceſſere velimus, ab originèq; repetere. Sed tamen eſto ut proprium habere quidpiam ſervi Dei poſſimus, tam erit certe unumquodque maxime hac cōditione, quàm

minime obnoxiam causam habebit. Atqui ejusmodi sunt, quæ nec homini nec fortunæ debentur, quæque nec tyrannica valet auferre violentia, nec pignerari iudex, nec sunt in ea causa ut injectare ijs manum fortuna possit, ut precarijs suis aut fiduciarijs. Cui etiam libertati accedit, quod ita huiusmodi pignora possidentur, eoque mancipij jure accipiuntur, ut quum eorum usu fructuque unusquisque nostrum in vita potitus sit, indeque large ac prolixè benigne fecerit, cum hoc ut nihil eorum usu erogationeque detritum sit aut intertritum, ad hæredem etiam aut bonorum possessorem dominum non transeat, aut aliū quempiam. At bona fortuita seu hæreditare deferantur, seu emancipentur, seu titulo quocunque civili querantur, eo ferè jure sunt, ut possessionis asseclas & comites nec festivos, nec jucundos habeant, sollicitudinem anxiam, metum illiberalem, custodiam pervigilem, aviditatem in dies in horasque gliscentem. Tum si quid deperit aut interimento imminuitur, si servando non servatur, si amicus rogat utendum, si propinquus cujus fides non admodum perspecta est, mutuandum, admetiendum, appendendum stipulatur, si vicinus præpotens, aut improbus agri particula oculum adjecerit, quantum

quantum inde indignationis, pavoris, palloris, ruboris, æstus enasci potest, interdumque livoris? quantum præcipitis iræ & sæpe vecordiae, si jactura luculentior admissa sit? Fortunam te veluti iniquitatis arcessere ex literis tuis video, ob ereptam tibi bene gerendæ rei facultatem, rei que potiundæ spem incommode præcisam, non modo tibi prædatorio jure debita, sed etiam jam desponsa. Quid tandem facturum te fuisse censes, si questuariorum unus fuisses, qui pluris compendium quam famę integritatem atque innocentiae conscientiam æstimant? Equidem te arbitror pro eo ut dolori nunc adluderes (quod literis tuis fecisti, nullam animi saucij speciem præferentibus) superos (propè dixerim) convicijs insectaturum fuisse, ut mos inolevit capitalis, si secus quid Fortuna de fortuitis statuerit quod ad nos pertineat, iram non ut in ipsam damni aut maleficij auctorem importatricemque noxam, sed in Deum divosque innoxios obvertamus, tum furias cieamus atque intemperias, quibus interdum ipsis agimur ac ferimur destitute Providentia, pœnas nimirum pendentes nimie ac perditę rerum fluxarum frivolarumque curę. Atqui inter illa tergemina ora Cerberi teterrimum id esse

C 5

puto,

puto, quod hiantem illam cupiditatem habendi humanæ vitæ exhalat. Et Veneris enim titillantis, & iræ præcipitis patrocinium qui vis suscipitur, excusare naturæ vitium posset, cui par esse ratio non nisi ægre potest. Infrēnis autem illa cupiditas & incitata quæ multos eximios animos tragicis facinoribus conscelerasse comperta est, & nostra & majorum & omni denique ætate, nescio improbius judicare debeat, an ab ingenuis & honestis disciplinis abhorrentior. Quippe quæ nec fines ullos, nec numeros modosque novit, nec quid satis sit quid quadret, quid excurrat, quid expeteret, quid modum impleat, quid circumfluat, percipere unquam potest. Quo fit ut undique & quoquo versus, & ut Græci dicunt *πᾶτι πᾶντος* inepti, insciji, absurdi sint, & à commodis suis aliorumque aversi, nec sui, nec alieni quicquam vere habentes, qui bonorum suorum finem aut in captis condiderunt, aut humi defoderunt. Nam per divos immortales, quid minus juri naturæ cōparato consentaneū, quid deniq; propius amentiam accedit aut insaniam quā hominem viatorē eo deinceps amplius atq; amplius ad unāquamq; mentionē viaticari, viatoria etiā vasa anxie corrogare, cōsumere, & congerere, quo nū-

aus m
tur &
uberri
fortun
& am
lautis
bus
exco
cum
indui
ctus
stitui
būs n
nec e
solven
butur
rimu
reddi
vitan
dam
& ex
denti
tu D
absol
rem
an fo
ut q
non
turæ
tam,
tror
si cu
ad a

cupidita-
exhalat.
, & ira
vis susce-
m posset,
egre po-
piditas &
s animos
asse com-
um & o-
rprobior
genius &
trrentior.
nec nu-
quid fa-
excurat,
impleat,
unquam
& quo-
dicunt
absurdi
orūque
uicquam
suorum
unt, aut
ivos im-
tura cō-
niq; pro-
niā quā
amplius
antionē
xie cor-
quo mi-
alje

aus minusque superest ei viæ? Eat igitur & valeat Fortuna, donativis suis uberrimis inter eos sese jactet, qui fortunas loculosque distendi & utilius & amplius esse putant, quam animum lautis moribus, disciplinis elegantibus, philosophiæ præceptis institui, excoli, perpoliri. Quibus ex rebus cum homini humanitas accedit & induitur, tum vero ratio & intellectus natura tantum inchoata, instituantur & consumantur, sine quibus nec expedite satis, nec commode, nec eleganter pensum vitæ agendæ absolvere possumus à Parcis nobis tributum. Id quod si recte, si probè fecerimus, si agnita fide bona depositum reddiderimus, quid causæ est quin vitam auspicato initam, feliciter agram, sine quoque beato cluserimus & expetendo? Dæt id demum Providentia mihi tandem, ut opus arbitratu Domini factum sit, & vitæ pensum absolutum, nimirum ipse nihil jam ad rem pertinere fatebere fortunatus id an fortunis everfus fecerim. An vero ut quisque instructissimus est bonis non modo fortunæ, sed etiam naturæ, quæ pluris sunt, ita facillime vitam, felicissimèque transigit? Non arbitror ne tu quidem ipse arbitrare, nisi cultus animi accesserit & mores ad amantissimè formati, ad perpenden-

diculum exacti, ad regulam respondentem. An emendatissime? multo id minus, Quid igitur ista tantopere exposcuntur, quæ nihil ad finem bonorum pertinent, etiam si nominis appellationisque fucō cognitionem huius generis ementiuntur? Atqui si rationem consulueris, harumque eam rerum consultam, prudentem, arbitram audieris, quo minore pomærio instituenda vitæ fines, tuendæque æconomix summam circumscripsero, eo & securius & expeditius vitam egero, atque etiam compositius. Compose nunc securitatem curis, expeditam vitæ rationem, impeditæ sarcinis acceptorum & expensorum, compositum vitæ institutum & circumscriptum, vasto atque immenso, & statue utrobi mentem atque animum & frequentius & plenius esse apud te, secumque vivere credendum sit, & aude de eo addubitare. Iam vero animus externæ illius beatitudinis opinionione imbutus, atque etiam immeritus, quæ prorsus terrena est, supereminu fideus, quo tandem modo extollere ac cælum suspicere potest? Quod tamen ipsum homini proprium natura dedit, ut nomen græcum indicat, insignèque discerniculum inter animalia. Vel quod alij (si superis placet) cum habenas effuderint terocibus illis

bigis

bigis
confid
modum
stinatu
sele fr
tur os
memo
cum
obsec
ptum
æquor
nune
cursu
ranteq
tentav
Ecquo
altero
conte
curus
mnes
suorum
ce priv
incolu
quoad
berale
bus ijs
præsta
xime a
atque
mecips
tra pr
possit
dem eo

bigis cupiditatis atque ambitionis, 1
 confidunt simul ut ad immensi spatij
 modum quendam certum sibi que de-
 stinatum procurrerint, moderationis
 sese frenis affectus effrenatos coerci-
 turus, quoto tandem cuique nostra
 memoria contigit aut majorum, ut
 cum velis fortunæ ex passis, & aura
 obsecundante ultra mentis suæ ca-
 ptum provectus esset in vastum illud
 æquor se rapi intelligeret cum discri-
 mine salutis? Quis unquam in hoc
 cursu navem blandienti Favonio aspi-
 rantēque provectam, retro inhibere
 tentavit, portūque circumspicere?
 Ecquo unquam de homine uno &
 altero audivimus, qui ita ad summum
 contenti cursus pervenerit, ut illic se-
 curus animo acquiesceret? Artes om-
 nes mechanicæ (ut opinor) finium
 suorum summam eo conferunt publi-
 ce privatimq; ut corporibus humanis
 incolumitatem tueantur & præstent
 quoad ejus fieri potest. Artes autem li-
 iberales & ingenuæ, ut animum mori-
 bus ijs informant qui vacationem ei
 præstare possint quam fieri potest ma-
 xime ab extrarijs interpellationibus,
 atque obturbationibus, quo magis se-
 metipsa frui mens, secureq; versari in-
 tra præcordia, quasi intra sepra sua
 possit, intusque se continere, Siqui-
 dem eo pertinere tādē arbitror quic-
 quid

quid philosophia de constituendismo-
ribus singulorū universorūq; com-
mendata est. Quare quicquid homo
non mente captus consulit, meditatur,
& agit, & naturæ instinctu, & juris
gentium astipulatu, eò spectat ad ex-
tremum, ut incolume domicilium ani-
mo conservetur, in quo tanquam pro-
cul arbitris affectibus & ob turbato-
ribus sensibus obire functiones suas
possit, ac sese ortumque suum & fi-
nem aestimare & cognoscere. Functio-
nes porro animi legitimæ, cum sint in-
telligentiæ sursum spectantes ad opi-
ficem animi, qui animum similem
sibi condidit, qui tandem fieri po-
test ut animus secularium cogitatio-
num quodam quasi gurgite haustus,
ibique sibi libenter aut suis sensibus
morigerans, existere statis vicibus ad
procurandum sese queat, ad eamque
viam ineundam accingi, qua in via
sanè quàm proculcata, tamen redeun-
tium vestigia nulla visuntur? Quo-
circa animi illi crassi atque concreti,
in luto semper hærentes rerum casi-
bus obnoxiarum, Fortunam ipsi al-
mam suam & propitiam colant,
cui litare vel tuscule possunt homi-
nes geneiseis fortunatas habentes.
Mercurium etiam illum circumfo-
raneum & quæstorium præsentem,
felicem, propitium habeant, cujus nu-

mini

mini
Nos a
tes, d
non ita
scimus
giam p
illum
ration
tentem
vi inte
ceptum
est. N
ter &
celo co
bus cu
nulla
nis im
nes qu
ser, ex
conver
vincula
valida
que co
rum, è
tura ci
gnacul
mermi
rò just
pra est
tinet,
nus ad
bona e
te ac

mini Græci sua nomina indiderunt. Nos autem Fortunæ minus reverentes, de fortunatarumque incremento non ita valde laborantes, illum agnoscimus potius Mercurium, quem Logium præsci vocitaverunt, tum artium illum quidem humaniorum, tum rationis illustrandæ præsidem ac potentem. Hic est ille Mercurius, qui à vi interpretandi atque indicandi conceptuum animi, Hermes appellatus est. Nam abique eo interventore foret & interprete, nullum terris cum cælo commercium, nullum mortalibus cum superis pignus cognationis, nulla (ut dicam) tessera necessitudinis immortalis fuisset, ne inter homines quidem ipsos jus gentium coaluisset, ex quo velut humanitatis fonte conventa, pacta, fœdera, charitatisque vincula emanavere, retinacula sanè valida societatis humanæ, civitatumque coagmenta atque conventiculorum, è quibus jura rursus atque instituta civilia sunt enata, quasi propugnacula & præsidia destitutæ atque inermis innocentiae. Indèque porro justitia non orta, sed celebrari cœpta est. Quod autem ad me pertinet, causam haud dico quo minus adventitia est bona (sint sanè bona etiam, quando ex vulgi more ac sensu loquendum est) apud inscios;

inſcios, (quæ multo maxima pars eſt hominum,) æſtimationem ſuam indicaturamque tueantur, locum etiam in ſenſu primarium obtineant, quando jure moribus hodiernis conſtituto cura ubique fermè, tum in Gallia, inſcientia, inertia, infantia, belliffimo quoque horum bonorum utitur ac fruitur & exoptatiſſimo. Sic enim neceſſe eſt evenire, ubi juris diſtributivi æquitatem unius & paucorum metiuntur placita Fortune arbitrati. Quapropter iſtum rerum ſtatum ægro animo expendere, hominis eſt imperiti, aut rerum æſtimationis ignari. Quanto enim præſtantius eſſe cenſes homini quidem pietatis rectè conſtitutæ retinenti, alijs atque alijs in dies incommodis afflicti atque etiam proſterni, quàm ſucceſſu ſucceſſum exceperite, evadere in ſoporem exitialemque ſecordiam? Quanto exitiabilius eſt animum rerum ſecundarum cumulo quàm arumnarum obrui? Ex illorum natione videas proceſſibus immodicis inebriatos, ludibunde loquitate de immortalitate, in divinis faceros, ſpemque æternitatis cum riſu cavillanteis, ſic vitam æternam perenteis, ut Cæſaris olim candidati petebant magiſtratus. Et iſtos nos felices putamus, quos proſperitatis Mandragoræ conſopitos auceps ille animarum ducat hilares

hilar
nè f
tur
bon
aſpi
quid
& c
rum
refer
& ex
rever
profe
culu
merc
citan
edi
man
ijs un
cat,
fiduc
noru
au
in eo
eſt.
inoff
nem
refere
Hic n
grava
tero g
culiat
nem
num h

hilaros in exitium? Verum sint illi sane felices, sua ipsi felicitate potiantur & acquiescant. Ego in eorum bonorum adeptionem contendam & aspirabo, in eaque contentione acquiescam, quorum bonorum quaestus & compendium, non in adventitiorum rationem, sed in profectiorum refertur, ab ijs quidem certe qui recte & ex fide tabulas conficiunt, herilem reverentiam non exuentes exuberante profectu. In iisque demum rebus peculium occupabo, quae nec in commercio ipsa sunt hominum magno licitantium, nec praetoris ad dicentis edicto venundantur. Et quoniam mancipio dantur accipiunturque, in ijs utique fortuna nihil suum vendicat, quum nihil ipsa dare possit nisi fiducia contracta. Horum autem bonorum possessor solum Deum laudat auctorem si probe se novit ipse. Quare in eo praecipue animadvertenda cautio est. Caput est autem rei ut bona fides inoffenso tenore comitetur possessionem, & scitis jurisperitorum magni refert quo quidque possideatur animo. Hic mihi respondere (ut arbitror) non gravabere si te rogem, (cum enim altero genere sis & ample & probe peculiat, tum alterius generis rationem semper accuratè habuisti,) aum horum bonorum quinque minas

totidem talentis illorum rependi possē-
pates? Quid quinquies quinque talen-
tis? Quid denique sexcenties multi-
plicatis? Non sum nescius hæc & illa
te expendere ad Critolai libram sole-
re. Quare bonorum animi lancem
ita propendere utique censēs, ut ne
orbis quidem universi possessione sub-
levari possit, si in altera lance quo-
quo modo imponatur. Ita vides quo-
redeat summa largitionum fortunæ,
siquis recte ratiocinari didicit. Sed
istam inire rationem ij nequeunt, qui
populari civilique trutina externa bo-
na corporisque pensitant. Cæterum
cum quicquid facimus ac consuli-
mus, eo spectare debeat, ut vitæ recte
atque commode degendæ instrumen-
tum ex eo augeamus atque tueamur,
philosophiam (ut opinor) consecrari
debemus acriterque complecti, qua
nullum est commodius præclariùsque
instrumentum rebus tum adversis tum
secundis fungendis. Hac enim ma-
gistra rudimenta rite ponemus tole-
rantia atque æquanimitatis. Hac
duce atque imperatrice instructam
(ut dicam) aciem firmam consilio-
rum auctoritatūque sacrarum habe-
bimus, accinctamque commentatio-
nem adversus Fortunæ impressionem,
quæ mentis humanæ constantiam ra-
tionemque oppugnat, & sæpe loco
graduque

gradūque movet. Simul vero auscultare sacrosanctæ illi magistræ cœperimus, dictaræque ejus ediscere, tantam esse discrepantiam inter sensum humanum divinūque judicium intelligemus, ut quæ abjectissimæ sunt fortis apud homines, quæque per incendia, cades, perjuria, perfidiam, per certam denique perniciem fuguntur, ea auctoritate evangelica esse in prima commendatione posita, & vice versa, quæ nos ut in primis expetenda beatamque vitam efficientia persequimur, adeptique retentamus, interdum cum certa præsentique noxa, illa ipsa auctoritate eadem vel ullo numero locoque esse posita, vel subrico, abrupto, & præcipiti. Quo fermè efficitur, ut qui de affluentī possessione rerum fortuitarum terrenarūq; ambigunt & contendunt, & magnopere laborant, non jus quidem ipsi è cœlo petere, sed velut Horco disceptante non de salute, sed de exitio certare videantur.

LIBER II.

DE CONTEMPTU RERVM
FORTVITARVM.

 LVDERE hic ser-
monem Draco frater
potuisssem nec inepte
(ut arbitror) nec præ-
propere, nisi me rur-
sus in altum admira-
tionis quidam æstus
stuporisque raperet, reputantem scilicet
quanto se piaculo scelerisque ob-
stringerent ij, quos intellectum &
mentem, instar quoddam divinitatis,
& ad fruendam olim divinitatem par-
ticipandamque producta ac procreata,
posthabere ijs rebus non puder, quæ
jure tantum gentium censentur, non
etiam naturæ. Neque enim video
qua fronte, qua fiducia, qua ratione,
quibus ex causis defensionem ipsi ex-
orsuri sint ante summum tribunal,
præsertim in conspectu & corona sa-
tellitij supernatis & infernatis, quod
Deo judicanti apparere credimus in
quæstione capitis. Ecquid fortasse
præsidij in eo esse confidunt, si excu-
sanda summa diræque ignorantia,
summi atque ultimi supplicij damna-
tionem deprecabuntur? Credo (ut est
Dei clementia in mortales propensa
& facilis)

& facilis) non nihil id nobis apud Deum valiturum, præsertim cum Deus muneris sui fecerit quicquid recte ab homine consulitur ac statuitur in summam suæ salutis, fierique nequit ut qui sibi in sese spem salutis esse existimarit, non crimine quodam se alliget imminutæ majestatis divinæ, usque adeo manca, destituta, cassaque omni suo præsidio natura est hominis, cui facultatibus lapsæ in reatu primi parentis, libera tantum voluntas relicta est subsidium salutis in CHRISTI piamento positæ. Sed tamen si veniam sperare ijs licebit, qui in veritatis contubernio educati & alti, ad veritatis scita atque responsa, quibus sacra scætet & exuberat doctrina, quibus sacrarum concionum loca quotidie circunsonant, denique quæ nobis sacrosanctis canticis quotidie inculcantur, auribus & corde occalluerunt, quid illis sperandum esse dicemus, qui abditis in locis, aut longissime remotis à sacro contubernio degunt? Iam si eos quos aut casus, aut nascendi conditio, vel in exterioreis insulas, vel in continentes abstrusas amandavit, eo nomine execramur ac despuimus quod CHRISTVM salutis auctorem parentemque non agnoscant, nec in fidem ejus se conferant, quæ (malum) vecordia est in eo nobismetipsis indulgere blandi-

rique quasi ipsam sapientiam, ipsumque
Dei filium cœlestium rerum æterna-
rumque potentem & arbitrum, in ocu-
lis gestemus & feramus? Quid enim
hoc eos sublevabit qui præceptis ejus
non obtemperant, & ejus doctrinæ
dictoꝝque audientes se non præbent?
Nos in cunabulis doctrinæ salutaris
lactati, in sinu & inter ubera recte sen-
tientis philosophiæ aliti (quod geni-
num est instrumentum ecclesiæ cujus
auctoritate sanctissima de divinis per-
suasio nititur, ipsa insuper compro-
bata elogijs tot juratissimorum te-
stium, qui non ex prisco ipsi more
testandi censendique, ita sese arbitra-
ri, aut ita sibi videri, sed ita esse pla-
nè palàm cum asseverarent & con-
tenderent) O magnam, ô mirificam,
ô memorabilem vim numinis (cupide
quoque fecerunt capite ut caverent)
nos inquâ ea doctrina veritatis à pue-
ris omneis per ætates imbuti, quo præ-
textu eximi tantæ nōxæ poterimus
diræ detestandæque ignorantix? Ete-
nim per ipsum Dei filium, per ipsam
Dei sapientiam, quid aliud nobis
oracula sapientiæ tum prisca, tum
recentia, tum figurata, tum simplicia
inculcant, quàm seculi, voluptatis,
cupiditatis, captiones, fraudes impo-
sturas, blanditias, circumscriptiones &
illicia ut vitemus, ut caveamus, ut
providea-

provideamus, ut aversemur? In tanta autem turba pestium qua vita circumfessa est, nihil perniciosius esse animadverti cavillis, commentis, & sophismatis communis prudentiæ, quæ tanquam juris humani prudens, & vitæ commodorum consultissima, audet ipsa sibi de omnibus ad hominem pertinentibus respondere, eaq; fidenter statuere quæ pugnant cum veritate, quæque per diametrum opposita sunt doctrinæ sacrosanctæ. Quo in errore atque piaculo licenter pervagante in nostro quoq; orbe cæloque illustrato doctrina veraci & germana, quis non videt connivere & dormitare planè, quasque assentiri publicarum excubiarum summam, ut fidem Academicam magis quàm ratam & apostolicam agnoscere eos putes, qui caput ac decus pietatis esse deberent? Quo evenit, ut reptilis ille perduellis animorum internecio, disseminandis alijs atq; alijs erroribus & vitijs, quasi venenis per orbem spargendis pro arbitrio suo grassetur, quibus infectus ac perimbutus is sensus qui communis dicitur, syncerum Dei cultum justamq; religionem exuit. Cum tamen legis divinæ capite primo sancitum sit, hæc totam sibi animam, totam spirituum sedem, & vitæ deniq; totam officinā pascere, cum omni animi, mentis

intellectus intentione. Conferamus
nunc pede cum veritate, & videamus
an fieri possit, ut qui Fortunæ numer-
aliquid esse putant, idque propitium
sibi esse maximopere cupiunt, non
aliquam Forti fortunæ aram in fano
cordis sui erigant & consecrent. At-
qui hujuscemodi sensu affecti sunt, qui
in rationibus vitæ accepta & expensâ
sub nomine Fortunæ censent esse re-
ferenda, & (ut Plinij verbis utar) qui
utramque paginam rationum huma-
narum putant eam facere, & hæc est
pars hominum maxima, qui quidem
aliquo sint numero atque honore.
Perge porro si libet, & æstimâ pen-
sulate, quàm diversa nunc vitâ sit à
veritatis ac pietatis viâ? Nimirum stu-
porem hunc esse dirum fatebere ho-
minum, non animadvertentium tan-
topere & mores & ritus à prisca san-
ctitate degenerarint, aut cum id satis
ipsum per se in oculos non intentos
incurrat, in summa incuria dissolu-
tione neglectu spem veniæ retinen-
tium, imò vero (quod amentia in-
star est) susque deque fore existiman-
tium utro modo desungamur hac vi-
tâ. Quum vero sapientia veluti spon-
sa sit animi, morosa quidem ipsa atq;
fastidiosa, nisi animum humanum sese
dare sibi bona fide senserit, totumque
in sinum suum amplexumque effun-
dere,

dere, nec brachia ipsa sua pandit vicissim ad animum retinendum, fovendum, tuendumque, nec (ut ita dicam) suaviandam se indulget, orisque sui fragrantiam inspirat. Quid igitur cum æmulam admissam, sibiq; ob oculos adductam tanquam pellicem videt Fortunæ reverentiam? quid inquam eam consulere tum putamus, & statuere de sponsalibus quæ lustrali lavacro contracta sunt? Nonne inde evenit, ut cum sponsa ipsa sponso nuncium remiserit, animus ipse quoque fidei conjugalis oblitus, & abstractæ voluptatis extaticæque immemor, suas ipsam sibi delicias habere sinat ingratus, & ad fortuita consuetanda sese conferat? Hunc humanæ mentis errorem, qui dicendo exprimere posse confidat, is erit ea fiducia, ut Echo quoque pingendam suscipere sustineat, oculisque hominum representare. O stolam sapientiæ substrictam undique & contractam, lacinijisque carentem quibus reprehensari possit cum sese averterit. O lenem & prædulcem ejus dexteram, sed perinde quoque lubricam. Id adeo sic cognosces, si rem animadverteris quotidianam. Quotus est enim quisque hominum quidem non profligatissimorum, quin statim atque redijt ad sese, seculique vaniloquas sponsiones æstima-

æstimavit, Fortunæ ludos spectavit,
 demonarchæ vafritias, captiones, de-
 cipulas, aucupia animadverterit &
 perpendit, (quæ tametsi astute & so-
 lenter concinnata sint, ob oculos ta-
 men ipsa statim incurfant mentis pau-
 lo intentioris.) Quotus inquam, quin
 lachrymis præ læticia agnitæ veritatis
 obortis, primum respicere se, deinde
 sapientiam suspicere & admirari inci-
 piat, ejusq; amorem observantiamque
 amplecti, simul pavore perfundi ac
 stupore ob præteritam hebetudinem?
 Verum ô misera sors hominum, hæc
 ipsa sapientiæ atque stultitiæ, erro-
 ris ac veritatis spectra, veræque rerum
 effigies, illico ex oculis animi se pro-
 pripiunt, nisi sedulo contueri obsti-
 naveris. Tum decedente visenda illa
 specie, simulacra succedunt felicitatis
 & divitiarum, coruscantia quidem
 illa & splendida, sed inania, sed
 mendosa, sed oculis fucum capitale
 facitiantia, & quibus tamen acies
 mentium præstringuntur. Quo fit,
 ut clarius & perspicacius in mundi
 caligine, quam in monumentis illis
 sacrosanctis videamus, quæ duo lumi-
 na vitæ dirigendæ habemus, ad summi
 boni investigationem clare prælucen-
 tia. Nam majore quodam nunc fato,
 divinâque exuberante benignitate facer-
 feret illæ nebule, quæ cœli nobis adi-
 munt

mun-
 utiq;
 non
 tend
 tuna
 cum
 dita
 non
 stru
 vera
 esse
 terra
 Hor
 lingu
 fault
 laqu
 ipse
 orfu
 verg
 na,
 est.
 men
 prot
 atar
 man
 giun
 stum
 runt
 infra
 quor
 est t
 tia.
 stris

munt liberum contuitum, nemo jam
utiq; esset etiam hoc ferreo seculo, qui
non adventitiam istam felicitatē con-
tenderet esse meram calamitatem, for-
tunamque infortunium, nemo quin
cunctas Fortis fortunæ copias, suppe-
ditationemque illam circumfluentem,
non tam esse viaticum diceret & in-
strumentum adipiscendæ infra supra
veræ gloriæ atq; immortalitatis, quam
esse materiam inertem, è visceribus
terræ erutam, atque adeo ex officinis
Horci (qui à divitijs ipse utraque
lingua nomen habet ominosum & in-
faustum) ad illigandos utique & il-
laqueādos animos comparatam, quam
ipse capturam semper inhiat, quo de-
orsum scilicet quàm sursum magis
vergat aspectus intentioque huma-
na, contra quàm natura constitutum
est. Hujus siquidem materiæ amore
mentes humanæ captæ atque perditæ,
protinus hausto errore ab ineunte
ætatula, utpote tradito deinceps per
manus posteris à majoribus, fasti-
gium suum à natura sublatum & ere-
ctum, in ordinem eo usque redege-
runt animantium, ut humani mores
infra generositatem quoque brutorum
quorundam se submiserint, tanta
est tamque dira affectuum impoten-
tia. Quippe feræ quamvis feroces, lu-
stris contentæ suis, generis sui feris
lustra

lustra non invident in vicinia, societate etiam gaudent pleræque, invicemque se stipant. At nunc sic sunt mores, ut quàm cuique fortunatissimo esse contigit & copiosissimo, tam magis fines cupiditatis proferat, solitudinem circa se faciat, ne vestigiale quidem solum in vicino cuiquam esse patiatur. Verum esto, ita fert natura jam hominum depravata, ita poscit rei faciendæ augendæque ratio, sic est eorum conditio qui patrimonia ista ampla architectantur, ut quo latius quisque aream penatium suorum metatus sit, quoque altius eos extruere cœperit, eo majora semper amplioraque subeant, & præ futurorum instantiùmque meditatione præsentia sordideant; hoc enim perpetuum est. Danda his venia fortasse, quando tam æronum est erratum, tamque naturam degener proclivis in id vitium, nec ullum extat exemplum post avorum proavorumque memoriam istorum cujusquam, qui conditores gentilitatum esse meditantur, aut patrimoniorum cumulatorem, qui sibi querendi modum finemque statuerit. Sit hoc sanè quoquo modo dignum venia. At etiam (ô superi boni) palmare idipsum esse cœpit in vita civili, nedum deprecabile inter eos populos qui unum Deum colunt, & filium
 ejus

ejus CHRISTVM, benignæ charita-
 tis auctorem, erogationis suasorem
 opum redundantium, beatos istos &
 affluentes à familia abdicantem: certe
 quidem aditum cœlestis domicilij aut
 nullum fore, aut perarduum testifican-
 tem hominibus adeo suffarcinatis, sar-
 cinis scilicet obrutis censuum opulen-
 torum. Atqui nulli jam frugi ferè ho-
 mines existimantur, nisi qui cespitem
 alium atque alium agri finitimi agro
 suo solerter affodiunt rastellis quæsto-
 rijs, sesquipedibus vicinorum in dies
 ambitum ædium suarum laxius profe-
 rentes. Sanè vero homines Christiana
 comitate præditi, ac pie officiosi, qui
 pro eo ut benigne passim egentibus fa-
 ciant, vicinos, notos, amicos, & non-
 nunquam cognatos ac gentiles ad au-
 ctionem coactos, à finibus suis sum-
 movent quam longissime queunt,
 quid aliud quàm auctoritate ipsi ac
 fiducia legum circumscriptiones fasti-
 tantes? Equidem & si civilis societa-
 tis interest rerum persecutiones non
 denegari, ne istis quidem qui prædio-
 rum insanas congeries coagmentant
 malignis quidem commercijs ac rã-
 pacibus, sed civiliter conceptis, non
 tamen arbitror si ad disquisitionem
 ipsi hominum pietatis prudentium vo-
 carentur, vincere etiam posse hujus-
 modi contractuum actiones in bo-
 num

num & æquum charitate pia suffu-
sum unquam concepta esse: quo ju-
re haud dubie apud Deum discepta-
bitur, si elogijs Dei divorumque cre-
dimus. At veptum est (nisi fallor)
ad summum impudentiæ, cum sub-
sidium causæ à summo jure magis
quam ab æquo bono petitur. Cer-
te nec aurea secula, nec argentea e-
juscemodi instituta tulere, exceden-
tèque è terris Iustitia & in cœlum re-
migrante, tum demum jura civilia
illa avaritiæ aucupia capturasque i-
stas pepererunt, speciosos scilicet &
amplos prætextus iniquitatis. Hæc
enim recte æstimanti videtur spoli-
andi alterutrum licentia, ac legiti-
ma magis quam justa frugalitas, ob-
repisse conventibus hominum, quæ
societatem ipsi continent mortalium
inter se. Ita quæ instituta majores
nostri ingenio præstantes qua-
si quasdam civitatum compages po-
steris reliquerant, eorum instituto-
rum traducibus sensim degeneran-
tibus, eò res tandem decidit, ut ex
jure & legibus tum prophanis tum
sacris & pontificijs, uberem inju-
riarum legitimarum messem avaritia
sibi commenta sit aut nata, adeo
quicquid felicibus auspicijs ceptum
est, id ut in deterius vergat natu-
ra ferè comparatum videmus. Nam

vita

vita
longi
nima
um
prop
que
tinur
næ c
tatis
despo
ritia
ribus
ad fre
solerte
didem
thia S
ris,
nentre
Hæc
na rep
nus re
quocu
teritus
gis m
tantop
dum &
ventis
festum
rebus
uno de
bit.
nas or
est. E

vita nostra eo humanior est, quo
 longius ac diversius à brutarum a-
 nimantium aut hominum immani-
 um vita recedit: & quo accedit
 propius ad æqui boni cultum at-
 que reverentiam, quid veluti glu-
 tinum est & coagmentatio huma-
 næ charitatis. Ecquem autem chari-
 tatis unciola enasci potest ex hisce
 despoliabilis hominum, nisi ava-
 ritia lege cohibeatur? His ex mori-
 bus olim Licinia lex Romæ nata,
 ad frenandam illam immodicam &
 solertem quæditorum cupiditatem in-
 didem tabulæ novæ ortæ, & Sisach-
 thia Solonis juris civilis condito-
 ris, ut leges nunc omittam perti-
 nentes ad æquationem bonorum.
 Hæc enim veluti venenorum vene-
 na reperta sunt, ut apud Hebræos an-
 nus remissionis. Quin vicissitudinem
 quoque reciprocantis rerum ortus in-
 teritusque natura constituit, quo ma-
 gis mortales intelligerent nihil esse
 tantopere in rebus interituris admiran-
 dum & expetendum. Id cum in in-
 ventis hominum usquequaque mani-
 festum est, tum vero quibusdam in
 rebus mire accidit. Id quod si in
 uno docuero, ad omnia pertine-
 bit. Ex malis moribus leges bo-
 nas ortas esse autumant & verum
 est. Ecce tibi rursus mores pessimos
 optimæ

optimis ex legibus, ut jam sit in confesso (quod pace dictum velim ordinis jus reddentis, cujus ea culpa non est) judicialia fora, quæ justitiæ sunt officinæ, esse tanquam Apodyteria hominum bonæ fidei magis quam juris prudentium. O mores, nonne ut nunc vivitur, auctore (ut ita dicam) prætore, & velut arbitro Deo judiciorum præside, bonum & æquum subinde monumentis sacris commendante, formulari aucupio & cœmundi licentia alienarum rerum interversiones fiunt? non in unam alteramque domum quasi in arces quasdam prædonum legitimorum, unius propemodum urbis agros, pignora, prædiæque sæpe videmus averti? Certe ut sit hoc legitimum & civile (id enim non inficior) nec justum tamen nec æquum est, aut si esse defendis, cedo quemvis arbitrum eorum juris interpretum quos inter divos colimus. Hi mores, hæc instituta cum à jure gentium oriunda sint, jus ipsum gentium & naturale videntur perimere si exacte considerentur. Quàm multa tandem voraces illæ fauces avaritiæ, juri naturali exemere & commercio populi, quæ promiscui usus esse deberent? quàm multa quàm varia eadem avaritia reum penè naturæ abstulit? Romano-

rum inexplibilis cupido imperitandi, cum trium orbis summarum partium ornamentum decusque corralisset, in patriam avertit laureatas prædas, & triumphatas condidit. At his rapinis quid aliud quam inundationis, incendij, direptionis, ruinæ denique suæ materiam congescit & acervavit? Quid enim illis opibus inusitatis publicis ac privatis factum sit, quid sanorum donarijs, quid basilicarum ornamentis, theatrorum insignimentis, nullus historicorum ita prodidit, ut comparere usquam possint hodie. Finge protervum illam pignorum suorum dispensatricem Fortunam, argumentosas rationum tabulas olim relaturam ad ratio-cinia Providentiæ, provinciatim ipsas distinctas, ac per singulas ætates, quotam tandem eam expensorum partem Providentiæ approbaturam putabimus? quotam virtuti, probitati, doctrinæ, æquitati tulisse antea expensam, nunc quoque laturam esse: quotam denique ex usu vitæ, è dignitate hominum, aut proportionem meritorum? Age porro fac ut etiam rationem quandam maleficiorum prolatura sit, & perperam improbeque ablatorum. Utrobi igitur inventum iri putas majorem luculentiorémque improbitatem, petulantiam, indignitatem? Infeliciora ne hic nomina an-

illic feliciora censebis? Vtrum illis ex tabulis illustrata plura nomina in bonam partem, quàm ex his compertum iri dices? Num denique instituta præclara, & vitæ adjumenta adminiculæque plura à Fortunæ beneficiarijs prodita, quàm ab ijs esse defendes, quorum illa commodis consultum unquam bene voluit? Nisi vero philosophiam naturæ æstimatoricem, numerorum, proportionum, magnitudinum, dimensionum judicem: quibus rebus artes mechanicæ, omnique degendæ vitæ instrumentum continetur: denique disserendi magistræ, congrui, justæ, veri indagatricem & normam, sine quibus humanitas in homine non esset, Fortunæ alumnam esse contendes, eique natalem suum debere. Equidem contenderim precipitandam pluribus olim pudendamque prosperam quàm adversam & infestam Fortunam fuisse, ac plerumque pejor de ijs meritam, quos maximis atque exuberantibus copijs augendos esse statuit, quam quibus vehementer incommodare institit ac perstitit. Mitto quod nulla ejus deæ beneficia rata sunt & propria, quando in utranque partem numen ejus anceps esse solet, identidemque versatile: nisi quod interdum majoribus ipsa

fatis impulsâ, sic aleam suam moderatur, ut casus non evariant in summam ejus rei quam efficere laborat, votis etiam quamlibet improbis ampliores sint, omnemque hominum insolentium impudentiam arrogantiamque superent. Inde illa historiarum argumenta stupendis rerum inclinationibus conversionibusque in-texta, varias eventorum species complexis secumque rapientibus. Peripetias Græci appellant à fortuitis casibus. Quibus in rebus legendis & recordandis accidit non modo miræ varietate oblectare animum, sed etiam Fortunæ admirari commenta & solertiam, quæ levissimis interdum momentis summam rerum molitur huc & illuc, minutisque cardinibus occasionum circumagit & versat scenam (ut ita dicam) mundi, quasi pro arbitrato temeritatis. Quoque magis mireris, non serio hæc, non certo, non destinato, sed velut furtivo casitante alea ludibundaque transigit, usque adeo sui semper similis est improba, etiam quum fatis mundi vacat. Ecce tibi ex multis ac multorum instar luculentum unum exemplum. Nonne summa rerum, mundique imperium aliquantisper stetit super acie novaculæ (ut est in proverbio

Grecorum) anceps & ambigua in vni-
 us hominis principatum, atque in po-
 puli Romani, antequam imperium
 summum Augustus in se uno stabilivit?
 At in eam rerum novationem (superi
 immortales) quot, quantos, quam
 multifarios ludos fortuna sibi homini-
 busque edidit, cum pro amplissimo
 quodam theatro, ludorumque instru-
 mento exuberante, imperij fines co-
 piasque haberet latissime patenteis? Aq-
 ne gratuitam illam rerum tantarum in-
 clinationem ederet aut incruentam,
 nobile par primum Casarem & Pom-
 pejum duos alumnos suos, Senatum-
 que ipsum & imperium commisit,
 deinde Octavium & Antonium cum
 Bruto & Cassio tyrannicidis. Tum ut
 varietate maiore spectacula distingue-
 ret, scelera proscriptionis, ac Trium-
 viratus protervissimi nefas interposuit.
 Mitto Marianas Syllanasque partes,
 mitto sanguinariâ illam ac congruam
 nefarij certaminis prolusionem. Ecce
 autem cum peractos ludos esse crede-
 res, instauraticium spectaculum inau-
 ditumque adjectum, Octavij & Anto-
 nij partes diremptæ, atque inter sese
 collisæ, tum indignitatis corollarium
 Cleopatrarum accessio, Egyptiarum sce-
 ræ apparatus inulitatus atque incre-
 dibilis. Hoc ultimum fortuna cum
 hilare, festum, bacchanale, comicum,
 & (ut

& (ut ipse ajebat Antonius) inimitabile primum edidisset, ad extremum velut versatili scena, calamitate, luctu, comploratione, exitu tragico, vecordique catastrophe clusit. Ita sub alma sua altrice ornatriceque Fortuna veluti sub lanista, beatissimi illi viri & fortunatissimi quum diu ac multum varijs orchestra, ordinum, cuneorum studijs casibusque ambiguis de pugnavissent, omnes ad unum præter Octavium extremo casu in ruinam præcipientem acti sunt. En tibi Fortuna fidē, en almæ nutricis indulgentiam, & quisquam mentis compos, humanarumque rerum prudens, audet rebus secundis plaudere aut gratulari? Verum enim hæc & hujuscemodi quæ grandia fata majoraque dicuntur, ita in fortunæ temeritate & in cœlestibus Apotelesmatis sita esse censeo, ut tamen in ipsis moderamen summum, alexque præcipitis habenas teneat Providentia, cujus placitis ac decretis omnia ab ipsa creata ut subserviant necesse est. Quid igitur, (inquis) hos rerum eventus varietatesque hæsisse in genituris Cæsaris & Pompeij, omniumque supradictorum censes? Ego vero vel in eorum genituris illam rerum novationem extitisse, vel in ortu imperij Romani, & tanquam in natalitio sidere genij urbis Romæ, sed ita,

ut fata quæ in thematibus nascentium impressa sunt, vel imagines sint & simulacra, vel notæ, vel vestigia earum rerum, quas Deus mundi opifex jam inde à principio statuit & destinavit, ut sint sidera tanquam tabulæ quædam indices consultorum Providentiæ. Hic si rogare pergas quid de Genethliacis auctoribus & Apotelesmaticis sentiam, negabo quenquam esse opinionione mea, qui humano suoque ingenio harum rerum significationes deprehendere exacte possit, posterisque inde theoremata tradere scientifica. Nec vero cœli vertiginem, ex eaque multiplices stellarum vagarum posituras existentes & emergentes, necessitatem effectuum (quæ Apotelesmata vocantur) secum ferre atque agere tam libens concesserim, quam esse eventus indices in placitis Providentiæ positi. At vero impetus quosdam & igniculos in moribus humanis atque aptitudines inde cieri, rursusque motus agros, inertias, torpores, remorasque innasci, unde vel prona sunt hominum ingenia ad actiones capeffendas absolvendasque, vel ab iisdem abhorrentia, haud absolum esse à ratione censeo, cum alio qui satis sint explorati planetarum effectus in corpora animantium.

tum. Vtrum autem fixa eventus necessitas ex placitis præscitisque Providentiæ existens, vim afferat necne consilio arbitrioque humano, eorum est dissidere ac statuere, quide ratione divinæ potestatis disputant futura præsciscentis, præscitæque destinantis, nullo intertrimento liberi arbitrij. Hæc enim & alia humano captu majora, mihi non magnopere videntur inquirenda, cum certum sit, intellectus humani ad actus permultos Providentiæ percipiendos perhebetem aciem ac caligantem. Nec id mirum, cum etiam ad cognitionem rerum naturalium, ingenium nostrum in multis cedat naturæ varietati. Abundèque esse censeo, si mens humana sese noscitant, non ultra crepidam (ut aiunt) universitatis judicet, duntaxat cum fiducia sed de cœlestibus verecunde philosophemur ipsi & cate, ne si animus (ut est naturæ volucris) sublimem sese rapi sensim finat, in cœlūque subvehi insolenti contemplatione & erratica, longius ac latius mox expatiatur toto cœlo pereirando, ut est in proverbio. Sic enim fiunt animi veluti erronei & expatiatores cum se auræ blandienti rapiendos permittunt & ferendos, vanitati utique ipsi professionum assensum

accommodantes, & quibusdam simul-
acris veritatis seducti atque perlecti.
Quod videns fortasse Socrates in-
ter primos sapientum commendatus,
Philosophiam è coelo in terram revo-
casse dicitur ad constituendos mores
hominum publice & privatim. Mi-
hi vero casuum varietatem æstimanti,
videtur genius quidam stygius deter-
rimi ordidis, tartarei principis emissä-
rius eventus alexæ moderari ratione
quadam stolidi ac turbida, quæ non
nisi notha quadam notione animo
concipi possit & intelligi. Quod per-
inde est ipsum, atque si tessera casus
sua quadam ratione ferri dixerim at-
que agi, cum nec statas ipsi nec cer-
tas vices habeant. Siquidem illic
experientia docemur, in re quoquo
versus ancipiti, esse tamen aliquid vi-
cissitudinis reciprocationem fermè
constitutam habentis, vicissimque ferè
colludenteis aleatores exhaustos vi-
deas & copiosos. Quid ita? nimi-
rum desultorio numine Fortunæ nunc
in hunc, nunc in illum vicissim de-
cumbente. Et vim esse quandam oc-
cultam casitantis alexæ impultricem o-
portet, aut cohibetricem, quæ casus
suapte natura incertissimos à ratione-
que alienos, ratione quadam irratio-
nabili moderetur & regat. Hunc
ipsum genium rerum fortuitarum
eventa

event
tem (
tia p
mana
ac ful
rum
tasse.
que e
opini
tur a
divini
collegi
lubris
minun
numin
arrog
temq
ti qui
perip
stigia
oculo
minun
nentu
ejus o
viden
dos, f
ita per
splend
convic
titate
mum
antiqu
stinesc

eventa ratione penè eadem moderan-
tem (quatenus quidem per Providen-
tiæ patientiam licet) ignorantia hu-
manæ obrepfisse quondam existimo,
ac sub Fortis fortunæ nomine in deo-
rum sese numerū honoremque adop-
tasse. Qui cum se præsidem potentem-
que earum rerum fecisset, quæ vulgi
opinionē pertinere maxime videban-
tur ad beate vivendum, opinionem
divinitatis actutum tam pertinacem
collegit, ut deorum simulacris ac de-
lubris everfis, eorumque cultu ex ho-
minum mente absterfo, nunc tamen
numinis penè vice habeatur à multis,
arrogetque sibi opinionem auctori-
tatemque Providentiæ. Ac cum mul-
ti quidem sint in vita obices veritatis
perspiciendæ, tum vero huius deæ præ-
stigiæ tantam stuporis caliginem ob
oculos mentis offundunt, ut ho-
minum judicia plerumque halluci-
nentur in arbitratu operum quæ ab
ejus officinis exeunt, quibus ab ipsis
videmus sæpe homines antea squalli-
dos, sordidos, egenteis, sesquianno
ita per politos in medium prodire, ut
splendore & lautitia cultus atque
convictus, eorumque comite aucto-
ritate atque existimatione, elegantissi-
mum quemque optimatum superent
antiquæ frugalitatis. Nunc si al-
triussecus statuas quæ sinistram in par-

tem ab eadem designantur summa indignitate, ad deletionem usque (propè dixerim) virtutis, bonorumque & gravium dejectionem, nihil utique fieri propius, quam ut vultuose ac sub acerbè mirere coniventiam Providentiæ in tanta improbitate, Adraistiàmque illam prævaricationis suam missim infimules, cuius (ut antiquitati placuit) munus est urnam movendi apud superiores, cum res ad summum evaserunt indignitatis. Quod si vicissim cogites institorem illum repræsentatæ felicitatis genium tyrannum arcis stygiæ, eundem etiam esse æternæ diræque calamitatis conciliatorem, tute protinus contractam illam frontem, tristitiæque nubilo obductam, subeunte animi æquitate disrenaveris, atque in veritatis agnitione ac quieveris, errorisque dignotione, jucunda quidem ipsa & spei bonæ implete. Nam quo tandem mihi bonorum istam redundantiam? neque enim tantum instrumentum nobis opus est, neque commodum quidem fortasse ad vitam ex sententia animi nostri agendam. At multa desideramus, quis negat? num quis est tandem qui nullo deficiatur omnino? sed utrum animi recte instituti esse censēs omnia poscere quæ desiderat?

Quod

Quod
necessa
centia
pleverit
derare
nè ju
est ad
sunt qu
ut jus
mensur
CH R
qui neq
tissimis
tiam v
ejus ta
rerum
læque
queri
lata,
semper
quas
cōstitu
et si qu
sarum
advers
semun
vel ac
quentu
dem t
sunt ij
relati
planus
tium e

Quod si ea tantum mihi poscis quæ
 necessaria sunt & magnopere condu-
 centia, vide ne jam mensuram im-
 plexerit Providentia, & quod desi-
 derare me censes, auctarium sit pla-
 nè justî census & ejus quod satis
 est additamentum. Sin etiam quæ
 sunt quoquo modo commoda, vido
 ut jus æquumque postules, qui im-
 mensum quid animo complectare, à
 CHRISTOQUE delitias expetas,
 qui nec sibi pepercit, nec assèctis jura-
 tissimis. Proinde sinamus Providen-
 tiam uti suo arbitratu, nec aures
 ejus tantopere fatigemus ob earum
 rerum desiderium, quæ inter bona ma-
 làque ambigunt sunt. Desinamus
 queri ob ea nobis vel negata vel ob-
 lata, quorum jacturam pro nihilo
 semper duxerunt animæ illæ beatæ,
 quas Deus in supplementum lege re-
 cōstituit legionum supernarum. Tam-
 etsi quis scit an hæc rerum adver-
 sarum confictatio, pars sit animæ
 adversariorum divinarum, quarum
 semunciarum singulæ representatæ, &
 vel æquo animo, vel certe obse-
 quentulo exceptæ, expungere toti-
 dem talenta multatæ gravioris pos-
 sunt ijs, qui inter ararios apud Deum
 relati sunt? Mihi autem videtur
 planus ille reptilis rerum contingen-
 tium eventis ita se immiscere, ut so-
 let

let ex fulminis delapsantis impetu ansam sibi arripere ad perpetranda maleficia, interdum tam ludibunde, ut plausum atque risum præstigiarum capere videatur, cum interim ad necem usque præsentissimam grassari per ludibrij speciem terribimus genius non dubiter ecclesiastici sani depeculator. Hinc hæsitantia interdum, hinc stupor, hinc labans persuasio, cum mens nostra rationem inire nequit earum rerum quas casuum varietas quotidie nobis edit. Verum & ratione & experimento cognitum peneque perspectum habemus, licentio rem illam petulantiam substantiarum profligatissimarum, ijs locis seculisque valescere maxime, ex quibus innocentia fide subnixâ abscessit longissime, ejus enim rei exempla comperi mirifica, idoneis documentis testimoniisque confirmata. Quamquam quid nos tandem vetat existimare quædam fulmine rum feriri corpora & necari, cum animorum interest è corpore eos migrare, terribimoque hosti nihil juris esse in animum, cujus ipse domicilium perurit? Quid qui intemperijs aguntur præcipientes & feruntur, à furijsque illis stygijs divexantur & manijs, nonne manifestam causam habent oculisque subjectam? Quibus velut è locis argumenta ducere nobis licet, ad spectanda

spectanda
solertis
qui rat
animi
disturb
siantis
atemi
quietis
nullum
querita
pos,
fortuna
culum
quam
canten
nis fre
te, &
pe qui
proced
tione c
sam au
ille cor
videt,
cendi
næ inc
quas
ita esse
qui den
diuissim
deplor
cunuer
despera
ualicre

spectanda metuendaque hostis tam
 solertis quam infesti machinamenta,
 qui rationem humanam quasi arcem
 animi expugnare pervigilibus insidijs
 disturbaréque conatur, indéque con-
 stantis persuasionis de divinis rebus &
 æternis præsidium deducere. Huic
 quietis humanæ sollicitatori acroama
 nullum jucundius est, quam hominis
 queritatio immodica & mentis im-
 pos, frendentis atque frementis ob
 fortunæ iniquitatem, nullum specta-
 culum gratius atque oblectabilius,
 quam hominem spectare ita confli-
 cantem in impatientia, ut & ratio-
 nis frenos commordeat incompofite,
 & Dei reverentiam exuat. Quippe
 qui videat & gaudeat conatus tuos
 procedere, & veluti triumphet exulta-
 tione ob rationem animo virili excus-
 sam aut extortam. Nihil vero invidiæ
 ille conditor ac parens tam homini in-
 videt, quam summi boni spem adipis-
 cendi facultate sua instructam, divi-
 næ indulgentiæ adminiculis erectam,
 quas Gratias vocamus, quam sibi scit
 ita esse præcisam, ut ne ad optandum
 quidem inducere possit animum per-
 ditissimum. Itaque æstimemus quam
 deplorata sit sortis ita undique cir-
 cuncuentum esse abrupto recordiæ &
 desperationis, ut omneis in exitum
 trahere ac rapere secum quisquam
 audeat,

serva-
us im-
devolen-
succin-
generis
e a pri-
igitur id
rationem
a, quasi
paratum
roviden-
spectari,
eri, aut
m minus
dnam o-
erandum
me trans-
um con-
ndem in-
? At ve-
confectan-
tura arque
imus ra-
conciliare
ipfa na-
anima in-
sitionem,
us uruntur
ostere. Si-
ulos natu-
nuisset ad
um gene-
brutis ipfa
teno-

tenorem suum non temere abruptit,
in genere humano item servat inof-
fensum ingenium, sibi que semper si-
mitem impetum ad id bonum vesti-
gandum & persequendum. Etenim
difficilius id fuit servari pertinaciter
in hoc animali gemino, id est in ho-
mine. Qui tametsi ipse communi a-
nimantium sorte singularis nascatur,
tamen atate procedente evadit in ge-
minos, nisi (quod raro fit) natu-
ra in eo aberraverit, & alter est in-
testinus, alter externus homo, in
una eademque ratione formali & sub-
stantia. Quo fit ut cum eorum uter-
que imperium sibi vindicet & magi-
stratum in administratione vitæ, ra-
ra quies ipsa in vita esse possit ac
tranquillitas. Nam illo intestinus
& abstrusus, ut est ipse placidi pa-
catique ingenij, finibus suis conten-
tus, naturæ quoque suæ congruen-
ter vivere cupit, nihilque externum
in vita maximopere stipulatur, ut
qui omneis suas spes in diem faci
contulerit, idque demum acri in-
tentione spectet, ad quod fruendum
natum esse se suapte natura sentit ac
procreatum, nisi si ei stupor aliunde
accidat. Contra hic exterior ingenio
est levi, stolido, improvido, & ad
omnem crepitum auramque vel spei
vel meticolū consternabili. Quare
omnia

omnia fermè sua munia incondite, vultuose, meticulose, turbide, & rursus gestienter, elate, ferociter, inani- que cum fiducia obire solet, prout scilicet lætus aut tristis casus obrigit, unde pendere se arbitratur. Huiuscemodi naturæ non melius sceleratus ille Horci satellites, humani status everfor atque perversor, jam inde ab orbe condito contendit omni studio atque vigilantia, ut contra quàm fert natura ac decorum, exterioris hominis sit imperium. Qui cum senatus ipse sui sententias, exquirat, rationem principem consilij esse non sinit, ipsam etiam sapere non rogat sententiam in tumultuarijs & præcipitibus consultis, aut à cupiditate & libidine expressis. Quin & ille idem tum primæ noxæ patrator, tum naturæ labefactor, per tentandi sensuum animorumque artifex, non modo stimulos acres contumaciæ & perviciaciæ exteriori homini ingerit, quo minus rationi moderanti aut adhortanti ausculet, & audiens dicto sit, sed etiam interiorem illum plerumque ita demulcet ac circumvenit, & cum hoc exteriori revocat in gratiam intempestivam & conciliat, ut de iure ipse suo decedat per ignaviam, ac maiestatis suæ fauces submittat collega procacitati. O facinus indignum humanæ naturæ saltigio hominem

min
tis d
næ,
impe
dito-
collo
ribus
num
homi
nem
sunt
rogat
bes,
fons
histo
cum
queat
pem
quita
fabula
tution
vir,
paren
arbitr
natur
immin
consti
miser
jussus
spectu
ctus e
tubern
nenti

minem externum qui non alijs placitis ducitur quam iræ, furoris germanæ, ac cupiditatis cæcæ & præcipitis, imperium abrogare homini intus condito, atque in sede primaria à natura collocato, qui & auspicijs ipse majoribus creatus est, & ad exemplar divinum mirifice adumbratus? atque in hominum consultis mentem & rationem, quæ naturæ cælestis participes sunt sensuum temeritatis affinium prærogativam sequi? Hæc prima mali labes, hoc primordium malorum, hic fons omnium vitæ calamitatum, ut ex historia primordiali novimus. Nam cum ex ijs quæ dicere orsus sum liqueat omnem hominem veluti Cæcropem quendam esse (hunc enim antiquitas ipsum haud temeraria de causa fabulata est bipartita corporis constitutione fuisse, ita ut supra umbilicum vir, infra scœmina esset) primi utique parentis culpa, qui scœminæ consilio arbitrium suum credidit ac permisit, naturæ humanæ majestas admodum imminuta est, & velut oblæsa hominis constitutio, quo tempore scilicet (heu miseram mortalium conditionem) justus homo. facessere à divino conspectu, mihi videtur velut extorris factus esse à veritatis & sapientiæ contubernio, indèque tanquam ex continentis constantiæ & rationis, in insu-

lam quandam deportatus, id genus
 monstros, portentis, ac ludibrijs sca-
 rentem, quæ à fortuna ipsa agi, fer-
 ri, versari infra supra conspiciamus,
 ut est in proverbio, ac pro summi
 boni pignoribus falso duci atque ha-
 beri. In hoc porro exilio animus iusta
 libertate mulctatus, in mancipatum ini-
 quum secundumque addictus est impe-
 riosa illius turbæ atque tumultuosa,
 qui sensus appellantur, quibus perse-
 ctus unus datus est natura, quasi que
 iuridicus, quem vocant sensuum prin-
 cipatum, iudicem scilicet ipsum & ar-
 bitratorem earum operarum, quas sen-
 sus vitæ navant. Hic ipse autem seu
 hallucinatione propria, seu fallaci sen-
 suum renunciatione (urpote quorum
 ipse opera tanquam emissariorum uti-
 tur ad explorandas qualitates, formas,
 magnitudines & pondera momenta-
 que rerum) perperam sæpe ipsis de re-
 bus pronunciat. Cumque sensorijs uta-
 tur corporis ut instrumentis, necesse
 est utique ut cum corpore quoque af-
 ficiatur ipse. At vero affectus sensuum
 principatus qualitatibus instrumento-
 rum, partem quoque animi multo se
 digniorem fastigiisque majoris, hoc est
 mentem & intellectum, familiaritate ac
 vicinia ita inficit, atque adeo erroris
 contagione afficit, ut item etiam
 ipsa suam faciat ipsidem de rebus per-
 peram

peram judicando. Hanc partem Græcorum doctissimi τὸ ἡγεμονικὸν vocant, quos Cicero imitatus est, principatum appellans. Vitiij vero naturæ nostræ oblata statim à primordijs rerum, cum luculenta sunt vestigia permulta, tum etiam illud, quod tam obnoxia cōditione vivimus, multiplicatis in infinitum ærumnis. Nā quid tam simile servitutis est, quàm hominē naturali jure stare nesciū, affectibus, tanquam dominis iniquis addictū esse divina sententia, atque ob noxam priscam datum. Duci autem animum ut mancipium ab effectibus, atque in diversa, intērque se pugnancia distrahi, nunc transversum rapi, nunc præcipitē quasiq̃ue collo obtorto, quid aliud est tandē quàm intemperijs, manijs, atq; furijs agi? Quarū rerum aspectus speciem haud dissimilē præbet inferorū supplicij, ijs quidem certe qui valent mentis perspicacitate, ut non absurde antiqui nonnulli tanquā inferorū descensum esse censuerūt, animę ingressum in corpus sic obnoxiiū, quanquā ipsi decepti tanta similitudinum cōpetentia, quod memoriæ proditum acceperant de inferis & fama pervulgatum, commentitium & alioqui vanitatis plenum esse crederent. Iam vero addictæ mentis & veluti mancipio datæ sensibus, quodnam esse potest vestigium

luculentius, quàm quod mens ipsa
 nunquam nisi excessu rapta sit, ita
 apud sese potest esse, omneisque suas
 partes sui juris facere & continere in
 officio, quin huc illucque vagæ ac pa-
 labundæ ferantur. ipsa etiam rapiatur
 erraticis affectibus, ac sibi vivens (ut
 ajunt) vidensque auferatur? Certe cum
 sæpe ingemiscens raptû sui veluti quiri-
 tetur, eam sensibus & affectibus indi-
 gne ancillantem nullus asserit in liber-
 tatem. Neq; enim intentio ita sese abs-
 trudere potest in penetralia domicilij
 sui, nec ratio cancellis obvallare liberi
 arbitrij, quadâmque (ut ita dicam) cin-
 gere indagine obfirmatæ contentio nis,
 ut non per aliquam rimam irrepant
 commentanti aliæ atque aliæ species
 notionum, quæ negotia multa exhibe-
 ant tranquillitati. Id adeo interdum,
 ut mens ipsa velut immemor sui, com-
 mentationisque oblita cui incumbere
 obstinaverat, refractis intentionis cla-
 tris evolet in vastum quendam immen-
 sumque campum, curarum immanium
 plenum, cogitationûmq; evanidarum,
 quibus cum fortasse antea nimium
 consuevit. Id quod vitare cupientes
 sanctæ quædam ac puræ mentes my-
 sticis sponsalibus Deo pactæ, ita sese
 dedere contemplationi solent, sensusq;
 corporeos vinculis quibusdam astrin-
 gere attentionis & cautionis, ut eos in
 potestate

potestate ferè habeant. Quos si licentius ipsæ evagari ac lustrare expatiendo sinerent, nimirum idem eis quod vulgo hominum eveniret, ut curiosis sensibus inspectare arbitrarique insisterent, quæ nihil ad rem pertinent. Id cum tibi mihi que non pronum sit, quæ in publicum sæpe prodeuntes, invitæ multa circumspicimus intentionis avocamenta, secunda fortassè cautione & subsidiaria prospicere nobis poterimus si earum notionum quæ per meatus illos sensorios animum subire solent, ut quæque recordatione maxime digna erit, ita ejus informationem quam primum intus imprimendam, incidendamque curabimus, ne si per mentis tantum superficiem ductæ sint & leviter illitæ, inanum incommodarumque imaginum turba assidue irrumpente, elui tandem possint & interlini. Id autem ut assequamur nisi cupide, accurate, anxie fecerimus, nimirum (ut est humanæ mentis status natura constitutus) fieri vix potest, quin rerum secularium ludibundæ imagines, mentis intentionem, quæ rerum cœlestium salubriumque commentationi vacare debet & tanquam feriari, ludificatione primum circulatoria avocent atque distineant, tantisper dum obrepat oblivio institutæ animadversio nis, tum subinde oblitam mentem ad sese demirandas

mirandas perliciant & consecandas
 usque in perniciem. Id quod cogniti
 cuius promptum est, qui paulo atten-
 tius animadvertendum duxerit. Nam
 quid causæ esse dicas, cur commu-
 nis sensus in universum, commu-
 nisque adeo prudentia, felicitatem
 persequens, ac circa summi boni in-
 quisiitione satagens, non modo actuo-
 se, impigre, & accurate, sed etiam tu-
 multuarie, anxie, anhelabunde, nusquā
 assequi potest quod nullo non loco vel
 tempore consecandum suscepit? Cum
 interim miseri ac mente capti morra-
 les irriti laboris sensu adduci nequeāt,
 errorem ut agnoscant, quoad corpore
 jam fatifcente animus emicare foras
 cogitur, è conceptaculoque suo profi-
 lire, infracto jam tot ærumnis & ex-
 hausto. Superfedeamus hic paulisper
 disputatione instituta, & æstimemus
 taciti qui sint sensus animi, cassum jam
 vitæ domicilium derelinentis, eum
 ne comitentur illa studia rerum flu-
 xarum, quæ totam ejus vitam sibi ven-
 dicavere, an exuvijs excussis corpo-
 reis adventitijsque, nudus, inops,
 destitutus, solitarius, eò migret, ubi
 earum rerum nullus est usus, quibus
 ipse rebus cumulandis felicitatis diver-
 sorium architectari se demens existi-
 mabat. Proh Divi immortales, esset
 ne hæc hominum prudentia infamia
 ma-

manifesta unicuique nostrum, si non ipsi educati in erroris incunabilis, per ætatum gradus proficeremus & progredieremur in errores deinceps alios atque alios? At hoc vitæ institutum non modo civili jure, sed etiam gentium stabilitum est & auctum. En humanæ prudentiæ columen atque dæcus, quam stultitiam meram elogia sacrosancta merito esse testantur, quibus ab ipsis veram proditam esse sapientiam mortalibus, in confessio est. Proinde (ut dicere cœperam) hujusmodi naturæ sortem nactum hominem, ac suoapte ingenio miserum, ad ærumnosam etiam vitam atque calamitosam perlectat disciplina seculi, lacte pravarum opinionum à puero statim nutricans, & subinde per ætatem aliam atque aliam imbuens erroribus ætati cuique consentaneis. Adversus quem errorem Philosophia existens, genus humanum vindicare ab hac vivendi conditione contendit stultitiæ sensibusque mancipata, animumque sibi natalibusque restituere. Quæ cum ipsa promittere majora institisset quàm pro captu mortalitatis, ad vaniloquentiam tandem evasit, duntaxat in ea parte quæ ad mores humanos constituendos se erexerat, ad bonorumque fines & malorum investigandos. Sic enim necesse fuit ijs accideret.

philosophis, qui veritatem & sapientiam, (quæ in ultimo ab orbe terrarum loco domicilium habent) è latebris naturæ citerioris eruisse se insolenter, magnòque cum fastu ferebant. Caput vero malorum ab illo versipelli intinctorum ortum est primæ noxiæ suasore, qui inexpiabile odium jam inde ab ævo condito generi humano indixit, quod ob id creatum videbat, ut in caducam vacantemque possessionem superagnarum sedium mitteretur, ex qua dejectus erat. Fraudi enim capitali fuit homini, ad posteros etiam in omne ævum prodita, quod illo suasore superiorem ipse sui partem inferiori submisisset. Cæterum mundi Deus opifex mundique indigenarum, cum tantum dispendium sarcire vellet naturæ imminutæ, ignominiaque eximere amplissimum ordinem animalium, ob incunabula sua conspurcata, dedecorataque primordia vitæ contractæ, filium suum unicum in eandem secum æternitatem, essentiam, potentiam, majestatem cooptatum, (ô rem mirandam, memorabilem, ac prædicandam) hominem fieri jussit, eaque de causâ superne delapsum generis humani vadem esse voluit, capitalisque supplicij victimam piacularem. Ita humanæ naturæ decus naturam ipsam humanam imminutam & ob-

lesam

læsam in integrum restituit, quod quidem ad spem pertinet ad facultatem summi boni adipiscendi. Viæ item ad veritatem, germanamque felicitatem ferentis non modo præmonstrator, sed etiam dux fuit ac prætor. Hæc via cum dubio procul aspera sit & angusta, ut nonnullis placet, etiam tetrica & ardua, parum mihi hodie trita videtur, proculcatâq; vestigijs hominum fortunatorum, qui numerosos secum clientum rapiunt vexantque comitatus. In eandem (nisi fallor) ipsam nec via fert regia, nec militaris, nec quam vehicularem curulêmque appellant. Nam ut ea ire, ambularêq;, jus est unicuique sacrorum non exorti, ita vix est ut in ipsa pensili mollique vectemur gestatorio, aut actum habeamus fortunarum redundantium cum tot impedimentis, & magnam ista laxitatem poscunt, majoremq; quam facile admittat semita innocentiae, in quam veritatis ac simplicitatis via definit, quam ille nobis præivit cujus omnis actio nostra est haud dubie ad divina institutio. Hæc ipsa certe viatores ducis ipsius euestigio sequaces qui primus eam secuit, ærumnas suas & sarcinas mulis (ut dicitur) Marianis convexere, & isti (si divis placet) in patriam, ad bonorum finem, ad felicitatis cumulum ille curuli via iturum

rû esse & peruenturû cû copijs, cû fortunis, cû fortunę blandimētis ridibundi didicērāt & cōdunt? Quod si ille institueret viā auctōr, salutis cōsectandę stator, index bonorû malorûque finium, viam nobis necessitatis partim, partim consilij atq; utilitatis premonstravit, tractû etiam ejus ut porrigitur quoquo versus orbitis iussorijis suavorijisq; circûdixit, quid causę est, quia scientes prudentesq; sese perditû eant ij qui hanc viā ineuntes, diverticula interini & obiter quaritant amœnitatis? & ut in Fortunę diversorijis manserint, orbitas supergressi priscę justęq; disciplinę vestigijs impressas, longe exparantur & late, securi utique ipsi quotandē evasura sit digressio ab instituta via? Nisi vero ut nûc est vita, nō passim sequimur corvos, ut inquit ille, securi quo pes ferat, atq; ex tempore vivimus. Age, est ne quisquā mentis cōpos, qui fidē eorû voluminû audeat labefactare, quę in sanis quotidie dū sacris sacerdotibus operantur, dū res divinę, dum præcationes fiūt, ad inculcandû nobis veritatē legūtur & cantātur? Nemo, ut opinor. Quid: in ijs ipsis voluminibus, est ne ejus viā Hodeporicû in ævum consecratû? Sane quidē, inquis. Atqui si divinis illis elogijs auscultamus, statim atq; orbitas illas quispiā trāsilijs in divortium incurrit salutis & exitij. Finge igitur

igitur te Herculé illū esse Prodicti anti-
 quorū monumentis celebratū, in bivio
 hērentē, utrā tandē viā capeſſas arūne
 an fortunæ? Hic locus eſt parteis ubi ſe
 via findit in ambas. Putato me, ſi ma-
 vis, illū eſſe Herculé Fortunāque mecū
 in gratiā redeuntē, ſinū illū mihi lucu-
 lentū bonorum oſtentare, atq; excuſſu-
 rā eſſe in me protinus ſi colere eā ve-
 lim, & ſequi fidē ipſius, num ſi hic te
 utar auctore, eā ſtatim conditionē ac-
 cepturus ſim, potius quā grādiloquen-
 tiā immenſasq; pollicitationes Philo-
 ſophiæ ſacræ ſecutus ſcēnoris illius cē-
 tuplicati expectatione ducar, ærumno-
 ſaq; vitæ & cōſiſtētē interuſuriū tāti
 eſſe putē, ut præ ea ſpe repræſentationē
 felicitatis reſpuā ac fructū vitæ hilario-
 ris? Melius, inquis, ominare. Quid igi-
 tur cauſificari poteſ quo minus cū, aut
 rebus diſfundimur & exhilaramur pro-
 ſperis, aut cōfundimur & cōtrahimur
 aduerſis, & præpoſteri ipſis eſſe & capti-
 mente videamur? Siquidem ita fert
 bonorum præſentium, atque eorum
 quæ in ſpe poſita ſunt commercium,
 ſi recte ratiocinere, ut tam di-
 ſpendioſiſſima ſit horum cum illis
 permutatio, quā maximum impræ-
 ſentiarum afferre compendium exiſti-
 matur. Abige hinc aliquantiſper ne-
 bulam ſenſus communis & popularis,
 quæ tibi ipſa mihiq; liberum aufert

confectum veritatis, & intellectui tuo
excute atque exprime exactam atten-
tionem eorum quæ ijs elogijs conte-
stata sunt quorum fidem tute colis in
primis & veneraris, inuenies in trans-
enna peregrinæ hujus vitæ tabernacu-
lique temporij innumeras concinna-
tas esse decipulas, versuti illius soler-
tisque aucupis animarum, ut nisi in
vita, suspenso gradu, & tanquam in
via muricata cum suspitione anxia
pervigilque cautione pergamus, la-
queis mox illis Vulcanijs imprudentes
nos induturi simus, qui oculis non
providentur. Quocirca sapientes illi
prisce quorum responsis & auctorita-
te exigendæ hujus vitæ disciplinam
stare, convenit inter omnes qui ini-
tilla susceperunt nostræ religionis, non
modo providendas & præcavendas,
sed etiam averfandas eas vitæ partes
censuerunt, longèque fugiendas, quæ
frequentibus rerum secundarum ille-
stamentis captionis, fraudis, & impo-
stare suspicionem præferunt. Quo ma-
gis mirum est tanta nos cæcitate men-
tis præditos esse, ut quicquid non pro-
spere, non fortunate, non ex sententia
accidit, male, secus, incommode cessisse
præjudicio sensus communis pronun-
tiantes, cum ipsa etiam Providentia aut
clammum in fortunis nostris datum,
aut pauperiem factam in censu impie
expostulamus.



bus, ph
declam
aculeu
tium,
quanit
ciosa c
quis)
vivend
spinis
contem
profect
tebat, n
tem d
ægritu
(ut ita
rum pa
subduc
ipsa in
procliv
nandu
sape m

LIDER III.

DE CONTEMPTV RERV
FORTVITARVM.



VAE superioribus li-
bris diximus Draco
frater esse ejusmodi
non nescius sum, ut
in ijs explicandis su-
disse verba magis vi-
deri possim lectori-
bus, philosophastrique more in mores
declamitasse, quàm aut persuasionis
aculeum in cordibus fixisse lectitan-
tium, aut mea ipse præcordia justa æ-
quanimitate tinxisse. Ista quidem spe-
ciosa dictu sunt & auditu (dicet ali-
quis) sed quorum quenq; videas eam
vivendi viam ingredi, oblitam jam
spinis & obsoletam, in eaque cursum
contendere tenore pertinaci? Ita est
profecto, nec me cum hæc dicerem la-
tebat, rationem istam cum aut ad uren-
tem dolorem, aut ingentem animi
ægritudinem ventum est, pedemque
(ut ita dicam) inferendum in aciem re-
rum paulo acerbiorū, tam esse arduam
subductu atq; intractabilem, quàm est
ipsa in certaminis meditatione secura,
proclivis ad dicendum, atq; ad ratioci-
nandum ductilis. Id adeo cognoscere
sæpe mihi rerum ex eventibus cōtigit.

Nam

Nā cum attentiore rerum fortuitarum
 cogitatione pulchre me interdum cō-
 parasse viderer, quasiq; prolusione cō-
 firmasse ad incōmodorum casuum in-
 petus excipiendos nullo, aut levi tu-
 multu, sensi nonnunquam & ingemui
 constantiā ac rationem mihi in re prę-
 senti non modo ex animo, sed etiam ē
 vultu, ex oculis, ex ore deniq; linguaq;
 excidisse. Verum quo difficilius mihi
 videtur indignitates errore humano
 comparatas, quasiq; jure recepto mo-
 ribus constitutas, simul exorbitanteis ā
 recto tramite mores ita reprehendere,
 ut caveamus atq; vitemus, eo digniore
 rem esse duco in qua studiosi viri phi-
 losophiæque reverentes, omnes animi
 vires contendere insistant & exercere,
 nihilq; libentius ipse facio, quā ut in
 ea commentatione immorer, invigilē,
 indormiscam. Cæterum eum nec in illa
 via laxa, per quam fortuna pignora sua
 sarcinasque, vel verius impedimenta
 transvehit, nec in hoc rursus tramite
 astricto qui illam interfecat, vestigia
 ulla visantur retrorsum ferentia, de eo
 utique ipsi quod humanitus sciri ne-
 quit, ea consulere oracula debemus,
 quibus adventantibus Delphica vatici-
 nia aliaque cesserunt. Quippe si in rem
 usque presentē assensum fidemq; susti-
 neamus, fera rerum visendarū horren-
 darumque persuasio vertetur in scien-
 tiam,

tiam,
 germa
 Epimy
 tot ab
 da, Fe
 mus, d
 ut in v
 vinæ r
 cadant
 faciam
 litati f
 viciōv
 videam
 tia, si
 pos app
 sacris
 qui or
 & exc
 culo so
 rum p
 re nec
 vacet,
 homin
 cionat
 cuerun
 seatore
 anhel
 non po
 & dele
 interpre
 guarun
 num
 vide

tiam, quæ nihil tum juvabit. Proinde
germane mi ut in aliquod tibi tandem
Epimythium hic apologus evadat, quū
tot absurda, indecora, indigna, puden-
da, Fortunam in vita designare videam-
us, doctrinæ rectæ consentaneum est,
ut in virum constantē disciplinæq; di-
vinæ retinentē querelę stomachosę nō
cadant, ob pauperiē in censu suo forte
factam, aut propter negocium trāquil-
litati faceffitum, aut laceffitam morbo
vitiōve corporis sanitatem. Num si
videam hodie fortuna habente comi-
tia, summamque rerum tenente, lip-
pos apponi speculatores in arcibus &
sacris & profanis, antistites designari
quī oracula exaudire nequeunt, vigiles
& excubitores in rep. homines somni-
culosos & oscitanteis, custodes sacro-
rum profanorumq; queis nec respecta-
re nec circumspectare aut placeat aut
vacet, præcones rerum vociferadarum
homines fuscæ vocis aut exiguæ, con-
cionatores eos qui in perpetuū irrau-
cuerunt, gubernatores in répestare nau-
seatores, præcursores eligi ex natione
anhelatorū, præsidiarios qui loco stare
non possunt, designatores qui ordinis
& delectus rationem nullam habent,
interpretes & responsitatuos qui lin-
guarum non habent commercium,
num (inquam) si hujuscemodi mul-
ti videmus indignitatis plena, quæ
faci-

facinora haud dubie Fortunæ iudican-
da sunt atque temeritatis, stultorum
ideo querimonijs subscribere debe-
mus, ac cælum terramque (ut dici-
tur) miscere? Dij meliora, inquis. Sed
tamen privatim dolentem iuvat dolori
suo ingemiscere, & publico vulnere piū
est lachrymas non negare. Nemo it in-
ficias, nec tam esse duram atque in-
mitem philosophiam censeo, ut huma-
nitatem ab homine convellere con-
etur. Ob hæc etiam & ejusmodi con-
dolescere debemus reipub. non nostrā
privatim ipforum vicem dolere ma-
gnopere, aut inepte quiritari, aut cæl-
um vocibus & murmure fatigare, si
censuram gerente Fortuna optimus
quisque & doctissimus præteritus est
in ordinum recensione. Nam cujus est
tandem stultitiæ à Fortuna exposcere
moderamen rerum Providentiæ con-
gruum? nisi si aleæ casus ad vices sta-
tas redigi posse stomachando spera-
mus, aut probitatem ac Fortunam in
posterum contubernio consociari, ut
tam copiosissimus posthac quisque sit,
quā est inopia indignissimus. At
quanto præstabilius est hominem sese
conditionemque suam agnoscentem,
occurritrices istas curas, affectusque
interpellatores mentis salubria com-
mentatura, ratione compescere & su-
primere, quam aut animum ægitudi-

ne

ne ex
lacef
nobi
sine
Citiu
rum
stine
quod
niar
minu
quilli
ta, va
public
Parca
bus in
ex ip
vix po
re cup
indigi
& vel
que e
quari
rem, r
circu
ve rec
enim
quam
voluta
ira n
pensat
quam
peregri
exorab

ne exesse, aut superum iram quærelis
 laceßere? Proinde, ut inquit poeta
 nobilissimus, mecum ipse ita aio: De-
 sine fata dei flecti sperare querendo.
 Citius enim Solis equos sistas, cur-
 rumq; illum rapide procurstantem su-
 stineas in hibeasque retro, quam id
 quod cæli tulit volubilitas, ne eve-
 niat obtineas ægre ferendo, aut ne ho-
 minum vita à primordiis mundi tran-
 quillitate mulcata & requiete, in mul-
 ta, varia, duraque casuum offensacula
 publice privatimque incurrat, quando
 Parcarum fusi miris factorum ambagi-
 bus involuti sunt & perplexi, quibus
 ex ipsis mentem & rationem extricare
 vix possis, si diutius ob hæseris explica-
 re cupiendo. Noverit hoc primum qui
 indignari ob ista ac vociferari instituit,
 & veluti cum Providentia cum Deo-
 que expostulare, naturæ leges anti-
 quari non posse citra universi solutio-
 rem, nec cæli stellantis placita actaque
 circumductum iri ob unius multorum-
 ve reclamantium intercessionem. Nec
 enim (ut opinor) ob meam aut cujus-
 quam indignationem Lachesis con-
 voluta jam pensa retorserit, nec
 ira meæ impotentia deterrita dis-
 pensationem sortium retractaverit,
 quam cælo consulto instituit &
 peregīt. Nisi Atropon quoque in-
 exorabilem (ut nomen ejus indicat)

fletibus ac lamenti fluxum iri speramus, vadimoniâque dilaturam capitis, aut etiam interlituram. Nec ideo tamen Fortunæ temeritati liberi animi cervices submittere nos convenit, sed vultus æquabilis constantiam spirituumque infractorum celsitudinem ante Dei conspectum deijcere, in ejusque Providentiæ fidem ac præsidium nos conferre omnibus cum fortunis. Summum autem dolorum omnium lenimentum est, æquus inter hæc animus, donum quidem ipse divinum, non mentis arbitrium quodlibet recte natura constituta. Quo sanè tanquam condimento rerum acerbiorum utentes, Fortunæ hominumque injurias atque iniquitates non tantum vorare, sed etiam concoquere sic poterimus, ne damnum nobis ac detrimentum importasse videantur. Ad stomachum porro istum facient tria hæc præcipue perpensa & æstimata. Primum est, Si per naturam rerum acri percurrentes intentione, nihil esse ætius natura animadvertamus, nihil impetiosius necessitate, nihil rectius Providentia. Etenim si tolerantia necessariam causam habet, supervacuum est utique quod cecidit ægre ferre, quum animus æger fortunæ vulnus altius ægre ferendo altiusque sensim adigat, vimque mali augeat & acerbet. Sin
 id à

id à natura manat quod nos urit, cur incusemus naturam, quæ functione sua utitur. Nam si in constitutione concreti hominis aberratum est, non naturæ id vitium est, sed materiæ, quæ sine subiecto nihil potest, præsertim cum finis ejus sit res in meliorem statum perducere atque perfectiorem. At Providentiam provocare, plenum est insanitæ, cum majorem ipsa appellare juris disceptatorem nequeamus, apud quem qua de re agitur, in judicium deducatur. Reliquum est, si non acquiescimus, ut cum Fortuna damni dati experiamur, quæ cum ipsa legibus soluta sit, imò legibus non teneatur, utpote parens alæ, quis preter nobis actionem daturus sit non video, aut qua lege, qua formula judicium simus constituturi. At enim (dicat aliquis) noxa accepta gemere saltè liceat, intestinūque dolorem querimonia lenire. Liceat sanè si id magnopere juvat, quasi in vulnus incumbere, potius quàm fomentum præsentaneum querere, sed tamen si apud ipsam damni auctorem quereris, apud novercam quereris, quæ convitijs ipsa gaudet & intolerantia. Si in ventos querelas effundis, indignum est homine docto. Apud Deum porro pauperiæ factā queri innocenter qui potes? qui in rerum etiam adversarum campum hilariter descendere dele-

delectos suos jubet, messem scilicet illic facturos centesimo cum fenore redeuntis laboris. Quare prisca illi Heroës dogmatis Christiani vere sequaces & assertores, quorum animos Deus in supplementum abstractarum intelligentiarum jam inde ante ævum conditum delegerat, litasse Fortunæ tam perniciosum semper esse cœsuerunt, quâ Diti patri litare gentiles olim noxium existimabant, in cujus sacrificijs contraria semper exta letiora esse arbitrabantur. Inde elogia illa innocentium animarum sanctarumque famigerata, quibus rerum secundarum omen tanquâ infauftum nefastumque esse ac procurandû videtur. Quod recta fide jâ labefactata, lætis nunc ipsi animis excipimus atque gestiētibus. Neque tamē cum hæc proderē integer ipse & sartus erā ab incommodis adventitijs & corporis & externis, nec ita immemor & securus cōditionis eorum quibus Fortuna inimicitias denunciavit, ut nō facile in rē præsentē identidē possem deducere animū, illicque de ea re ipsa cognoscere antequā pronunciare. Nō me tum fugiebat ita esse natura cōparatum humanæ mentis caprum ad res æternas & cœlestes, ut conjecturæ mortalis atque cōmentationis ratio quantumvis exquisitæ subducta, vix unquam quadret & apta sit cum elogijs divinis vatūque

que sacrosanctorum, quin tolerantia
atque fortitudine præstanti opus sit,
cum vel Fortuna acerbè atrociterque
defævit, vel cum noxa illa stygia acriter
tentat animum, stupereque tum hu-
mana præcordia non nescius sum, cum
appulsus est aut cordi aut corpori sen-
sus vehementis doloris: sed tamen ex-
perimento didici lectionem sacram de-
pultricem tandè esse affectuum immo-
dicorum & ægritudinis angentis, spei-
que bonæ cõciliatricem, ex qua oritur
æquanimitas. Accedit quod patientiæ
cõtra Fortunã sicariũmq; illum spiri-
talè dimicanti, adversarum illã rerum
telis, pravis hunc instinètibus grassantè
animiq; exagitationibus, subsidia fere
divinitus rerum in articulis tempesti-
vèq; summittuntur, quæ cessurũ alio-
quin animum jamjamq; manus adver-
sis rebus laribusq; diris daturum, stare
in vestigio faciunt, aut ita cessim ire, ut
tamen scutum non abijciat. Vtunque,
cum in confesso sit neminè esse fere in
familia Domini quin fustuarium ali-
quando mereatur, nimirum præstabi-
lius est omnino hic quod meruimus
pendere, quàm in diem fati dilatos &
ampliatos Ditis lorario tradi, qui nos
beato, copioso, splendido, fortuna-
toque funere elatos obtorto collo du-
cat. Hujus ipsius fustuarij cum in
capite & in fortunis nonnullas vibri-

ces geram, gesturusque sim (ut credo)
reliquam partem vitæ , sic quoque ta-
men arbitror mecum clementer actum
esse , prout est multorum conditio è
natione fortunatorum . Et hæc sunt
commercium cæli , nisi per impatien-
tiam conscelerando animum deroga-
rimus fidem cælesti testimonio . Quod
si istis fortunatis & beatulis adversi
interdum casus copiam oblimarent
exuberantem , ecquis est doctrinæ
CHRISTI retinens , qui non tum
melius cum ipsis actum esse existima-
ret ? ut quibus haud dubie sanitatem
mentis præstaret & conservaret , veluti
missus sanguis redundantia . Cate-
rum si in hujus rei disceptatione Mu-
sarum antistitis auctoritatem non ne-
fas est laudare , apud Homerum va-
tem Achilles consulabundus ad Priamum
supplicem libro Iliados ultimo
ita inquit . Sinamus ô Priame con-
cidere dolores luctusque in animo no-
stro , ac consopiri , nam cum mor-
toris nullus est effectus , tum etiam
miseris divinitus mortalibus hoc in-
ditum est , parcatumque suis impli-
citum & iniunctum , ut exigant vitam
per mœsticiam . Cum quo poëta dicto
convenit historia Molis de sententia
Dei luctum nobis laborumque de-
nunciante perpetuum in vita . Qua
sententia in primum ipsa parentem
lata

lata ac pronunciata ore divino, genus
hominum tanquam in opus perpetuum
damnatum esse videmus eum sudore
obeundum ac peragendum. Hominem
igitur sese nolle oportet, id quod
caput est & veluti fons humana sa-
pientia, quo ex fonte ducuntur ani-
mi instituendi excolendique ratio-
nes. Tum deinde natalium suorum
conditionem assidua recordatione æ-
stimantem, cœlestium quidem rerum
& mente tantum perceptarum admi-
ratione sensim imbui, earumque con-
templationi assuescere quoad ejus fa-
cere potest, caducarum vero rerum &
ex materia aptarum fluxa atque inte-
ritura, opinionem falsam, justoque ma-
jorem exuere cupiditatem. Sic fiet ut
ipse hausta veritatis imagine illustra-
tus, ijs de rebus non magnopere la-
boret, quæ adminiculatio animus
esse nequit aut ad se erigendum, cum
dejectus est & elanguit, aut facilius
emergendum, cum in luto rerum secu-
larium hæsit. Hæc animi constitutiō
quasi quædam pedissequa comitabitur
æquanimitas, quæ haud ægris ipsa o-
culis exuberantiâ in aliena segete videt
unâque in sua calamitatē, in suo grege
stragē, in vicini foeturâ. Quid enim re-
fert si recte atq; ordine humana cōsi-
deremus, cumulentur nec ne facultates
ex labore, an contra veluti tabe quadâ
infor-

infortunij extenuentur & accidantur, siquidem ex æquitate animi labor vitæ in summam profecturus est ejus spei quam fovemus? Tamen quæ est ista tandem bonorum extenuatio, cum ex calamitate tolerantia haud dubie mesura sit quod exuberet in pretium summi boni comparandi, ad quem veluti scopum omnia referuntur & spectant humanæ mentis consulta, decreta, atque elaborata, etiamsi rari sunt qui collineant? Qui vero in composito animo atque indignabundo contingentium rerum eventus excipiunt & prosequuntur, quid aliud tandem miseri qui segetem (ut ita loquar) vertunt laborum suorum atque sudorum, irritique spei evadunt, & ære stipendioque diruti ærumnæ exant latæ, cum eo quoque ut insuper scelere se obstringant capitalis contumaciæ? Quippe laborum nostrorum curarumque fructus, non eventu secundo constat & exoptato, sed æquitate tantum animi: quæ res una denuum justum operæpretium statuit mortalibus ob ærumnas vitæ exhaustas: neque ullum est obsequium (ut opinor) duntaxat secundum charitatem piam numeris suis omnibus absolutam, quo uberiores gratiam locupletioresque à Deo summo inire ab ipsa quoque providentia possimus, quam hac ipsa virtute cum pietate suscepta constant.

terque perlata. Iam illud quantopere
dicam valere ad id quod nunc agimus,
(neque enim id quisquam inficiari
potest, qui quidem certe in CHRIS-
TI verba adactum esse se comme-
minerit, ne de eo quidem assensum
sustinere) Providentiam ipsam soli-
citam esse quodammodo vicem no-
stram, seduloque curare ne quid à no-
bis externæ opis desideretur, quum
ipsam interim nihil fallere possit eorum
quæ è re nostra & salute sunt æternæ
Propius etiam accedam, urgeboque
acrius. Velim ut eodem in vestigio
manens quispiam fortunatorum ro-
ganti mihi respondeat (quando res di-
lationis non est.) Quæro igitur ex eo
quisquis erit obvius, num qui vehe-
menti vel quærendi angore, vel quæsi-
ta speratave amittendi pavore aut mœ-
tore cruciantur, infantes apud Deum
esse possint, quasi que frugi se homines
& providos ipsi probare Providentiæ?
an incuriâ sui potius eidem exprobrare
videantur Providentiæ, aut certe con-
niventiâ soporémve in suo discrimine,
aut iudicium suum iudicio divino an-
teponere, meliusq; se nosse existimare
quæ sibi commoda atque incommoda
sint? Quanto igitur satius est? quanto
& ad pietatem innocentius, & ad ino-
piam debilitatémque consilij humani
appositius, in tam alta rerum caligine

deprehenſos in fidem & clementiam Providentiæ nos noſtræque pignora permittere, quàm aut Fortuniæ opem implorare quaſi fortunatricis, aut cælum terræ miſcere (ut dictum eſt) querelas, gemitus, ineptiàsque ingeminando, mœrentemque nobis conſciſcendo ægritudinein, quæ ſæpe exeſt animum? At rerum adverſarum actiores ſunt experiundo ſtimuli, quàm ut meditata in umbraculis adverſus eos ratio providere ſatis poſſit, in eoque inſtruere ſe animi conſilijque præſentia, & ita obfirmare, ut par ſit ipſa inſtanti præſentique dimicationi. Hoc valeat in eos qui umbratili tantum palæſtra periculum ſui fecerunt, non item in eos quibus in campum deſcendere contigit, in ſolèque æſtuare. Tu aliquando frater tyrocinium rerum adverſarum patientiæ feciſti humanaque iniquitatis. Ipſe etiam rudimenta poſuiſſe me conſido. Certe in hac animi palæſtra omni genere exercitus ſum, ut ſi quis unquam meorum equalium, ejuſdemque ordinis & claſſis, nec in hac mea exercitatione lætæ triſtisque fortunæ facies, vices commutarunt inter ſe, eandem ipſe ferè unàmque expertus ſum Fortunam, quam ancipitem alij variamque novere. Quo ſit ut ſecurus in futurum jam eam, alterniſque

annis

annis
ab illa
quale
ſolent
non
ſi no
atate
acced
poſſun
tòque
fide
inditi
tempo
jam
que
teſſer
juva
magi
Ency
quoc
tium
dedu
poter
copi
deſe
maje
diun
Prov
Phil
opin
ultr
cria
côm

annis hujusmodi multas expectem
 ab illa quæ dicitur esse rerum arbitra,
 quales hactenus pertuli, easque quasi
 solennes quasdam sanguinis missiones
 non metuendas esse putem, tamen
 si non redundantis, præsertim hac
 ætate. Quare pedibus haud illotis
 accedere ad præsidium philosophiæ
 possumus quasi jam tyrunculi, tan-
 toque sacramento adacti. Qui si
 fide bona, ex animique sententia
 inditionem ejus transferimus, non
 temporis necessitati que serviētes, quid
 jam obstat quo minus fidenter at-
 que alacriter induamus ejus arma,
 tesseraque ab ea petamus Deo bene
 juvante? Id si nobis contigerit, quid
 magnificentius ad vitam et dignitate
 Encyclopædiæ traducendam, quam
 quod noverca illa honestarum elegan-
 tiūmq; disciplinarū, nec rictum nobis
 deducere pro arbitrati suo, contrahere
 poterit? Atqui rerum omnium facultate
 copiāq; destitutis, omni item consilio
 defectis (quid mihi accidere nisi vi
 majore non potest) illud saltem sub-
 sidium superest, ut inter dedititios
 Providentiæ, nedum inter alumnos
 Philosophiæ profiteantur quibus (ut
 opinor) ipsis sartos textos licet ab
 ultimis exemplis indignitatis. Medio-
 cria autem & obsoleta Fortunæ in-
 cōmoda, quid aliud quam labores sunt
 injun-

injuncti homini divinitus, legitimæq;
 exercitationes palæstræ evangelicæ in
 campo luctus atque mœroris? Itaque
 has veluti sarcinas clitellares à Deo
 impositas & obligatas, quam maxime
 quisque equi est ac sui noscitantis ani-
 mi, gnarique cōditionis humanæ tam
 obsequiosissime fert ipse vel verius of-
 ficiosissime. Quod si quando ferendo
 perferendoque oneri non est animus
 debiliore temperatura constitutus (id
 enim accidere videmus interdum, sed
 sapius hominum ignavia quam ini-
 quitate onerum) Providentiæ tum
 partes sunt ita de infonte animo sta-
 tuere, ne fraudi sit cuiquam quid non
 sua culpa evenit, fieriq; nequit nisi lex
 divina abroget, quin laboris ac tolerā-
 tiæ hominibus constet tandem ratio
 quam amplissime. Verum futura non
 providentes ij qui adversarum rerum
 insolentes sunt, eventa incommode ex-
 cipientes graviter de se consulunt, sæ-
 pe ad subita casuum perculsos illos vi-
 deas, ignavoque animi deliquio con-
 cidentes & exanimatos. Sed exitia-
 bilius est quod interdum rationis fre-
 nos respuimus, impotentes animi,
 & scientes prudentesque malum malis
 cumulamus. Hoc vetat Philosophia
 interdicto sacro sancto retinendæ mor-
 dicus reverentiæ Dei atque temperan-
 tiæ. Quod si jam noxam incauti ad-

miseri

miserimus, in gradum ipsa nos reponit ac restituit, interdicto ejusdem recuperandæ, unde scilicet iræ impotētia nos eiecit aut dimovit. Pudere enim pigreque debet hominē sacræ scholæ initiatum, in conspectu Dei id in sese admittere intus per impatientiam, quod in oculis unius aut alterius arbitri sine rubore non admitteret. Quod sicubi fomenta Philosophiæ docto homini desint, nosti quam sit illud scitum quod ajunt, mutuandum esse cōsiliū a Servatoris auctoritate: cujus fides asylum est unicuique obvium & salutare, qui quidem opem ejus imploret. Cum illis vero nunc mihi sermo non est, qui vel in cunis & crepundijs cum fortuna benigniore delitijsque consueverunt, vel aliās indulgentia ejus corrupti, doctrinæ non capaces sunt. Sinit illos Deus (ut ego quidem arbitror) in impotentia animorum ac lentia desævire ac lassescere, quasi que in febre, sic in impatientia jactari & confudascere, fortasse ut multa fatigatione reddat obsequentiores: quibus cum ipsis tamen præclare agitur & clementer, si hætenus defunguntur. At vero animi Philosophiæ institutis quoquo modo tincti, si laboris molestiarumque insolentia ita inertes facti sunt & supini, suis ut rebus superesse, nequeant sibi que commode

adesse

adesse fortuna non obsecundante, simili sese illi quidem mihi culpa parique animadversione obstringere videntur, atque boves faciunt cum aut iusto curatiores, aut à pascuis latioribus nitentis & obeli ad jugum obrudantur. Vt enim illi delitijs & successu molliores facti, detrectatiorisque laboris, in rerum aut temporum difficultate statim æstuant, animamque perferendi despondent, sic ignava iumenta in sulco cito decumbunt, vel post unam alteramque versuram anhelabunde resistant, nec jam aratoris hortamentis audientes sunt. Huiuscemodi autem animantes quid aliud dicamus quam victimarium manere & lanium, cum jam usui esse nequeant, nisi si iterum earum adipēs extenuare dominus non gravetur? Atque eos quidem nondum attingo fortuna maiore præditos & provectos, qui velut admistrarij sagina rerum secundarij lascivientes, omnis mœstitiæ incommoditatisq; immunitate fruuntur, quasiq; soluti sunt lege illa naturæ, quæ genus humanū ærumnosas in opera laboresque dēnavit. Ex quorum natione quoddā vidimus per varias rerum intemperies eodē tenore felicitatis, Parcarum (ut ita dicam) colu humerisque vehementes, nunc obstreperante populo. Huiuscemodi sunt præ-

stigiæ

stigia Fortunæ rerum mirandarū designatricis, quæ Cæsares, & Alexandros, Syllasque sanguinarios cervicibus suis sustulit in sublime, ac per incredibiles rerum varietates discriminaque pertulit incolumes, nonnullos ipsa vicissim succolans ac destituens, quo mirificentius potentiam suam venditaret in rerum articulis evariante alea, & tenore tamen favoris ab eo non aberrante cardine quo summa rerum vertitur. Hæc est illa scilicet miranda vis fatorum, quæ causas quidem ipsa cæcas habet, in cælo fortasse vel descriptas vel adumbratas, quarum effectus auctores Genethliaci præsciscere se affirmant, qua de re quid sentirem in primo libro perstrinxi. Ephectice enim de futuris philosophantibus quam cataleptice libentius astipulari soleo, curiosumque ac piaculare esse censco fatidicos istos consulere quasi Parcarum antistites, qui cum fatorum commentarios in manibus habere se profiteantur, nefariæ vaniloquentiæ identidem manifesti sunt. Neque autem omnibus ijs in rebus in quibus vel Fortuna vel circulatorix illa noxa, circumfusa imperitorum corona gaudens, plausum captat præstigiarum, non sua constat ratio auctoritasque Providentiæ. Est enim est ipsa ut in humanis præ-

prae cordijs flexanima, sic in fortunæ
 temeritate tanquam moderatrix archi-
 tectonica reſtrixque. Nam cui du-
 bium eſt inſignes rerum temporumque
 inclinationes atque conuerſiones, or-
 tus occaſusque imperiorum, Deum
 unum habere in poteſtate? divino item
 numine conſulta, inceſpta, geſta homi-
 num effectus ſuos ſortiri, aut in ir-
 ritum vaneſcere? cum interim arbi-
 trium humanum & cupiditatem eſſe-
 nem, cum noxiarum poteſtatum inſtin-
 ctum, cæcosque væcordiæ ſtimulos ita
 temperet ac retundat Deus ſua provi-
 dentia, ut in temporum ipſa rerumque
 competentia vertant atque evadant ta-
 tis olim deſtinata, cedantq; in ſummâ
 regiminis atque adminiſtrationis orbis
 terrarum ea ſæpe, quæ primordia ſua
 duxere ab origine facinoroſa. Verum
 (ô ſuperi boni) quot tandem, quàm
 rapidis, quàm turbulentis ætibus af-
 ſectuum impotentium illos jactari
 exiſtimas, quos Fortuna per huiusce-
 modi ſucceſſus deinceps alios alios-
 que promouet? Equidem nullos ho-
 mines opinor minus aut ſui manci-
 pij eſſe, aut animi ſui poſſeſſores,
 cum interea ſacra ipſi fame quærendi
 exagitati, quæcunque luſtrare ocu-
 lis poſſunt, præ habendi poſſiden-
 dique cupiditate vorare videantur.
 Quorundam certe animorum habi-
 tum

R
 tum ſi
 ſpiciat
 ſuppli
 (verbi
 tur an
 nis de
 inani
 ludibr
 poſt r
 aſtrict
 circum
 ſenſib
 imagin
 ſion: i
 bratan
 confe
 tantiq
 ipſi vi
 colloc
 mittan
 hiant
 Agat
 eſſem
 plar
 mihi
 cum
 diuin
 rum c
 affi
 vidio
 næ fel
 das d
 iſtoru

tum si quis pensitate consideret ac perspiciat, quoddam omnino instar pati supplicij inferorum videbuntur, ut (verbi gratia) quod de Ixione fabulantur antiqui. Nam ut is amore Iunonis deperiens, quum simulacro ejus inani ac nubiloso incubuisset, Veneris ludibrio ita tum deceptus est, ut etiam post mortem apud inferos ad rotam astrictus sit à poëtis, jugique vertigine circumactus. Sic isti omnibus penè sensibus capti præ nimia cupiditate, imaginariæ quoque bonorum possessioni incumbentes fruitionique adumbratam quidem felicitatem pro vera consecantur, stolidamque pro solida, tantique erroris pœnas pendere mihi ipsi videntur, cum in rota Fortunæ collocati, tollantur vicissim & submittantur, prout spes instabilis erigit hiantem cupiditatem aut destituit. Agat igitur fortuna, feratque quæ mea essem dicuntur, modo ne ab ea sic rapiar, vivusque ac videns (ut ajunt) mihi Philologiæque auferar, præsertim cum innocentissimi viri, rerumque divinarum consultissimi, & fortunarum calamitates, & corporis ærumnas afflicta tionesque, nomina jam ipsa invidiosa apud omneis, tamen ut æternæ felicitatis pignus etiam amplectendas duxerint. Et alioqui compactilis istorum felicitas atque opulentia, solutis

lutilis quoque ut sit necesse est, cum primum Fortunę collibuerit spargere quæ collegit, & distrahere quæ contraxit. Ita fit interdum ut belli isti fortunati ab illa sua ornatrice deserti ac proditi, similes sint pavonum, quibus caudæ speciosæ insignia evulsa sunt aut excussa, qui si exempti decoris immemores efferre se & ostentare cœperint, risu excipiuntur, cum inaniter irritęque rotentur. Sic isti qui exempti ornamento adventitięque tument, non intelligunt precaria se felicitate censerī, qui census quintam classēm non egreditur censuram agentibus sapientia & æquitate. Sed sint sane tam valida penatum coagmenta, quos isti hodie architectantur, solvi ut ipsa nequeant nisi aliqua vi majore, quod non sæpe accidit. Quosdam enim vidimus jam ruituris similes: Fortuna scilicet alumnos suos territante per ludificationem, & veluti fastidium simulante deliciarum suarū, deinde velut redintegrata gratia fastigium ipsi altius addidisse, magis adeo ut sedimentū gravioris fortunæ molis factum esse diceret ea mutatione, quā penates ipsos gentis novæ labefactatos. Verum esto (ut ajebam) sit ista propria stabilisque Fortunæ benignitas, num igitur continuo beatos illos pronuntiabis ob eam ipsam bonorum possessionē? Ipse equi

equidem
statis fi
nosius
truere
æstus c
mi? qui
ij sint i
runt, no
deant,
mā del
habere
operis
ter & f
tudinis
illud in
cemod
stique
foribus
favorē
qui in
nibus
tur, in
inciden
nus fel
rum ex
lum)
molest
mus,
mular
homin
tra-nat
Adeo
bis atq

equidem certe, nec si exploratum sen-
 sturis finē habeam. Nam quid ærum-
 nosius quā fastigia ista gentilia ex-
 truere per tot jactationes caluum, tot
 æstus curarum atque fatigationes ani-
 mi? quibus nec ipsis manum extremam
 ij sint imposituri qui fundamenta jece-
 rint, ne inposituros quidē sperare au-
 deant, cum in incertam altitudinē for-
 mā delinearint. Quid quod cōpertum
 habere nequeunt, an quos successores
 operis incoati relinquunt, ij & gnavi-
 ter & scite præscripta conceptæ ampli-
 tudinis secuturi sint? Quid si etiam
 illud in dubium venit, utrum hujus-
 cemodi operum arbitratrice architec-
 tique vicem implens, operam succes-
 soribus eadem facilitate navatura sit
 favorēque adhibitura? Ita fit ut ij
 qui imagines suæ gentis condere om-
 nibus (ut dicitur) ungulis adnitun-
 tur, in aurōque & argento nomina sua
 incidere, ne opinione quidem te-
 nus felices esse queant, si rem ad ve-
 rum exactēque exquirimus. Quæ (ma-
 lum) igitur vecordia est tot naturæ
 molestias, quas vitare non possumus,
 exquisitis ærumnis curiose cum-
 mulare? At in id ergastulum sese dare
 hominibus solenne est, quos pudet in-
 tra nataliū suorū modum acquiescere.
 Adeo si dispicere veritatem vacet no-
 bis atque ociose animadvertere sin gula

expendereque non pigeat, quid aliud
jam multitudo hominum procerum
juxta & opificum inter hosque me-
diorum, quam metallarij sunt, in opus
illi quidem perpetuum coniecti ac
damnati sententia communis pruden-
tiæ? Ab hac autem sententia cum ap-
pellare philosophiam liceat, ejusque
comites juris æquioris consultos, mo-
ribusque constituti hominum naturæ
magis indulgentium, si tu sententiam
illam Frater vulgarem & publicam aut
probas aut sequeris, quid vetat quo-
minus te ad judices illos majores ego
provocem cum literas tu noveris? Ce-
do igitur quemvis eorum arbitrum,
ni isti quos dixi, planè sunt servi pœ-
næ, sententia sensus communis irro-
gata, qui sæpe ipse litem suam facit
ambitiose cupide, sordide judicando
de bonis animi, corporis, & externis.
Et istos pudet (si divis placet) in or-
bem se cogere, qui in ergastulum se
dederunt diræ cupiditatis? & qui pal-
marium esse ducunt, supra classem
suam emicare quam altissime, puden-
dum esse non vident infra deditiorum
conditionem se demittere? Itane vero
præpostere comparata est hominum
prudentia, ut quos civilis vitæ status
cum libertate pœnituit, hos tædere
non possit addictæ voluntatis, & ser-
vitus periculosa? O homines misere
perdi-

R
perdite
lem cup
in hora
portion
tesacita
ex quo
ptatis
anxieta
unt, in
inceps
restibili
veola
illud si
convo
natu s
vantu
prom
pe cu
nume
cet se
to, si
profici
quo
perin
tur, n
adipi
idem
que
in pi
atqu
nost
quan
juris

perditeque beatos, quorum inexplabilem cupiditatis sinum successus in dies in horasque intendit, atque etiam proportionem capturae magis ac magis patrefacit. O laborem irritum & inanem, ex quo fructum nullum honestae voluntatis, sed messem potius curarum, anxietatum, aestuumque mentis faciunt, in sementem aliam aliamque deinceps arumnarum sanè fecundam ac restibilem. Et ut Sciuros videmus caveola clausos orichalcea, tympanum illud suum caveae appendicem sedulo convolventes, quum magno ipsi conatu strepituque moveantur atque volvantur, nec ideo tamen quicquam promoveantur ac provelvantur, quippe cum tympanum eundem semper numero locum circinet, axiculo scilicet semper eodem super centro rotato, sic isti nihil ullo labore sudoreque proficiunt in summam ejus operis, quo dies noctesque fatigantur: & quum perinde atque illi actiosi esse videantur, nihilo efficaciores sunt ad finem adipiscendum laborum. Semper enim idem orbis negotiorum molestiarumque irriti labore volvendus est ijs qui in pistrinum se dederunt cupiditatis atque ambitionis. Ecquem enim tu nosti qui semper satagendo, sibi aliquando satisfecerit? Certe nemo est juris simul & humanitatis consultus,

quin istos primi & secundi fastigij petitores, non in toga quidem illos candida, sed in veste gemina & accipiti, non modo capite, sed etiam corde minutos esse contendat. Proinde cum finem nullum habeat id vitæ institutū, ejus Fortuna & præses & potens esse creditur, & vitæ ad exitum nulla non hora cedat, esse in eo utique instituto humana felicitas nequit. Quo impendio magis admirari subit cuique hæc reputanti, hominū secordiā ne dicam recordiam, quorum studium insanum in quærendis congerendisque opibus, tum in cōdendis & aservandis ac per manus tradendis ab atavis ad pronepotes, quid per divos jam immortales, quid inquam confert nisi usum tollit & fructum fruitionemq; earum? At usu sublato quid tandē aurum & argentū alijs prestat metallis? quid prædiū optimum ubertatisque inexhaustæ, exili & calamitoso? census classicus proletario? regia Persicæ instrumentum Diogenis supellectili? Vnde porro auri tanta famēs? num sponte naturæ in hominibus existit? Non inquis, arbitror. Quo igitur tandē, aut unde divitiarū acervū, qui ne à Cresō quidem finitus est aut Pythio copiosissimis beatorum? Heu vanitas, quam mendaces cum in alijs tum vero in hac ipsa re mores? Ajunt omnes sese adversus necessitatem in-

strue-

fructu
re, fla
stitur
num p
nueris
afflu
illi en
borum
niqu
esse c
causa
solere
arripi
trimo
pignu
præte
fante
hic c
vitijs
fidia
nere
tantu
acce
(ut f
avan
cem
tand
tas
illan
infa
nec
ma
qu

struere, ad naturæ usum subsidia parare, flagitatricis scilicet & undique destitutæ, ni sedulo suppetias iret hominum providentia. Hic si risum non tenueris cum hoc dicant ij quos divitijs affluentibus suffarcinatos esse novisti, illi enim vero ad incerta casuum, morborum, vis majoris, & ad subsidia denique senectutis cōdere nonnihil opus esse contendent, eamque demum ob causam partis parcere se, non ob aliam solere. Qui liberos habens prætextum arripiunt filiarum oblocandarum, patrimonijque pupullis relinquendi, qui pignus nullum habent, ab impudentia prætextum mutuuntur, destitutam causantes orbamque senectutem. Quo te hic circumvertas? itane vero cum divitijs redundantibus circumfluant, subsidia ista senectuti aut liberis componere eos credam, aut contra egestatem tantum instructos se cupere? Cur igitur accedentibus copijs aut sublati liberis (ut saepe fit) non ad portionem decedit avaritia anxiamque cupiditas? Cur in vicem agentium curarum non succedit tandem quærendi habendi que securitas? Quasi vero obscurum sit hiantem illam in gluvem pro eo ut expleatur infarciendo, in dies magis distendi, nec ullum habere sensum hauriendis magnis quæstibus nisi inter vorandum, utpote quum lucri hausti saliva

in os rediens, non tam referat suavitatem rerum jam compositarum, quam intendat acrimoniam quærendi ad eum usque modum, qui in dies alius aliusque destinatur. Ferum profecto dirumque ulcus animi, (nihil enim significantius dixerim) quod non modo remedijs non cedit, sed etiam medendo exacerbatur. Et tanto errore vita ducitur, ut homines sic affecti, hoc morbo præditi, his intemperijs vesanæ cupiditatis acti, felices etiam esse beati que credantur? Proh superi jam beati, quid est, si hæc insania non est? Hæc illa sunt bona visenda contrectanda, asseruanda, draconteaque vigilantia custodienda, non item utenda fruendaque ne pereant, quibus veneranda illa fortunarum felicitatisque institrix cæca ipsa ac volubilis, magnifice sese suumque imperium inter mortales venditat, suspiciendumque præbet, identidem ipsa præcaria sua repetita in alium aliumque transferens, & tamen ea bona nemo præcaria accipere se credit sed mancipio, cum interim vita ipsa qua nihil magis proprium esse potest, usu detur non mancipio ut inquit Lucretius. Proinde valere ipsam, valere inquam sinamus Fortunam cum suis fortunatis, qui quidem ipsi ut almam quam colunt, credamus sapientiæ Dei,

quæ

quæ classico quoquo gentium exaudi-
bili, auctoritatem fortunæ abrogan-
dam censuit, religionemque ejus ever-
rendam (ut ita loquar) abstergen-
damque mandavit è præcordijs homi-
num non excordium. Ecce tibi vel mi-
hi potius circa fortunæ bona obhære-
scanti, veluti cælo demissus sacrorum
vatum Homerus. Væ tibi (inquit) qui
montis sancti mei oblitus, ponis for-
tunæ mensam, & libas super eam, si-
quidem propediem in te gladio anim-
advertam. Hoc thema atq; argumen-
tum esse posset longæ enarrationis ho-
mini qui discendo explicare rem digno
nosset, mihi nunc rei summa colligen-
da sic videtur, ut qui auctoritate di-
vina ducatur potius quam prudentia
hac communi, (quæ ipsa non dubie
mera est stultitia, recte atque ordine
mores ad libram rationis perpenden-
tibus) is si literarum notitia mediocri
præditus sit, & alioqui sui sit ipse ju-
ris & arbitrij, primo quoque tempore
seduloque facere debeat, ut se det phi-
losophiæ tanquam vitæ magistræ, qua
ipse præmonstrante facile dispiciet in
tanta rerum turba, quænam digna sit
vitæ institutio, in quam animi nervos
contendere debeamus, qui finis bo-
norum futurus sit malorumque, ad
quem vel adipiscendum vel vitandum
humanæ rationis summa necesse est ut

incumbat si recte comparata est. In hoc autem animi instituendi processu nihil æque fortasse mentis ejus constantiam confirmationemq; incesset, interdumque labefactabit, quam varietatis fortunæ temeritatisque reputatio, quæ velut amissis concolor materiæ in quæ ducitur, discrimen nullum facit, non ingeniorum, non morum, non meritorum, non natalium, non doctrinæ, aut in sinistram partem facit impulsore genio humanarum rerum inturbatore perditissimo, quo longius scilicet homines à veritatis conspectu reducantur, abducanturq; in diversum, quamquam ejus rei causas Theologorum vulgus non satis expediunt. Neque vero potest philosophia nisi præsentis numine confirmata (quod rari est exempli) tanto constantiæ robore aciem mentis suæ firmare adversus cæcos mucrones improvisosq; fortunæ, quin fluctuante interdum persuasione recta, deinde etiam constantia impulsâ, percussâque ratione, res ad Triarios (ut dicitur) redeat. Quare homini philosophiæ studioso non committendum ut in rationis ac doctrinæ robore victoriam exploratam esse censeat, hoc est enim non se nosse, quæ nulla est ferè exitiabilior ignorantia, subsidij firmanda mens, quæ ad omnes ipsa casus provisa, præmeditata, quasque in

pro-

proci
impro
minis
ejus
rit at
& in
rasse
deatur
pervi
cupis
centia
cessita
lation
Philos
niat
hom
deat
in re
dia r
anim
& vi
tis p
relig
deas
impi
oper
long
emp
funt
ta h
men
pien
cit,

procinctu esse oportet, ne si Fortunam
 impressionem validiorem facere in ho-
 minis copias contigerit, aut etiam ad
 ejus usque corpus tumultus pervene-
 rit atque trepidatio, non modo virtus
 & innocentia à fortuna casuque labo-
 rasse, sed etiam planè succubuisse vi-
 deatur. Sape enim eousq; valet hostis
 pervigilis omniùmq; occasionum au-
 cupis solertia & improbitas, ut inno-
 centia undiq; circumventa abrupto ne-
 cessitatis inopiæq; consilij aut opitu-
 lationis, nullum jam nec in se nec in
 Philosophia magistra præsidium inve-
 niat. Quo fit ut summa indignitate
 hominem quodammodo pœniteat pu-
 deatq; philosophiæ atq; virtutis, cujus
 in re præsentis casta atq; inania subfi-
 dia reperta sunt. Ibi tum fœda species
 animi se suaque præsidia, doctrinamq;
 & virtutis majestatem pro nihilo ducen-
 tis præ fortunæ favore atq; numine, ibi
 religione interdum innocentiamq; vi-
 deas abjecta honesti reverentia fœde se
 impiare, ratione sibi constare negantes
 operæ virtuti tolerantiaque impensæ
 longo atq; inoffenso tenore. Hæc ex-
 empla divinitus (ut arbitror) prodita
 sunt aliquando, quasi quædā elevamē-
 ta humanæ prudentiæ vel verius refuta-
 menta vaniloquentiæ Stoicæ, quæ sa-
 pientem ipsa suum ita ex sese aptum fe-
 cit, ut totus ipse in semetipsum vergeret
 & verteo

& verteretur, quum reapse in infima natura Deus nihil proprium jurisque sui condiderit, præter unum arbitrium, quod libertate donavit. Quapropter cavendum summopere, videndumque ne sutor ultra crepidam (quod ajunt) in his rebus æstimandis. Sua enim cujusque judicis cognitio est atque disceptatio: Ius è cælo petere & accipere æquis animis debemus, non de cælo jus dicere. Sed quod dicere cæperam, mirificæ non nunquam fortunæ collusiones cum illo veteratore Stygio rationis humanæ oppugnatore, exprobrant quodammodo conniventiam Providentiæ, aut quandam incuriam oblivionemve hominum sic affectorum, duntaxat opinione stultorum, qui vitam hanc nesciunt sacrorum pugilum esse campum, eosque demum victores surdo præconio pronunciat, qui cum incommodis vitæ diu multumque conflati, ad postremum perstiterunt. Cujus rei tum multa testimonia sacris consignata monumentis, tum illud luculentum habemus in historia Iobi hieronicæ inclytæ, multarum palmarum athletæ in adversarum rerum agone, cujus exemplo comparare nos & expedit & necesse est, patientiæque partes tanquam in numerato habere, ne cum in discrimen ventum erit, repentinis casibus oppressi,

R
oppr
effi
fidel
perm
Sciun
clitar
procl
cilis
cum
pressi
atroc
ident
que
mo
vis
sua
tiam
ptan
tium
recte
re d
subfi
ac p
futu
qua
Hor
vers
dita
fit
qu
hab
nim
mi

oppressi, animum ad imaginem Dei
 effictum conscleremus abjecto scuto
 fidelis constantiæ, hostisque ignaviter
 permittamus, tanquam dedititium.
 Sciunt autem ij demum qui sæpe periclitantur, quàm in hoc articulo ratio
 proclivis sit in errorem, animusque facilis in deliquium, tumque præcipue
 cum mærores semel atque iterum suppressi, velut recidivi infestiores denuo
 atrocioresque cooriuntur, tolerantiam identidem lancinantes ad tedium usque lucis. Hic locus est certe, ubi nemo quamvis philosophus, quantumvis ætate provectus, satis esse tutelæ suæ potest. Quare tutricem Providentiam & auctorem ad eam rem disceptandam transigendamque operæpretium est asciscere, homini quidem qui recte constituta opinione de divinitate ducitur. Etenim si ad omnes casus subsidia in homine natura indidisset ac paravisset, animus utique recte constitutus satis nunquam cederet, nusquam manus daret fortunæ, nusquam Horci licitori: nunc vero in rebus adversissimis quædam adeo sunt imposita, vix ut explicare possit ratio quid sit factu optimum. Ne philosophia quidem moralis tam uberem penum habet, unde promere cito fomenta lenimentaq; possit ad agritudinem animi angentem & enecantem. Multa quidem

quidem ipsa visenda, jucunda, fructuosaque docet, sed quæ imparia sint sapientiæ dolori, si cum eo committantur in re præsentī. Quare ubi doctrina torpet, postquam rationis acies pugnando obtusa est, cum jam robur naturæ faciscit, denique postquam consolationis philosophicæ splendor turbine aliquo percussus & fulmine perstrictus est rerum adversissimarum, ibi tum ibi unica salutis spes est sacrosancta oracula libròsque hierographos aduentibus, in fidemque & opem divinam venientibus, qui velut supplices deditisq; Dei, intra præsidia mox Providentiæ haud dubie recipiuntur. Cum autem tumultus tandem conquieverit, tum omni ope adniti contenderèque debemus, ut in editiorem statum qualique in arcem æquanimitatis evadamus paulatim meditando tolerantiam, in qua partes omnes rationis ac constantiæ veluti in numerato habentur: Iacentem autem animum & ante rebus adversis afflictum, aut collustatione fortunæ vehementius fatigatum, illinc omnino erectura est divinarum rerum ævique infra supràque inde concepta & enata stare utiq; melius potest & obnixius, quàm inani & fluxo fortunarum affluentium adminiculo fultus, qualique imbecilli armamento

man
quid
tilius
& b
non t
tuo s
aufera
tantu
æquit
tia,
nus c
ta des
Hæc
tuna
nostr
derim
cello-
bunt-
siones
quid
quæd
quæ c
nudis
quoti
præit
re co
quod
hi po
rem,
lud in
sempe
contu
tum

memento humanæ instabilitatis. Nam
 quid aut incongruentius est, aut inu-
 tilius laboriosum & operosum, quam
 & brevis & precariæ lucis usuram
 non temporario apparatu, sed perpe-
 tuo statuminandam ducere? Itaque
 auferat sanè quidvis Fortuna, cornu
 tantum illud Amaltheæ, id est animi
 æquitatem, dono det mihi Providen-
 tia, id ego instar esse ducam protin-
 us copiarum exuberantis, ut enim mul-
 ta desiderem pauca tamen exposcam.
 Hæc habui Draco frater quæ de for-
 tuna tibi scriberem, quæ si in animis
 nostris aut cujusquam penitus inse-
 derint, aras nimirum Fortunæ è sac-
 cello cordis evertent aut disturba-
 bunt. Res autem ita tulit, ut tu occa-
 sionem mihi dares in Fortunam ali-
 quid commentandi, cui ipsi Charisteria
 quædam hujuscemodi debebam, ob ea
 quæ de me merita est pridem, dudum,
 nudius tertius aut quartus, mereturque
 quotidie. Nihil autem mihi aptabilius
 præstantiusque ad vitam esse existima-
 re coeperam, quam si propugnaculum
 quoddam æquanimitatis extruere mi-
 hi possem, unde tutius securiusque age-
 rem, & starem adversus castellum il-
 lud improbitatis Fortunæ, quæ meas
 semper improba rationes discussit &
 conturbavit, quas ad Philologiam tan-
 tum meam tuendam subduxeram, philo-

philosophiamque capeſſendam. Nihil enim (ut noſti) mereri unquam volui, ex quo quidem candidatus eſſe corpi in comitijs Minervæ, ſalutem ut dicem diſciplinis elegantioribus, quarum amore non leve corporis diſpendium patrimoniique contempſi. Itaque accepta literarum tuarum anſa libens hilarisque feci, ut animi mei ſententiam de bonis fortuitis obvenientibusque ſcriberem, tibiſque eam epiſtolæ vice mitterem. Ex ipſa autem intelligere poteris, quoddam veluti callum ſtomacho meo eſſe obductum conſuetudine ac neceſſitate uſurpandæ patientiæ. Eſt enim, quod non ignoras, hic habitus animi rerum alumnus incommodarum atque etiam diſſicilium. Neceſſitudini vero noſtræ tribues, aut ſi quis etiam alius hæc legerit, quod tibi quaſi ſylvam meditationum mearum cogitationumque congeſſi tribus libris diſtinctam, ita ut in ambulationibus Marlianis concenturiandas ſe dederunt. Neque enim operæ eſſe prætium videbatur in ordines eas digerere, ne ſeriem interpolarem atque ſtrangerem, quam res ipſæ ſubeundo connexuerunt, ſuménque retardarem mentis eas voluntatis. Et meministi (ut arbitror) me tibi ſæpe dixiſſe, meum eſſe hunc morem commentandi, ut plena vela pandam ſtatim atque altum tenui,

tenui, nec emensum jam spatium re-
spectem quoad afflatus me destituat,
sinusque jam flaccescant. Cæterum
si hoc opus conductum à me ocio-
sius redemptumque fuisset non for-
tuito oblatum & statim manumissum,
erat omnino hujuscemodi quod ad
lucernam sacram Solomonisque bona
ex parte potius quam Zenonis, aut
Chryssippi, aut cujusquam ejus
ordinis atque temporis
elucubrandum
foret.

FINIS.



I

Sequitur



SEQVNTVR VERSVS
BOETHII E LIBRIS DE
CONSOLATIONE PHILOSOPHIAE:

*Quor partim ob insignem elegantiam, par-
tim ob similitudinem sublimis argu-
menti huius adsecimus.*

EX LIBRO I.



Armina qui quondam
studio florente peregi,
Flebilis, heu, mœstos
cogor inire modos.
Ecce mihi laceræ di-
ctat scribeda Camenæ,
Et veris Elegi fletibus
ora rigant.

Has saltem nullus potuit pervincere
terror,

Ne nostrum comites prosequeren-
tur iter.

Gloria felicis olim viridisque iuventæ
Solatur mœsti nunc mea fata senis.
Venit enim properata malis inopina
senectus,

Et dolor ætatem iussit inesse suam.
Intempestivi funduntur vertice cani,

Et tremis effeto corpore laxa cutis.
Mors hominum felix, quæ se nec dul-
cibus annis,

Inferit, & mœstis sæpè vocata venit.
E heul

DE CONSOL. PHILOS. 117

Eheu! quàm surda miseros avertitur
aure,

Et flenteis oculis claudere seua ne-
gat?

Dum leuibus malefida bonis fortuna
faveret,

Penè caput tristis merferat hora meū.
Nunc quia fallacem mutavit nubila
vultum,

Protrahit ingratas impia vita moras.
Quid me felicem toties iactastis amici?
Qui cecidit, stabili nō erat ille gradu.

Heulquam præcipiti mersa profundo
Mens hebet, & propria luce relicta,
Tendit in externas ire tenebras,
Terrenis quoties flatibus acta
Crescit in immensum noxia cura?
Hic quondam cœlo liber aperto,
Suetus in ætherios ire meatus,
Cernebat rosei lumina Solis,
Visebat gelidæ sidera Lunæ,
Et quæcunque vagos stella recursus
Exercet varios flexa per orbes,
Comprensam numeris victor habebat.
Quinetiam causas, vnde sonora
Elamina sollicitent æquora ponti,
Quis voluat stabilem spiritus orbem,
Vel cur Hesperias sidus in vndas
Casurum rutilo surgat ab ortu,
Quis veris placidas temperet horas,
Vt terras roseis floribus ornet,
Quis dedit ut pleno fertilis anno

Autumnus gravidis influat vuis,
 Rimari solitus, atque latentis
 Naturæ varias reddere causas,
 Nunc jacet effeto lumine mentis,
 Et pressus gravibus colla catenis,
 Declivemque gerens pondere vultum,
 Cogitur, heu! stolidam cernere terram.

Tunc me discussa liquerunt nocte te-
 nebræ

Luminibusque prior rediit vigor:
 Ut cum præcipiti glomerantur sidera
 choro,

Nimbosisque polus stetit imbris,
 Sol latet, ac nondum cælo venientibus
 altris,

Desuper in terram nox funditur.
 Hanc si Threicio Boreas emissus ab
 antro

Verberet, & clausum referet diem,
 Emicat, & subito vibratus lumine
 Phœbus,

Miranteis oculos radiis ferit.

Quisquis composito serenus ævo
 Fatum sub pedibus dedit superbum,
 Fortunamque tuens vtramque reclus,
 Invidum potuit tenere vultum;
 Non illum rabies, minæque ponti
 Versum funditus excitantis æstum,
 Nec ruptis quoties vagus caminis
 Torquet fumificos Vesævus igneis.
 Aut cellas soliti ferire turreis.

Arden.

Ardentis via fulminis movebit.
 Quid tantum miseri ferus tyrannos,
 Mirantur sine viribus furenteis:
 Nec speres aliquid, nec extimescas,
 Examaveris impotentis iram:
 At quisquis trepidus pavet vel optat,
 Quod non sit stabilis sui que juris,
 Abjecit clypeum, locoque motus,
 Nectit, qua valeat trahi, catenam.

O stelliferi conditor orbis,
 Qui perpetuo nixus solio,
 Rapido cœlum turbine verfas,
 Legemque pati sidera cogis,
 Vt nunc pleno lucida cornu
 Totis fratris & obvia flammis,
 Condat stellas Luna minores,
 Nunc obscuro pallida cornu,
 Phœbo propior, lumina perdas.
 Et qui primæ tempore noctis
 Agit argenteis Hesperus ortus,
 Solitas iterum mutet habenas,
 Phœbi pallens Lucifer ortu.
 Tu frondifluæ frigore brumæ
 Stringis lucem breviora mora,
 Tu, cum fervida venerit æstas,
 Agileis noctis dividis horas,
 Tua vis varium temperat annum,
 Vt quas Boreæ spiritus aufert,
 Revehat mitis Zephyrus frondeis,
 Quæque Arcturus semina vidit,
 Seirius altas vrat segetes.
 Nihil antiqua lege solutum

Liquit propria stationis opus:
 Omnia certo sine gubernans,
 Hominum solos respuis actus
 Merito rector cohibere modo.
 Nam cur tantas lubrica versat
 Fortuna vices? Premit infonteis
 Debita sceleri noxia pœna:
 At perversi resident cello
 Mores folio, sanctaque calcant
 Injusta vice colla nocentes.
Latet obscuris condita virtus
Clara tenebris, iustusque ruit
Crimen iniqui.

Nil perjuriam, nil nocet ipsis
 Fraus, mendacij comita colore.
 Sed cum libuit viribus uti,
 Quos innumeri metuunt populi,
 Summos gaudens subdere reges.
 O jam miseras respice terras.
 Quisquis rerum fœdera nequis!
 Operis tanti pars non vilis
 Homines, quatinus fortuna salo.
 Rapidos rector comprime fluctus,
 Et quod cœlum regis immensum
 Firma stabileis fœdere terras.

Cum Phœbi radijs grave,
 Cancræ sidus inæstuat,
 Tum qui larga negantibus,
 Sulcis semina credidit,
 Elusus Ceteris fide,
 Quernas pergat ad arbores.
 Nunquam purpureum nemus,

Lecturus violas, peras,
 Cum sævis Aquilonibus
 Stridens campus inhorruit.
 Nec quæras avida manu
 Vernos stringere palmites,
 Vuis si libeat frui:
 Autumno potius sua
 Bacchus munera contulit.
Signat tempora propriis
Aptans officiis Deus.
Nec, quas ipse coercuit,
Misceri patitur vices.
Sic quod præcipiti via
Certum deserit ordinem,
Latos non habet exitus.

Nubibus atris
 Condita nullum
 Fundere possunt
 Sidera lumen.
 Si mare voluens
 Turbidus Auster
 Misceat æstum,
 Vitrea dudum
 Parque serenis
 Unda diebus,
 Mox resoluta
 Sordida cœno,
 Visibus obstat.
 Quique vagatur,
 Montibus altis
 Defluus amnis,
 Sæpè resistit

Rupe soluti
 Obijce saxi,
 Tu quoque si vis
 Lumine claro
 Cernere verum,
 Tramite recto
 Carpere callem;
 Gaudia pelle,
 Pelle timorem,
 Spemque fugato,
 Nec dolor addit.
 Nubila mens est,
 Vinculaque fratris
 Hac ubi regnant.

EX LIBRO SECVNDO.

Hæc cum superba verterit vices
 dextra.
 Et æstuantis more fertur Eutipi.
 Dudum tremendos sæva proterit reges,
 Humilemque victi subleuat fallax vul-
 tum,
 Non illa miseros audit, haud curat
 fletus,
 Vltroque gemitus, dura, quos fecit, ri-
 det.
 Sic illa ludit, sic suos probat vires,
 Magnumque suis monstrat ostentum,
 si quis
 Visatur una stratus ac felix hora.

Si quantas rapidis flatibus incitus
 Pontus versat arenas,
 Aut quot stelliferis edita noctibus
 Cælo sidera fulgent,
 Tantas fundat opes, nec retrahat ma-
 num,

Pleno copia cornu;
 Humanum miseras haud ideo genus
 Cesset flere querelas.

Quamvis vota libens excipiat Deus
 Multi prodigus auri,

Et claris avidos ornet honoribus,
 Nil jam parta videntur.

Sed quæsitæ vorans sæva rapacitas
 Altos pandit hiatus.

Quæ tam præcipitem frena cupidinem
 Certo fine retentent?

Largis cum potius muneribus fluens
 Sitis ardescit habendi.

Nunquam dives agit, qui trepidus ge-
 mens

Sese credit egentem.

Cum polo Phœbus roseis quadrigis
 Lucem spargere cœperit,

Pallet albenteis habetata vultus
 Flamis stella prementibus.

Cum nemus flatu Zephyri tepentis
 Vernis irrubuit rosis,

Spiret insanum nebulosus Auster,
 Iam spinis abeat decus.

Sæpè tranquillo radiat sereno
 Immotis mare fluctibus.

Sapè serventeis Aquilo procellas,
Verso concitat æquore.

Rara si constat sua forma mundo,
Si tantas variat vices,
Crede fortunis hominum caducis,
Bonis crede fugacibus.

Constat, æterna positumque lege est,
Vt constet genitum nihil.

Quisquis volet perennem
Cautus ponere sedem,
Stabilisque nec sonori,
Sterni flatibus Euri,
Et fluctibus minantem
Curat spernere pontum,
Montis cacumen alti,
Bibulas vitet arenas.
Illud protervus Austes
Totis viribus vrget,
Hæ pendulum solutæ
Pondus ferre recusant.
Fugiens periculosa
Sortem sedis amantæ,
Humili domum memento
Certus figere saxo.
Quamuis tonet ruinis
Milecens æquora ventus,
Tu conditus quieti
Felix robore valli,
Duces serenus avum
Ridens ætheris iras.

Felix nimium prior ætas,
Contenta fidelibus arvis.

Nec inerti perdita luxu,
 Facili quæ sera solebat
 Iejunia solvere glande:
 Nec Bacchica munera norat
 Liquido confundere melle,
 Nec lucida vellera Serum
 Tyrio miscere veneno.
 Somnos dabat herba salubreis,
 Potum quæque lubricus amnis,
 Vmbras altissima pinus.
 Nondum maris alta secabat,
 Nec mercibus vndique lectis
 Nova litora viderat hospes.
 Tunc classica sæva tacebant,
 Odiis neque fusus acerbis
 Cruor horrida tinxerat arma.
 Quid enim furor hostibus vlla
 Vellet prior arma movere,
 Cum vulnera sæva videret,
 Nec præmia sanguinis ulla?
 Utinam modò nostra redirent
 In mores tempora prisca.
 Sed sævior ignibus Ænæ
 Fervens amor ardet habendi.
 Heu! quis primus fuit ille,
 Auri qui pondera testæ,
 Gemmasque latere volenteis,
 Pretiosa pericula fodit?

Novimus quantas dederit ruinas
 Urbe flammata, patribusque caesis,
 Fratre qui quondam ferus interempto,
 Matris effuso maduit cruore,

Cor:

Corpus & visu gelidum pererrans,
 Ora non tinxit lacrymis, sed esse
 Censor extincti potuit decoris.
 Hic tamen sceptro populos regebat.
 Quos videt condens radios sub vndas
 Phœbus extremo veniens ab ortu;
 Quos premunt septem geliditrones;
 Quos Notus sicco violentus aestu
 Turret, ardenteis recoquens arenas.
 Celsa num tandem valuit potestas
 Vertere insani rabiem Neronis?
 Heu gravem sortem, quoties iniquus
 Additur sæuo gladius veneno!

Quicumque solam mente præcipiti
 petit,

Summumque credit gloriam.
 Late patentem ætheris cernat plagas,
 Arcumque terrarum situm,
 Breuem replere non valentis ambitum
 Pudebit aucti nominis.

Quid ò superbi colla mortali jugo
 Frustra relevare gestiunt?

Licet remotos fama per populos means
 Diffusa linguas explicet,

Et magna titulis fulgeat claris domus
Mors spernit altam gloriam,

Involuit humile pariter & celsum ca-
 put,

Æquatque summis infima.
 Vbi nunc fidelis ossa Fabricij jacent?

Quid Brurus aut rigidus Cato?
 Signat superstes fama tenuis pauculis

Inang

Inane nomen litteris.

Sed quid decora novimus vocabula?

Num scire consumptos datur?

Iacetis ergo prorsus ignorabiles.

Nec fama notos efficit.

Quod si putatis longius vitam trahi

Mortalis aura nominis,

Cum fera vobis rapiet hoc etiam dies

Iam vos secunda mors manet.

Quod mundus stabili fide

Concordes variat vices,

Quod pugnantia semina

Fœdus perpetuum tenent,

Quod Phœbus roseum diem

Curru provehit aureo,

Vt quas duxerit Hesperus

Phœbe noctibus imperet,

Vt fluctus avidum mare

Certo sine coerceat.

Ne terris liceat vagis

Latos tundere terminos;

Hanc rerum seriem ligat,

Terras ac pelagus regens,

Et cælo imperitans Amor.

Hic si fræna remisit,

Quicquid nunc amat invicem,

Bellum continuo geret:

Et quam nunc socia fide

Pulcris motibus incitant,

Certent solvere machinam,

Hic sancto populos quoque

Iunctus fœdere continet:

Hic

Hic & conjugij sacrum
 Castis necit amoribus:
 Hic fidis etiam sua
 Dicat jura sodalibus.
 O felix hominum genus,
 Si vestros animos amor,
 Quo cælum regitur, regat!

EX LIBRO TERTIO.

Qui ferere ingenuum vult agrum,
 Liberat arva prius fruticibus,
 Falce rubos filicemque resecat,
 Vt nova fruge gravis Ceres eat.
 Dulcior est apium mage labor,
 Si malus ora prius sapor edat.
 Gratius astra nitent, vbi Notus
 Desinit imbriferos dare sonos.
 Lucifer ut tenebras pepulerit,
 Pulchra dies roseos agit equos,
 Tu quoque falsa tuens bona, prius
 Incipe colla iugo retrahere:
 Vera dehinc animum subierint.

Quantas rerum flectat habenas
 Natura potens, quibus immensum
 Legibus orbem provida servet,
 Stringatque ligans irresoluto
 Singula nexu, placet arguto

fidi-

D
 Fidibus
 Quam
 Vincul
 Capten
 Soliti v
 Si cruo
 Reside
 Fremir
 Laxant
 Primus
 Domit
 Quæ c
 Ales, c
 Huic l
 Largaf
 Luden
 Si tam
 Nemo
 sparsa
 Silvas
 Silvas
 Validi
 Pronu
 Hanc
 Resto
 Cadit
 Sed se
 Curru
 Repet
 Redit
 Nec r
 Nisi
 Stabi

Fidibus lentis promere cantu.
 Quamvis Pœni pulcra leones
 Vincula gestent, manibusque datas
 Captent escas, metuantque truce
 Soliti verbera ferre magistrum:
 Si cruor horrida tinxerit ora,
 Resides olim redeunt animi,
 Fremituque gravi meminere sui:
 Laxant nodis colla solutis,
 Primusque lacer dente cruento
 Domitor rabidas imbuunt iras.
 Quæ canit altis garrula ramis
 Ales, caveæ clauditur antro:
 Huic licet illita pocula melle,
 Largasque dapes dulci studio
 Ludens hominum cura ministret,
 Si tamen arcto saliens tecto
 Nemorum gratas viderit umbras,
 Sparsas pedibus proterit escas,
 Silvas tantum mœsta requirit,
 Silvas dulci voce susurrat.
 Validis quondam viribus acta,
 Pronum flectit virga cacumen:
 Hanc si curvans dextra remisit,
 Recto spectat vertice cœlum.
 Cadit Hesperias Phœbus in vndas:
 Sed secreto tramite rursus
 Currum solitos vertit ad ortus.
 Repetunt proprios quæque recursus,
 Reditaque suo singula gaudent,
 Nec manet ulli traditus ordo,
 Nisi quod fini junxerit ortum,
 Stabilemque sui fecerit orbem.

Quam.

Quamvis fluente dives auri gurgite
 Non expleturas cogat avarus opes,
 Ornetque baccis colla rubri litoris,
 Ruraque centeno scindat optima
 bove:

Nec cura mordax deserit superstitem,
 Defunctumque leves non comitan-
 tur opes.

Quamvis se Tyrio superbus ostro
 Comeret, & niveis lapillis,
 Invisus tamen omnibus vigeat
 Luxuriae Nero sevientis.
 Sed quondam dabat improbus verendū
 Patribus indecores curules.
 Quis illos igitur putes beatos,
 Quos miseri tribuunt honores?

Qui se voler esse potentem,
Animos domet ille feroces,
Nec victa libidine colla
Fœdis summittat habenis.
Etenim licet Indica longe
Tellus tua jura tremiscat,
Et serviat vltima Thule,
Tamen arras pellerè curas,
Miserasque fugare querelas
Non posse, potentia non est.

¶ Omne hominum genus in terris
 Simili surgit ab ortu:
 Unus enim rerum pater est,
 Unus cuncta ministrat:

Ille dedit Phœbo radios,
 Dedit & cornua Lunæ:
 Ille homines etiam terris
 Dedit, & sidera cælo:
 Hic clausit membris animos
 Celsa sede petitos.
 Mortaleis igitur cunctos
 Edit nobile germen.
 Quid genus, & proavos strepitūs?
 Si primordia vestra
 Auctoremque Deum spectes,
 Nullus degener extat,
 Ni vitiis pejora fovens
 Proprium deferat ortum.

Habet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit fruenta is,
Apiumque par volantum,
Vbi grata mella fudit,
Fugit, & nimis tenaci
Ferit ista corda morfu.

Eheu! quàm miseros tramite devio
 Abducit ignorantia!
 Non aurum in viridi quæritis ar-
 bore,
 Nec vitæ gemmas carpitis,
 Non altis laqueos montibus abditis,
 Vt pisce ditetis dapes.
 Nec vobis capreas si libeat sequi,
 Tyrrhena captatis vada.
 Ipsos quin etiam fluctibus abditos
 Norunt recessus æquoris,

Quæ gemmis niveis unda feraciore,
 Vel quæ rubentis purpura,
 Nec non quæ tenero pisce, vel alperis
 Præstent echinis littora.
 Sed quonam lateat, quod cupiunt bo-

num,

Nescit cæci sustinent.
 Et quod stelliferum trans abiit polum,
 Tellure demersi petunt.

Quid dignum stolidis mentibus in-
 precer?

Opes, honores, ambiant,
 Et cum falsa gravi mole paraverint,
 Tum vera cognoscant bona.

O qui perpetua mundam ratione
 gubernas,
 Terrarum cælique sator, qui tempus
 ab ævo

Ire jubes, stabilisque manens das cup-
 èta moveri,

Quem non externæ pepulerunt fingere
 causæ

Materiae fluitantis opus; verum insita
 summi

Forma boni, livore carens. Tu cuncta
 sperno.

Ducis ab exemplo, pulcrum pulcerr-
 mus ipse

Mundum mente gerens, simili quæ
 imagine formans,

Perfectasque jubens perfectum absol-
 vere partes.

Tu numeris elementa ligas , ut frigora
flamis,

Arida convenient liquidis , ne purior
ignis

Evolet , aut mersas deducant pondera
terras.

Tu triplicis mediam naturæ cuncta
moventem

Connectens animā , per consona mem-
bra resolvīs,

Quæ cum secta duos motum glomera-
vit in orbeis,

In semet reditura meat , mentemque
profundam

Circuit , & simili convertit imagine
cælum.

Tu caussis animas paribus , vitasque
minores

Provehis , & levibus sublimis curri-
bus aprans,

In cælum terramque seris , quas lege
benigna

Ad te conversas reduci facis igne re-
verti.

Da pater augustam menti conscendere
sedem,

Da fontem lustrare boni , da luce re-
perta

In te conspicuos animi defigere visus.
Dissijce terrenæ nebulas & pondera

molis,
Atque tuo splendore mica : Tu nam-
que serenum.

Tu requies tranquilla piis : te cernere,
finis,
Principium, vector, dux, semita, ter-
minus idem.

Huc omnes pariter venite capti,
Quos fallax ligat improbis catenis
Terrenas hebetans libido mentis.
Hic erit vobis requies laborum,
Hic portus placida manens quiete,
Hoc patens unum miseris asylum.
Non quidquid Tagus aureis arenis
Donat, aut Hermus rutilante ripa,
Aut Indus calido propinquus orbi,
Candidis miscens virides lapillos
Illustrant aciem, magisque cæcos
In suas condunt animos tenebras.
Hoc quicquid placet, excitatque men-
tes,
Infimis tellus aluit cavernis,
Splendor, quo regitur vigetque cœ-
lum,
Vitat obscuras animæ ruinas.
Hanc quisquis poterit notare lucem,
Candidos Phœbi radios negabit.

Quisquis profunda mente vestigas
verum,
Cupitque nullis ille devijs falli,
In se revolvat intimi lucem visus,
Longosque in orbem cogat inflectens
motus,

Ani-

DE
Ani
m
Suis re
Dudu
Luceb
Non o
m
Oblivi
Haret
Quod
Nam o
Ni me
Quod
r
Quod
d

Feli
Fonter
Felix
Terræ
Quon
Vates
Postq
Silvas
Amne
lunxi
Savis
Nec v
lam
Cum
Fervo
Nec,

Animumque doceat quidquid extra
molitur,

Suis retrusum possidere thesauris.
Dudum quod atra textit erroris nubes,
Lucebit ipso perspicacius Phœbo.
Non omne namque mente depulit lu-
men,

Obliviosam corpus invehens molem.
Hæret profecto semen introrsum veri,
Quod excitatur ventilante doctrina.
Nam cur rogati sponte recta censetis,
Nimersus alto viveret fomes corde?
Quod si Platonis Musa personat ve-
rum

Quod quisquis discit, immemor recor-
datur.

Felix, qui potuit boni
Fontem visere lucidum:
Felix, qui potuit gravis
Terræ solvere vincula.
Quondam funera conjugis
Vates Threicius gemens,
Postquam flebilibus modis
Silvas currere mobileis,
Amneis stare coegerat,
Iunxitque intrepidum latus
Sævis cerva leonibus,
Nec visum timuit lepus
Iam cantu placidum canem,
Cum flagrantior intima
Fervor pectoris ureret,
Nec, qui cuncta subegerant

Mulcerent dominum modi,
 Immitteis Superos quærens,
 Infernas adiit domos,
 Illic blanda sonantibus
 Chordis carmina temperans,
 Quidquid præcipuis Dæx
 Matris fontibus hauserat,
 Quod luctus dabat impotens,
 Quod luctum geminans amor,
 Desser, Tanara commovens,
 Et dulci veniam prece
 Vmbrarum dominos rogat.
 Stupet ter geminus novo
 Captus carmine janitor.
 Quæ fontes agitant metu
 Vlrices scelerum Dæx,
 Iam mœstæ lachrymis madens.
 Non Ixionium caput
 Velox præcipitat foras:
 Et longa sive perditus
 Spernit flumina Tantalus.
 Vultur dum satur est modis,
 Non traxit Tityi jecur.
 Tandem, vincimur, arbiter
 Vmbrarum miserans, ait.
 Donemus comitem viro
 Emptam carmine conjugem.
 Sed lex dona coerceat,
 Ne dum Tartara liquerit,
 Fas sit lumina flectere.
 Quis legem det amantibus?
 Major lex amor est sibi.
 Heu! noctis prope terminos

Orpheus
 Vidit, p
 Vos ha
 Quicun
 Menter
 Nam q
 Victus
 Quicq
 Perdit,

Sunt
 Qu
 Quas
 Te
 Aeris
 Nu
 Quiq
 Tra
 Done
 Ph
 Aut c
 M
 Vel c
 R
 Atq
 Po
 Dor
 C

Orpheus Eurydicem suam
 Vidit, perdidit, occidit.
 Vos hæc fabula respicit,
 Quicumque in superum diem
 Mentem ducere queritis.
 Nam qui Tartareum in specula
 Victus lumina flexerit,
 Quicquid præcipuum trahit,
 Perdit, dum videt inferos.

EX LIBRO QVARTO.

Sunt enim pennæ volucres mihi,
 Quæ cella conscendant poli:
 Quas sibi cum velox mens induit,
 Terras perosa despicit,
 Aeris immensi superat globum,
 Nubesque post tergum videt.
 Quique agili motu calet ætheris,
 Transcendit ignis verticem,
 Donec in astringas surgat domos,
 Phœboque conjungat vias;
 Aut comitetur iter gelidi senis,
 Miles corusci fideris;
 Vel quocunque micans nox pingitur,
 Recurrat astri circulum,
 Atque ubi jam exhausti fuerit satis,
 Polum relinquat extimum,
 Dorsetque velocis premat ætheris
 Compos verendi luminis,

Hic regum sceptrum dominus tenet,
Orbisque habenas temperat,
Vt volucrum currum stabilis regit,
Rerum coruscus arbiter,
Huc te si reducem referat via,
Quam nunc requiris immemor,
Hæc, dices, memini, patria est mihi,
Hinc ortus, hic sistam gradum.
Quod si terrarum placeat tibi
Noctem relictam visere,
Quos miseri torvos pupuli timent,
Cernes tyrannos exules.

Quos vides sedere cello
Solij culmine reges,
Purpura claros nitente,
Septos tristibus armis,
Ore torvo comminantes,
Rabie cordis anhelos,
Detrahat si quis superbis
Vani tegmina cultus,
Iam videbit intus arctas
Dominos ferre catenas,
Hinc enim libido versat
Avidus corda venenis,
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens,
Mæror aut captos fatigat,
Aut spes lubrica torquet.
Ergo, cum caput tot unum
Cernas ferre tyrannos,
Non facit, quod optat, ipso
Domiais pressus iniquis,

Vela Neritij Ducis

Et vagas pelago rates
 Eurus appulit insulæ,
 Pulcra qua residens Dææ
 Solis edita semine,
 Miscet hospitibus novis
 Tacta carmine pocula.
 Quos ut in varios modos
 Vertit herbipotens manus,
 Hunc apri facies tegit,
 Ille Marmaricus leo
 Dente crescit, & vnguibus,
 Hic lupis superadditus
 Flere dum parat, ululat.
 Ille, tigris vt Indica,
 Tecta mitis obambulat.
 Sed licet varijs malis
 Numen Arcadis alitis
 Obsitum miserans ducem
 Peste solverit hospitis,
 Iam tamen mala remiges
 Ore pocula traxerant.
 Iam sues Cerealia
 Glande pabula verterant.
 Et nihil manet integrum
 Voce, corpore, perditis.
 Sola mens stabilis super,
 Monstra quæ patitur gemit.
 O levem nimium manum,
 Nec potentia gramina,
 Membra quæ valeant licet,
 Corda vertere non valent

Intus est hominum vigor
 Arce conditus abdita.
 Hæc venena potentius
 Detrahunt hominem sibi.
 Dira, quæ penitus meant,
 Nec nocentia corpori,
 Mentis vulnere sæviunt.

Quid tantos iuvat excitare motus,
 Et propria fatum sollicitare manu?
Si mortem peritis, propinquat ipsa
 Sponte sua, volucres nec remoratur
 equos,

Quos serpens, leo, tigris, vrsus, aper,
 Dente petunt, iidem se tamen ense
 petunt.

An, distant quia, dissidentque mores,
 Injustas acies, & fera bella movent,
 Alternisque volunt perire telis?
 Non est iusta satis sævitæ ratio.

Vis aptam meritis vicem referre?

Dilige jure bonos, & miserece ma-
lis.

Si quis Arcturi sidera nescit
 Propinqua summo cardine labi,
 Cur legat tardus plaustra Bootes,
 Mergatque seras æquore flamas,
 Cum nimis celeris explicet ortus,
 Legem stupebit ætheris alti.
 Palleant plenæ cornua Lunæ
 Infecta metis noctis opacæ,
 Quæque fulgenti texerat ore

Confusa Phœbe, detegat astra.
 Commovet genteis publicus error,
Lassantque crebris pulsibus ara.
 Nemo miratur flamina Cori
 Litus frementi tundere fluctu,
 Nec nivis duram frigore molem
 Ferventi Phœbi solvitur æstu.
 Hic enim causas cernere promptum
 est,

Illic larentes pectora turbant
 Cuncta, quæ rara provehit atas,
Stupetque subitis mobile vulgus.
 Cedat incitiæ nubilus error,
 Cessent profecto mira videri.

Si vis celsi jura tonantis
 Pura solers cernere mente,
 Aspice summi culmina cœli,
 Illic justo fœdere rerum
 Veterem servant sidera pacem.
 Non Sol rutilo concitus igne
 Gelidum Phœbes impedit axem.
 Nec quæ summo vertice mundi
 Flebit rapidos Versa meatus,
 Nunquam occiduo lota profundo,
 Cætera cernens sidera mergi,
 Cupit Oceano tingere flamas.
 Semper vicibus temporis æquis
 Vesper feras nunciat umbras,
 Revehitque diem Lucifer alnum,
 Sic æternos reficit cursus
 Alternus amor, sic altrigeris
 Bellum discors exulantis.

Hæc

Hæc concordia temperat æquis
 Elementa modis, ut pugnantiã
 Vicibus cedant humida siccis,
 Iungantque fidem frigora flammis,
 Pendulus ignis surgat in altum,
 Terræque graves pondere sidant.
 Hisdem causis vere tepenti
 Spirat florifer annus odores,
 Æstas Cererem fervida siccant,
 Remeat pomis gravis autumnus,
 Hiemem defluus irrigat imber.
 Hæc temperies alit ac profert
 Quidquid vitam spirat in orbe:
 Eadem rapiens condit, & aufert,
 Obitu mergens orta supremo.
 Sedet interea conditor altus,
 Rerumque regens flectit habenas,
 Rex, & dominus, fons, & origo,
 Lex, & sapiens arbiter æqui.
 Et quæ motu concitat ire,
 Sistit retrahens, ac vaga firmat,
 Nam nisi rectos revocans ictus,
 Flexos iterum cogat in orbis,
 Quæ nunc stabili continet ordo,
 Dislepta suo fonte fatiscant.
 Hic est cunctis communis amor,
 Repetuntque boni sine teneri:
 Quia non aliter durare queant,
 Nisi converso rursus amore,
 Refluant causæ, quæ dedit esse.

Bella bis quivis operatus annis
 Vltor Atreides, Phrigiæ ruinis.

Fratri

Fratris amissos thalamos piavit.
 Ille dum Graiæ dare vela classi
 Optat, & ventos redimit cruore,
 Exiit patrem, miserumque tristis
 Fœderat natæ jugulum sacerdos.
 Flevit amissos Ithacus sodaleis,
 Quos ferus, vasto recubans in antro,
 Mersit immani Polyphemus alyo.
 Sed tamen cæco furibundus ore,
 Gaudium mæstis lachrymis rependit.
 Herculem duri celebrant labores,
 Ille Centauros domuit superbos.
 Abstulit sævo spoliū leoni,
 Fixit & certis volucres sagittis,
 Poma cernenti rapuit draconi.
 Aureo læva gravior metallo,
 Cerberum traxit triplici catenā:
 Victor immitem posuisse fertur
 Pabulum sævis dominum quadrigis.
 Hydra combusto perijt veneno.
 Fronte turbatus Achelous annis
 Ora demersit pudibunda ripis,
 Stravit Anthæum Libycis arenis,
 Cacus Evandri fatiavit iras,
 Quosque pressurus foret altus orbis
 Scinger spumis humeros notavit.
 Vltimus cælum labor irreflexo
 Sustulit collo, pretiumque rursus
 Vltimi cælum meruit laboris.
 Ite nunc fortes, ubi celsa magni
 Ducit exempli via, cur inertes
 Terga nudatis? superata tellus
 Sidera donat.

EX LIBRO QUINTO.

Rupis Achaemeniae scopulis, ubi versa
sequentum

Pectoribus figit spicula pugna fugax,
Tigris & Euphrates uno se fonte re-
solvunt,

Et mox abjunctis dissociantur a-
quis,

Si coeant, cursumque iterum revocen-
tur in unum,

Confluat alterni quod trahit unda
vadi,

Convenient puppes, & vulsi flumine
trunci,

Mistaque fortuitos implicet unda
modos.

Quos tamen ipsa vagos terra declivia
casus?

Gurgitis & lapsi defluus ordo regit-
Sic quæ permixtis fluitare videtur ha-
benis,

Fors patitur frenos, ipsaque lego
meat.

Puro clarum lumine Phœbum
Melliflui canit oris Homerus.
Qui tamen intima viscera terræ
Non valet aut pelagi radiorum
Infirma petrumperè luce.

Haud

Haud sic magni conditor orbis.
 Huic ex alto cuncta tuenti,
 Nulla terræ mole resistunt,
 Non Nox attris nubibus obstat,
 Vno mentis cernit in ictu,
 Quæ sint, quæ fuerint, veniant quæque
 Quem quia respicit omnia solus,
 Verum possit dicere Solem.

Quænam discors fœdera rerum
 Causa resolvit? Quis tanta Deus
 Veris statuit bella duobus,
 Ut quæ carptim singula constant,
 Eadem nolint mista jugari?
 An nulla est discordia veris,
 Semperque sibi certa coherent?
 Sed mens, cæcis obruta membris,
 Nequit oppressi luminis igne
 Rerum tenuis noscere nexus.
 Sed cur tanto flagrat amore
 Veri rectas reperire notas?
 Scitne, quod appetit anxia nosse?
 Sed quid nota rescire laborat?
 Et si nescit, quid cæca perire
 Quis enim quidquam nescius optet?
 Aut quis valeat nescita sequi?
 Quove inveniatur, quisve repertam
 Queat ignarus noscere formam?
 An cum mentem cerneret altam,
 Pariet summam & singula norat?
 Nunc membrorum condita nube,
 Non in totum est oblita sui,
 Summamque tenet, singula perdens?

Igitur

Igitur quisquis vera requirit,
 Neutro est habitu, nam neque novit,
 Nec penitus tamen omnia nescit:
 Sed quam retinens meminit, summam,
 Consultit, alitè visa retractans,
 Ut servatis queat oblitus
 Addere parteis.

Quondam porticus attulit
 Obscuros nimium senes,
 Qui sensus & imagines
 E corporibus extimis
 Credant mentibus imprimi.
 Ut quondam celeri stylo
 Mos est æquore pagina
 Quæ nullas habeat notas,
 Pressas figere litteras.
 Sed mens si propriis vigens
 Nihil motibus explicat,
 Sed tantum patiens jacet
 Notis subdita corporum,
 Cassasque in speculi vicem
 Rerum reddit imagines:
 Vnde hæc sit animis viget
 Cernens omnia notio?
 Quæ vis singula prospicit?
 Aut quæ cognita dividit?
 Quæ divisa recolligit?
 Alternumque legens iter,
 Nunc summis caput inserit,
 Nunc desidit in infima,
 Tum sese referens sibi,
 Veris falsa redarguit?

Hæc est efficiens magis
 Longè causâ potentior,
 Quam quæ materiæ modo
 Impressas patitur notas.
 Præcedit tamen excitans,
 Ac vires animi movens
 Vivo in corpore passio.
 Cum vel lux oculos ferit,
 Vel vox auribus instrepit,
 Tum mentis vigor excitus,
 Quas intus species tenet,
 Ad motus simileis vocans,
 Notis applicat exteris,
 Introrsumque reconditis
 Formis miscet imagines.

Quam varijs terras animalia per-
 meant figuris?
 Namque alia extento sunt corpore,
 pulveremque verrunt.
 Continuumque trahunt vi pectoris in-
 citata sulcum;
 Sunt quibus alarum levitas vaga, ver-
 beretque ventos,
 Et liquido longi spatia ætheris enatet
 volatu:
 Hæc pressisse solo vestigia gressibusque
 gaudent,
 Vel virideis campos transmittere, vel
 subire silvas.
 Quæ varijs videas licet omnia discre-
 pare formis:

Prona tamen facies hebetes valet
gravare sensus.

Vnica gens hominum celsum levat
tius cacumen,

Atque levis recto stat corpore, despici
que terras.

Hæc, nisi terrenus malè desipis, admi
net figura,

Qui recto cælum vultu petis, exeri
que frontem,

In sublime feras animum quoque,
gravata pectus

Inferior fidat mens, corpore cel
levato.

FINIS.



Lugduni Batavorum,

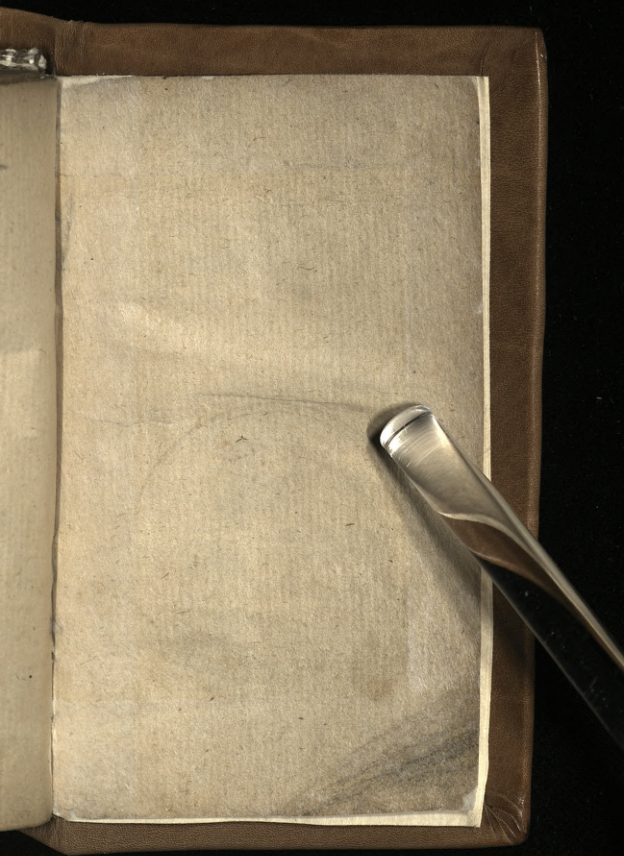
Typis PETRI MULLERII

MDCCXXIV.

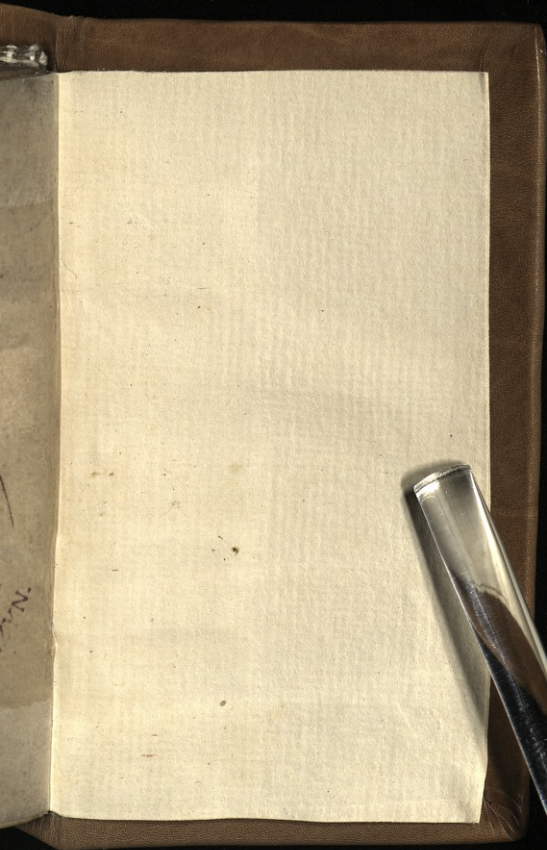




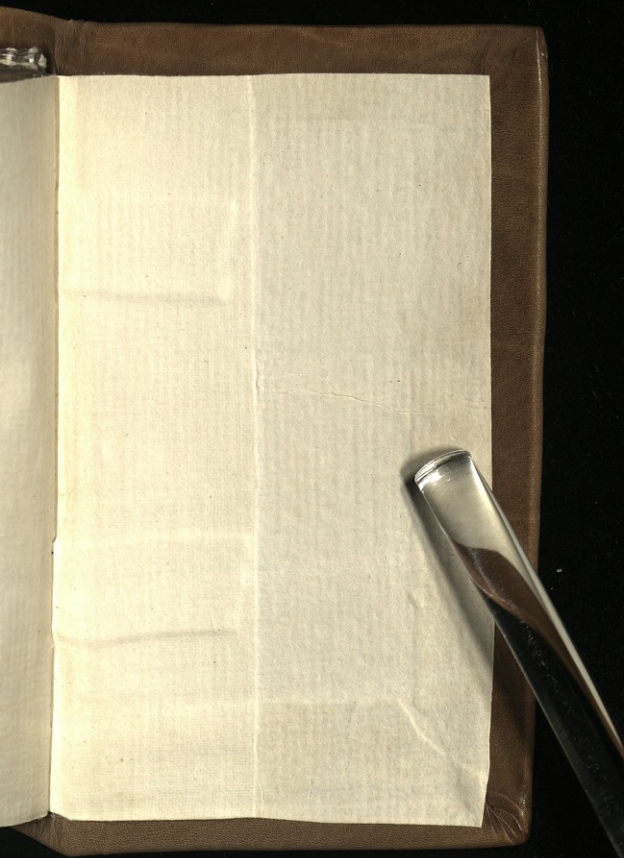
Vol 30
N 5897
799/88











BIBLIOTEKA KÓRNICKA

14067

14068

